

लूकाल रासतदु बेसता कबुरि

बोगाय डाक्टर मग-तलिन रिक्म कीतेकाय, नोमुरतुन ओल्सतेकाय, मत-गोलि रासिसीतेकाय, ओना मुनेह उदिस मनवाल रोगमतोग तिपल आसोर, रेयसोर, ओग डाक्टरनाय बर्वसते मन्हतोग. दुकिनोर, नोमुर आतोर, इद्रम बोरै आयि सत्रेम आयलाह डाक्टरनके वास्तोर, ओरा पोगोन दया कीयलाह डाक्टरिहक विचर पुटिहता.

इद पुस्तकते लूकाल, ओर्वोग दया केवाल डाक्टर, माक दया कीतोग येसुना लोप्पा वेहतोग. मत्याल तना पुस्तकते राजाना लोप्पा रासतोग, लूकाल बार येसु बेरोग डाक्टर आंदोग इन्जि रासतोग. ओसो येसु मावा लेहका आतोग, मावा लेहका तिपल आतोग, ओग माट कीयनव तिपल्किन, दुकम्किन आपतोग इन्जि, लूकाल तोहतोग.

डाक्टर लूकाल यहुदि आयवोग मतोग, ओसो रीत-रिवजता लोप्पा बेस कगयतोग मन्कल मतोग. ओग येसुना बळयि आयोग, मति येसु देवुळदीपतके मल्स अतापया, पोलुना तोळ आतोग. पोलु ओन “नावा गोततोग डाक्टर लूकाल” इनजोर इन्हतोग (कुलुसितोर 4:14), अहे “नावा संगे कबळ केवाल” वने इन्हतोग (पिलेमोन 24). इद पुस्तकता सुस्मुने ओग रासतपु, येसुसामिनाड कबस्किन ऊळतोरु, केंजतोरु, पोकुर कीतोरु, ओरगडाहि लूकाल येसुना लोप्पा बेस पुतोग, अहे रासिस तासतोग. येसुनाड इव पोल्लोड सेतेम मन्हताड इन्जि माट पुनदनेनाहक, लूकाल इविस्किन ओर्कुलते रासतोग. इद पुस्तकतुन रासतापया, ओग बळयिराड कबस्कना पुस्तक वने रासतोग. रेंड आसि पुस्तकिन, ओगु तियुपिलु इनवाल युनानि सायबानेनाहक रासतोग.

लूकाल माकु पिसिह केवाना दयातेके ओस्तोग. लूकाना पुस्तकताड पीटोने, आस्किन ओसो उड्लोर पेकोरिन मान ईतद मन्हता. दया केवाल किर्स्तु, आस्किन-कोयतोरिन, उड्लोरिन-बेरोरिन, यहुदिरिन-यहूदि आयवोरिन, दुकमतोरिन-सुकमतोरिन अलग-अलग नद्रे ऊळोग, मति ओग माक सबेटोरिन अचोने जीवा कीस्तोग. ओग पापि लोकुरा संगे कलियतोग, पार्तना कीतोग, ओग उंद सहरतेनाहक अळतोग, ओग लोकुराड जीवानेनाहक गाबर आतोग, ओसो माट सबेटोरिनाहक हक्कनागुटातगा तिपल आतोग.

बेस्के माक दुकम पुटिहता, अस्के माट लूकाल रासतदु, देवुळता दयाता बेसता कबुरता इद पुस्तकतुन अर्व पगयहनल. बेस्के माट दुस्रोरा तिपलतुन ऊळिहनल, ओरा दुकमतुन, अडसनतुन, गर्जतुन पुहनल. अस्के माट वने इद दयाता बेसता कबुरतगा दया पगयहनल, ओसो दया केवाल येसु किर्स्तुना लेहका आया पगयहनल, अहे ओना दयातुन, दुस्रोरा एव्हिसिह कीया पगयहनल.

मुनेता पोल्लो

1-4 तियुपिलु सायब!✧ माटु येसुसामिना सेवकिरोम आंदोम; सास्रमते ओना लोप्पा मुनेन रासतपु, ओग मावा नडुम वेल्लाडे कबस्क कीतोग. अव कबस्किन इंजेके वेल्लाटोर रासलाह आतोर. अव पोल्लोन मुनेटाहि ऊळतोरु, केंजतोरु, वेर पोकर कीतोर, ओसो माक वने वेहतोर.✧ येसुसामिनाडु सबे पोल्लोड मुनेटाहि बेद्रम आताड इनजोर, नना वने बेस पर्हकिस ऊळतन. निमा ओना लोप्पा बाताल बाताल कगयतिन, अव सबे पोल्लोड सेतेम मन्हाताड इन्जि निमा पुनदना, अदिनेनाहक अविस्किन इंजेक ओर्कुलते नियेनाहक रासलाह आतन.

योहन पुटनोग इनजोर देवुळि कबुर लोहतहता

5 बेरोग एरोद राजाल यहुदि जाततोर* बूमता राजाल मतोग,✧ अस्के अगा ओवोर्गो जकरिया पेदिरतोग यहुदि जातता बूमयाल मतोग, ओग अबिया मुय्तोना तुंगातोग आंदोग.†✧ ओना मुतेना पेदिर इलीसिबा आंदु, अद वने ओना लेहका आस्रन पेर्माना कूळता मता.‡

6 वेर आळ इर्वुर आसि देवुळता मुनेह कर्तुळते मतोर. देवुळताड सबे अडोड-उतुर्किन, तपवालेवा माळसोर तार्किदुर.

7 मति इलीसिबाल वंजो मताहकु, ओरिहक पिलाड-पेकोर इलेर. ओसो वेर आळ इर्वुर आसि, पका सेळो-मुय्तोग आस मतोर.

✧ 1:1-4 1:1-4 बळयिर 1:1-2 ✧ 1:1-4 1:1-4 इब्रितोर 2:3-4 * 1:5 1:5 यहुदि जाततोर इस्रयेल देसेमते मंदुर, ओरिन इस्रयेलतोर वने इंदुर. ✧ 1:5 1:5 मत्याल 2:1 † 1:5 1:5 मंदिरता सेबातुहक वेल्लाटोर बूमयालोर मतोर, अदिहक दाविद राजाल ओर बूमयालोराड वीसा नालुड तुंगाड कीतोग, उंद तुंगातोर वर्सातुहक रेंड मल्काड वारममेंड मंदिरतगा सेवा कीदुर. अव तुंगानगडाहि अबिया मुय्तोना तुंगा आट नंबरता मता. ✧ 1:5 1:5 1 इतिहास 24:10 ‡ 1:5 1:5 आस्रन मुय्तोग इतेके, मोसा मुय्तोना दादाल मतोग. सबेटोर यहुदि बूमयालोर ओसो पेर्मालोर ओनाय कूळतोर आंदुर (पेसमुळि 29:9).

8 मनेक मनेक पया उंद दिया इद्रम आता इतेके, (येस्सलेम सहरता मंदिरतगा) अबिया तुंगातोर बूमयालोरा कबळ कीयनद वारम मता. अस्के जकरिया मुय्तोग वने देवुळता मंदिरतगा अन्जि, बूमया कबळ कीसोर मतोग.

9 बेद्रम इतेके, बूमयालोरा रीतता लेहका बोग मंदिरता पवित्र गडटे अन्जि, बूमयाना कबळते दूपम बोळसनोग इनजोर, सीटिड वाटिसि जकरिया मुय्तोन आचतोर.

10 पया ओग लोप्पा दूपम बोळिसहपा, सबेटोर पलते मंदिरताड मंडानगा पार्तना कीसोर मतोर. §

11 अचोटने मंदिरता लोप्पा देवुळता उंद देवतुलि, दूपम बोळसनद जागाता तिनळ बाजे नितद, जकरिया मुय्तोहक दिसता.

12 अस्के ओग तान ऊळिस, एक्बेक आसि पका रेयतोग.

13 पया देवतुल ओन इता, “जकरिया! रेयमा, निमा बेद पोल्लोतेनाहक पार्तना कीसोर मतिन, अद पोल्लोतुन देवुळ केंजता. नीवा मुते इलीसिबा सेळो नेलाड हक्कागा; तान्क ओर्वोग पेकाल पुटनोग. ओग पेकाना पेदिर योहन(इतेके ‘देवुळि देव्या ईस्ता’) इनजोर तासकिन.

14 ओग पेकानेनाहक निमा पका गिर्दा आयकिन, सुकम आयकिन.

नीवा मगि पुटनोग इनजोर, वेल्लाटोरे गिर्दा आयनुर.

15 बाराहक इतेके ओग देवुळता विचरते बेरोग मनदनोग. ओग बेस्केन अंगुर जोमातुन ओसो बेदे ओचिह कीयनदिन वडोग आयनोग.* ओसो तना तलिना पोटालोप्पाडाहिये, देवुळता पवित्र जीवाते निदनोग.☆

16 ओग मीवा वेल्लाटोर इस्त्रयेल लोक्कुरिन तमा देवुळतके मल्हच ततनोग.

17 तपेर तमाड पिलाड-पेकोरिन बेस जीवा वाटनाह कीयनोग,☆ देवुळता पोल्लो केंजवोरिन सेतेम बुदतेके ओयनोग. लोक्कुरिन सामि वायनदिनेनाहक तयर कीयलाह, अद्रम कीयनोग. एलिया मुय्तोहक बुदि ओसो लाव ईतप लेहका, ओन्क वने अदे लाव ईयगा.† ओसो सामि वायनामुने, सामिना कबुरतुन मुनेह-मुनेह वेहचोर दायनोग,” इनजोर देवतुल इता.

§ 1:10 1:10 मंदिरता पवित्र गडटे सिरप बूमयालोरिहके दायलाह पोल्दि. * 1:15 1:15 गिनती 6:1-4 अगा रासतपु, योहन नाजिर किरिया कीतपु, पुट्टुडाहे देवुळि तना सेवातेनाहकु ओन अलग तासगा. अहे ओना मनमूळ वने अलग रीतता मनदगा. ☆ 1:15 1:15 1:67; 4:1; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52 ☆ 1:17 1:17 मलाकी 4:6 † 1:17 1:17 एलियाल इद पेदिरता अर्तम “यहोवा नावा देवुळि” आस्ता. वेग एलिया मुय्तोग वेल्लाड वर्साना मुने, इस्त्रयेल देसेमेते देवुळता बेरोग कबुरतोग मतोग.

18 अस्के जकरिया मुय्तोग इतोग, “नीवा पोल्लो निटम आयगा इनजोर, निमा बेद्रम तोहतकिन? नना इत्के मुय्तोनन आतन, नावा मुते वने सेळो आसि, बेद्रम नेलाड हक्का?” इतोग.

19 अस्के देवतुल इता, “(निमा नाक पुनविन बहे, मति) नावा पेदिर जिबरायिल आंदु,‡ नना देवुळता मुनेह निच मनवानन आंदन. नीवा संगे वळ्हकलाह ओसो इद बेसता कबुरतुन वेहतलाह, अदे नाक लोहता.

20 नना वेहतद पोल्लो तना कगोते निटम आयगाये, मति निमा नावा पोल्लोतुन विस्वस केविन. अदिनेनाहक नावा पोल्लो निटम आनाहजोम, निमा वळ्हक पगवाह मूकानिन आस मनदकिन,” इता.

21 इद्रम आनेके, पलते निचि मोळकवालोर, जकरिया मुय्तोनेनाहक केपिसि, “वेग बेलाह इचोन आल्सेम कीस्तोग रा!” इंदुर.

22 पया जकरिया मुय्तोग मंदिरताहि पलते पेसतोग, पेसतस्के ओग ओरा संगे वळ्हक पुनोग. अस्के मंदिरता लोप्पा देवुळि वेन्क बेदो लेका तोहताहकु वळ्हक पुनोग इनजोर, ओर पुतोर. जकरिया मुय्तोग मूकाल आस मताहकु, कयदा साया कीदोग.

23 पया तनाड सेवाताड दियाड मारतस्के, ओग तना लोन अतोग.

24 अतस्के पया, तना मुते इलीसिबा सेळो नेलाड हक्कता, नेलाड हक्कतस्के एयुड नेलाड आनाहि, लोताह पलते पेसो आस मता.

25 अद इद्रम इता, “नाक वंजो इनजोर लोकुर पास्किंदुर, मति लोकुरा नडुमि नावा लजा पोवथनायो इनजोरे, देवुळि इंजेक नाक इद्रमलेहका देव्वाते ऊळता; (ओसो पास्कनद पोल्लोतुन माय्पिह कीसीता,)” इता.

येसु पुटनोग इनजोर देवुळि कबुर लोहतहता

26-27 अद्रमलेहकाने पया गालिल पटटा नासरेत नाटेनगा इद्रम आता इत्के, उंद मरियाल पेदिरता कुत्रा लेया पिला मता. ताना संगे मर्मिड आयलाहि, योसेप पेदिरतोग पेकाल ताल्हकिस पोल्लो करल कीस मतोग, ओग दाविद राजाना कूळतोग मतोग. §(इलीसिबा सेळो नेलाड हक्किस) आरूड नेलाड आतस्के, देवुळि तना देवतुल जिबरायिलिन नासरेत नाटेनगा लोहता.

‡ 1:19 1:19 जिबरायिल इद पेदिरता अर्तम “देवुळता मन्कल” इद्रम आस्ता. इद देवतुलता पोल्लो यहूदिरा साम्रमते वास्ता (दानियेल 8-9), अदिहक जकरिया बूमयाल अद पेदिरतुन बेस पुतोग.

§ 1:26-27 1:26-27 अद तूकने दाविद राजाल डोलिसि, जोक-जोक अजर वर्साड आस मताड.

28 लोहतस्के देवतुल अद पिलातगा अन्जि, “जोहर, देवुळता देखातदिनिन! देवुळ नीवा तोळ मन्हता,” इनजोर इता.

29 इद पोल्लोतुन केंजिसि, मरियाल पका एकबेक आता, आसि इद पोल्लो वेहच, बाराहक नाक जोहर कीयलाह आता इन्जि, अद आलिह कीयलाह आता.

30 अद आलिह कीनेके, देवतुल इता, “मरिया, देवुळि नीक देखा ईसि नीक आचता, निमा रेयमा.

31 केंजा! निमा नेलाड हक्ककिन अस्के, नीक पेकाल पुटनोग, ओना पेदिर निमा येसु (इतेके ‘सामि पिसिह कीस्ता’) इनजोर तासकिन.

32 ओन सबेटोर बेरा डीसाता देवुळता मगि इनदनुर, अचोन ओग बेरोग मन्कल आयनोग. ओना कूळता मुनेतोग पेदामुय्तोग दाविद राजाना लेहका, देवुळि ओन वने राजाल कीयगा.✧

33 (नीवा पोटाते पुट वावाल पेकाल,) इस्रयेल देसेमतोरगा* राजेम कीयनोग. ओना राजेम बेस्केन मारो आयगा,✧” इनजोर वेहता.

34 वेहतस्के मरियालि, “इद बेदम निटम आयगा? नना इतेके कोय्तोना मोकम वन ऊळोन, (कुत्रा पिलातन आंदन,)” इनजोर इता.

35 इतस्के देवतुल इता, “देवुळता पवित्र जीवा नीवा पोगोन रेगगा, बेरा डीसाता देवुळता दळ्म नियगा अरताहकु, निमा नेलाड हक्ककिन. अदिनेनाहक नियगा पुटवाल पवित्र पेकानु, देवुळता मगि इनदनुर.

36 ओसो ऊळा, नीवा जीवातद इलीसिबाल सेळो वने, इंजेक नेलाड हक्कता. लोकर तान वंजो इनजोर इंदुर, मति इंजेके अद नेलाड हक्किस आरुड नेलाड आताड.

37 देवुळता कयदे आया पगवद बाताल मन्हता?”✧ इता.

38 इतस्के मरियाल इता, “ऊळा, सामिना सेवा कीयनदिनन आंदन, निमा वेहतपे नाक आयि,” इता. पया देवतुल तानगडाहि पेसिस अता.

मरियाल इलीसिबा सेळोन ऊळलाह दास्ता

✧ **1:32 1:32** यशायाह 9:7 * **1:33 1:33** इस्रयेल देसेमतोरगा मोदुल कागिदते “याकुब मुय्तोना जालपिलता लोकरगा.” याकुब मुय्तोना दुस्रा पेदिर इस्रयेल मता, ओनगडाहि पूरा इस्रयेल देसेम पुटटा. ✧ **1:33 1:33** तोहचीतव पोल्लोड 11:15 ✧ **1:37 1:37** पुटमुळि 18:14; यिर्मयाह 32:17; मत्याल 19:26

39 पया अवे दियाने मरियालि बाताल कीता इतेके, चट्टिपेटे यहुदा पटटा मेटा बूमतगा मनदनद इलीसिबा सेळोना नाग अता.†

40 नाटेनगा एवतस्के जकरिया मुय्तोना लोन अन्जि, इलीसिबा सेळोन कलियिसि “देवुळ नीक सुकम ईयि!” इनजोर इता.

41 मरियाल इतद पोल्लोतुन केंजताहे, इलीसिबाना पोटातगा मतद पेनेम पार्हकता. अस्के अद सेळो देवुळता जीवाते निदता.

42 निंदतस्के अद मरियान ऊळिस जोरते केयसोर इता, “सबे आस्किहकाय निमाने एक्वा देव्वातदिनिन मरिया, नीवा पोटातगा मनदनद पेनेम वने पका देव्वाता.

43 अलो देवन, नावा सामिना तलोगा नाक ऊळलाह वायना, इद्रमता देव्वा नाक बेगडाह दोर्कता!

44 ऊळा, नीवा लेडतुन केंजताहे, नावा पोटाता पेनेम गिर्दाते पार्हकता.

45 निमा बेरा देव्वातदिनिन मरिया, बह इतेके देवुळ नीक वेहतद पोल्लोतुन निटम आयगा इन्जि विस्वस कीतिन,” इनजोर इलीसिबा सेळो इता.

मरियाल वागतद पाटा

46 अस्के मरियाल इद्रमता पाटा वागता,

“नना पूरा जीवाताहि देवुळतुन जोहर कीयहनन.

47 नाक पिसिह कीयनद देवुळि* नावा जीवात्क बेस गिर्दा ईस्ता.

48 ऊळा, इंजेटाहि अमेसा लोकर नाक देव्वातद इनदनुर,
देवुळि तना उड्ला ओर्युलतदिन बेचोन बेस सीता कीता!

49 पका डीसाता देवुळि नयेनाहक बेरा कबळ कीता,
ताना पेदिर पवित्र आंद.

50 बोर देवुळतुन रेयिस ताकिह्तोर,
ओरा पोगोन ताना दया अमेसा मन्हता.*

51 देवुळि तना लाव तोहता,
ओसो माट बेरोरोम इनवालोर पोमाडेडेरिन बिरोबटो कीता.

52 बेरोर मुक्यालोरिन तमाड कुर्सिनाहि इळन रेहता,
पोहचीतप मतोरिहक बार मान ईता.*

† 1:39 1:39 इद पयनम जोक-जोक 70 कोस्क आंद. अद कालमते अग्डोर लोकर कीतपु, मरियाल ताकसोर अन्ज मनदगा, इलवेके गाळदता पोगोन उदिसि अन्ज मनदगा. * 1:47 1:47 तीतुस 1:1-4; यहुदाल 25 * 1:50 1:50 देवुळताड पाटाड 103:17 * 1:52 1:52 याकुब 4:10

53 लेवोरिहक बार बेसतल-बेसतल माल ईता,✱

मता मन्कलोरिन बारा वेट्टाड कयक लोहचीता.

54-55 मावाड तादोर-बाबोरिहक पोल्लो विळसतप लेहकाने,

तना सेवकिर इस्रयेल मन्कलोरिहक तोळ ईता.

इतेके अब्रहम मुय्तोन ओसो ओना सबे जालापिलतुन ऊळिस, दया
कीयनदिन सीता कीता,✱”

इनजोर पाटा वागता.

56 इद्रम मरियालि मूंड नेलाड आनाहजोम, इलीसिबा सेळोना लोन मता, ताना
पया तना लोन मल्स अता.

देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन पुटिह्तोग

57 पया इलीसिबा सेळोना रिकम आयनद कगो एवता. एवतस्के तान्क ओर्वोग
पेकाल पुटोग.

58 अद रिकम आतस्के, ओरा एरे-गरेतोर ओसो जीवातोर केंजतोर. केंजिसि
देवुळि ताना पोगोन बेरा दया कीता इनजोर, ओर वने पका गिर्दा आतोर.

59 पया पेकाल पुटिस आट दियाने, ओन देवुळता अडो मतपु डायना रिबजः
कीयलाहि वेर वातोर. वासि ओग पेकाना पेदिर जकरियाल इनजोर, तपेना पेदिरतुन
तासना मता.

60 मति पेकाना तलोगि “आयो रा, वेग पेकाना पेदिर योहन मनदगा,” इता.

61 अस्के “इंगो मति मीवा कुटूमळते इतेके, इद पेदिरतोग बोगो इलेग अले,”
इतोर.

62 पया कय सायाते पेकाना तपेन इद्रम ताल्हकतोर, “निमा वेग पेकाना पेदिर
बाताल तासलाह ऊळिहनिन?” इतोर.

63 अस्के पेकाना तपे रासलाह पाटि ताल्हकिसि, “वेना पेदिर योहनिय मनि,”
इनजोर अगा रासतोग. (“ए! वेग वने अदे पेदिर रासतोग रा!” इनजोर) सबेटोर
बयल आतोर. §

✱ 1:53 1:53 देवुळताड पाटाड 107:9 ✱ 1:54-55 1:54-55 गलातितोर 3:16

‡ 1:59 1:59 देवुळि अब्रहम मुय्तोहक वेहतद करलता सीना इद डायना रिबज आंद. अदिहके इस्रयेल
लोकुर पेकाल पुटापया आट दियाने, पेकाना कोड तोलातुन डायिह्तोर. (मुनेता पुटमुळि 17:9-14)

§ 1:63 1:63 यहूदिरा रिबजते लोता मोदुल मन्कना पेदिर मायतेके, इद उंदि ओरिहक बेरा लजाता
पोल्लो मता. अदिनेनाहक पेकाल पुटेटेके, लोता मोदुल मन्कना पेदिर पेकाहक तासिंदुर. मति जकरियाल,
इलीसिबाल तमा पेकाना पेदिर दुस्राय तासतोर, अदिनेनाहक सबेटोर बयल आतोर.

64 पया जकरिया मुय्तोग पेदिर रासताहे, तोप्नेन ओना आल्का पेसता. अस्के ओग वळ्ळकसोर देवुळतुन जोहर कीयलाह बोटटोग.

65 इव पोल्लोड केंजिसि, अगा मनवालोर पका रेयतोर. ओसो यहुदा पटटा मेटा-बूमताड नाहकनोर इव सबे पोल्लोन वळ्ळकिंदुर.

66 निटमे ओग पेकाना संगे देवुळ मता इन्जि, इव पोल्लोड केंजतोर सबेटोर इविन बेस आलिह कीसि, “वेग पेकाल कोनि मोदुल मन्कल आयनोग बहे!” इंदुर.

जकरियाल देवुळतुन जोहर कीस्तोग

67 पेकाना तपे जकरिया मुय्तोना आल्का पेसतस्के, ओग देवुळता जीवाते निदतोग, ✧ निदतस्के अद जीवा ओन इद्रम वेहनाह कीता:

68 “मावा इस्त्रयेलतोर बेरा डीसाता देवुळतुहकु जोहर आयि,

अद तना लोकुरा पोगोन जीवा वार्टिस, ओरिन तमा कोटेतोराहि पिसिह कीयलाह वाता.

69-70 वेल्लाय मुनेन अदु तना पवित्र कबुरतोर संगे वेहतपु, ✧

माक पिसिह कीयलाह, तना सेवक दाविद राजाना जालपिलताहि, पका लावतोन निल्पिह कीता. ✧

71 वेग पिसिह केवाल मावा विस्द केवालोर कोटुलतोर कयदाहि माक पिसिह कीयनोग. ✧

72 मावाड तादोर-बाबोरिन गूनम तोहतकन इन्जि, देवुळि किरिया ईसि,

अदे किरियाता सीता कीसि, नेंड इद्रम कीता. ✧

73 अदे किरिया अब्रहम मुय्तोना संगे कीस मता. ✧

74-75 इतेके ‘मीट जीवात मनाह बेदे रेयलेवा नाक माळना इन्जि,

मीट नावा सेतेमता, पवित्र अगदे ताकना इन्जि

नना मीवा कोटुलतोर कयदाहि मीक विळिसह कीकन.’

76-79 ए नावा पेकानिन! नीक इंजेके बेरा डीसाता देवुळता कबुरतोग इनदनुर.

बाराहक इतेके,

मावा देवुळि पका जीवा लोपिसि, तना लोकुरा पापमतुन मापि कीस पिसिह कीयगा इनजोरे,

✧ 1:67 1:67 1:15; 4:1; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 13:9,52

✧ 1:69-70 1:69-70 2 पवु 3:2 ✧ 1:69-70 1:69-70 रोम सहरतोर 1:2 ✧ 1:71

1:71 देवुळताड पाटाड 106:10 ✧ 1:72 1:72 रोम सहरतोर 9:4 ✧ 1:73 1:73 इब्रितोर 6:13-14

निमा सामिना अगदुन मुनेह-मुनेह तीर्हकसोर दाकिन. ☆
 पंड-वियतस्के ईकळ मायिहता, अद्रमलेहका
 माट पापमता ईकळते ताकवालोरगा, हामुरतुहक रेयवालोरगा
 देवुळ लोहवाल पिसिह केवाना वेहच दीचगा, ☆
 ओग माक देवुळता संगे गूनम आनाह कीयनोग.”
 इनजोर जकरिया मुय्तोग इतोग.

80 अद्रमे पया जकरिया मुय्तोना मगि बेर्ससोर अतोग, ओसो ओना लोप्पा
 देवुळता बुद बोलगसोर अता. ओग तना इस्रयेल लोकुरिहक देवुळता पोल्लो
 वेहनाहजोम, पेहकल बूमते मतोग.

2

येसु पुटिहतोग

1 योहन पुटटापया, रोम सर्करता ओगुस्तुस कयसर राजानेनाह,* तना ताकिह
 कीयनव सबे देसेहकनोरिन, तमाड-तमाड पेदिर्क सर्करता पुस्तकतगा रास वेहतना
 (इतेके सिरगंचि कीयना) इनजोर उकुम वाता. †

2 (इद सुस्मुनेता सिरगंचि आंदु, अद तूकने सुरिया पटटा गुमसि किविरिनियुस
 मतोग. ‡)

3 अस्के सबेटोर लोकुर तमाड पेदिर्क रास वेहतलाह, तमाड तादोर-बाबोराड
 नाहकने अतोर.

4 अद्रमे योसेपि दाविद राजाना पुळगतोग मताहक, गालिल पटटा नासरेत
 नाटेनाहि पेसिसि, दाविद पुटटद बेत्लेहेम नाग अतोग, अद नाग यहुदा पटटे मता. §

5 योसेप तन्क मर्मिड आयलाह ताल्हकतद मरियाल बारा, तमाड पेदिर्क
 रासलाह अतोर, अस्के अद नेलाड हक्किस मता.

☆ 1:76-79 1:76-79 मलाकी 3:1 ☆ 1:76-79 1:76-79 यशायाह 9:2; इपिसुसतोर
 5:14; 2 पत्र 1:19 * 2:1 2:1 कयसर इद पेदिर यलियुस कयसरना लोता पेदिर आंदु, ओग
 हातस्के, ओन तादो (काकोना दादाल) इनवाल ओगुस्तुस पेदिरतोग, रोम राजेमता मुनेतोग राजाल आतोग.
 ओग राजान लोकुर पका कदर ईदुर, अदिहक ओना पेगके, बय्तर रोम राजेमते राजालोर मतोर, ओर सबेटोर
 कयसर पेदिरतुन तमा पेदिरते जोळे कीतोर. † 2:1 2:1 रोम राजेमते मनवालोर लोकुरगडाह सिदवा पतना
 इन्जि, कयसर राजाल इद्रमता सिरगंचि कीया वेहतोग. ‡ 2:2 2:2 रोम राजेमता बेरोग राजाल तना
 राजेमता उंद-उंद पटटुन ताकिह कीयलाह, पटटुहक ओर्विन तासिदोग, ओन गुमसि इंदुर. § 2:4 2:4
 इद पयनम जोक-जोक 70 कोस्कना आंदु, बेत्लेहेम इतेके मेटापोगोन उदतद नाग आंदु.

6 पया ओर अगा मनदहपा, ताना रिकम आयनद कगो एवता.

7 एवतस्के तान्क माळा पेकाल पुटटोग. अस्के ओग पेकान गेंदे मुर्वेने ऊर्हचि, कोळकातगा पीर डालाते तासता. बाराहक इतेके गोटुदगा ओरेनाहक जागा इले आस मता.

कोपालोरिहक देवतुल्क कबुर वेहतहताड

8 पया अगडोर उय्तुर कोपालोर, बटटगा तमाड गोरिन मंदा कीसि, नका पिळ्विळ ओर राका कीसोर मतोर.

9 अस्के अगा देवुळता देवतुल ओरिहक दिसता. दिसतस्के देवुळता लावता वेहच ओरगा अरता. अरतस्के कोपालोर वेहचतुन ऊळिस पका रेयतोर.

10 अचोटेने देवतुल ओरिन इता, “मीट रेयमाटु! इके केंजाट, नना मियेनाहक बेसतल कबुर ततन. अद सबेटोर लोकुरिहक पका गिर्दा ईयनद कबुर आंदु.

11 नेंडु दाविद राजाना नाटे, देवुळ लोहतोगु मीक पिसिह केवाल* पुट वातोग, ओगो सामि किर्स्तु आंदोग.✱

12 तेना सीना इद मन्हता इतेके, ओग कस्मुल बाला पेकान गेंदे मुर्वेने ऊर्हचि, कौंदा कोळकातगा पीर डालाते तासतदिन मीट ऊळकिर,” इनजोर इता.

13 इतस्के अस्केडा अस्केन, तानगा वेल्लाडे देवतुल्क वासि, देवुळतुन जोहर कीसोरे,

14 “देवुळदीपतगा मनदनद देवुळतुहक मान आयि.

नेदगा तान्क विचर वातोर मन्कलोरिहक सुकम आयि,”

इनजोर इताड.

15 पया देवतुल्क अगडाह पेसिसि, देवुळदीपतगा मलताड. अस्के कोपालोर तमतमाय इतोर, “अलेट रा दट्ट! बेत्लेहेम नाटे अन्जि, इगा बेद पोल्लो सामि मयेनाहक कबुर लोहता, अदिन ऊळकल अयो!” इनजोर इतोर.

16 इतस्के ओर दरि-मरि आसोर अगडाह पेसतोर. बेत्लेहेम एवतस्के मरियान, योसेपिन ओसो कौंदाहक पीर ईयनद जागातगा टेटेम अर्स मतोग बाला पेकान ऊळतोर.

17 ऊळतस्के, “वेग पेकाना लोप्पा देवतुल वासि माक इद्रम इद्रम वेहता” इनजोर, अद पोल्लोतुन सबेटोरिहक वेहतोर.

18 कोपालोर वेहतद पोल्लोतुन केंजवालोर सबेटोर बामतोर.

* **2:11 2:11** देवुळ लोहतोगु मीक पिसिह केवाल वेन इन्नि पोल्लोते मसिहा इन्हतोर, युनानि पोल्लोते किर्स्तु इन्हतोर. ✱ **2:11 2:11** योहन 4:42; बळयिर 2:36; 13:23

19-20 पया देवतुलक वेहतपु, ओर केंजतव, ऊळतव पोल्लोनेनाहक, देवुळतुन जोहर कीसोर, मान ईसोर, तमाड गोरिनके मल्स अतोर. मति मरियाल मात्रम इव सबे आतव पोल्लोन तना पोटातगान तासिस, इविना बाताल अर्तम मनदगा इनजोर आलिह कीदु.

येसुन देवुळतुहक विळिसस ईयनद रिवज कीस्तोर

21 पया मरियाल, योसेप वेर बाताल कीतोर इतेके, पेकाल पुटिसि आट दियाने, ओना डायना रिवज कीतोर. कीतापया बेद्रम मरियानु नेलाड हळकनामुने देवतुल वेहच मता, अद्रमलेहका पेकाना पेदिरि, ओर येसु इनजोर तासतोर.

22-24 मोसानाड अडोड वेहतपु, (पेकाल पुटिसि रिकम आतद आंचाळि रेंड वीसाड दियाड आनाहजोम कळवोगआंद). देवुळताड अडोना साङ्गमतगा रासतप लेहका, मरियाल कळवोग आताहकु, उंद जोळ परेवा पिटेड, इलवेके उंद जोळ पोणळ पिटेड बूमयानगा ईसि, मोक ईयना मता.☆ ओसो देवुळताड अडोना साङ्गमतगा, माळा मगिन देवुळतुहक विळिससीयना☆ इनजोर रासतद मन्हाता.† अदिहक पेकानु देवुळतुहक विळिससीयलाहि, मरियानाड कळवोगताड दियाड मारतापया, अदु ओसो योसेप येसुन येस्सलेम सहरता मंदिरतगा ओतोर.‡☆

सिमियोन मुय्तोग देवुळता कबुर वेहतहतोग

25 ओरु पेकान मंदिरतगा ओतोर अस्के, सिमियोन पेदिरतोग ओवर्गो सेतेमतोग मन्कल येस्सलेमतगा मतोग. ओग कर्तुळते देवुळतुन मोळकवाल मतोग. देवुळ लोहवाल पिसिह केवाना कयदे, इस्त्रयेलतोरिन सुद्रे कीयनद दिया बेस्के एवयगा इनजोर, ओग अग ऊळसोर मंदोग. ओसो देवुळता जीवा ओनगा अमेसा मंदु.

26 “बेचानाह देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तुन निमा ऊळविन आयकिन, अचानाह डोलविन आयकिन” इनजोर, देवुळता जीवा ओन वेहच मता.

☆ 2:22-24 2:22-24 लैयव्यवस्था 12:6-8 ☆ 2:22-24 2:22-24 पेसमुळि 13:2,12

† 2:22-24 2:22-24 मोसानाड अडोना इसबते, रिकम आतद आंचाळ कळवोग आस्ता. पेकाल पुटेटेके, आट दियाने पेकाना डायना रिवज कीस्तोर, कीतापया तलोगि ओसोवने 33 दियाड एवनाह, कळवोगतेन मन्हाता. ताना पया मोक ईसि, कळवोगतगडाहि एडिहता. ‡ 2:22-24 2:22-24 यहुदिरा उंदिय मंदिर मता, अद येस्सलेम सहरते मता. आगाने ओरिहक मोक ईयलाह पोलिदु. दुस्राड नाहकने पार्तनाताड लोहक मताड, अगा वारमता पोल्वादियात्कु जमा आसि देवुळता साङ्गम कगयिदु. ☆ 2:22-24 2:21-24 गलातितोर 4:4

27 पया देवुळता जीवा ओन वेहताहकु, मरियाल ओसो योसेप मंदिरतगा वातद दिया, ओग वने मंदिरताड मंडानगा वातोग. मोसानाड अडोन्गा रासतप लेहका, येसुन देवुळतुहक विळिससीयनद रिवज कीयलाहि तलोग-तपे तच मतोर.✧

28 अस्के सिमियोन मुय्तोग ओरगडाह पेकान एतोग, एचि देवुळतुन जोहर कीसोर इतोग,

29-32 “जोहर सामि! इस्रयेल लोकरिन पिसिह केवाल किस्तुन

नावाड कौडाने नना ऊळतन!
सबे देसेहकनोर ऊळनाह, वेन निल्पिह कीस तासतिन.

वेग पेकाल वेहचलेहका मनदनोग,

यहुदि आयवोरिननीक पुन्पिह कीयलाह✧

ओसो इस्रयेलतोर यहुदिरिहक मान दोर्किह कीयलाह.✧

अदिहक निमा मुने वेहतप लेहका, नना नीवा सेवकनन इंजेक सुकमते डोल पगयकन,”

इनजोर इतोग.

33 सिमियोन मुय्तोग इतद पोल्लोतुन केंजिसि, येसुना तलोग-तपे बामतोर.

34 पया सिमियोन मुय्तोग ओरिहक बर्कतताड पोल्लोड वेहतोग, वेहचि पेकाना तलिन इद्रम इतोग इतेके, “इगा वेल्लाटोर इस्रयेल लोकर विस्वस केवोरू बूळेम आथिर, ओसो वेल्लाटोर विस्वस केवालोर पिसिर इनजोर, देवुळ वेन आचता. वेग देवुळतुन तोहतनद सीना मनदनोग, मति लोकर वेना पोगोन विस्वस केवालेवा वेन पास्कनुर.✧

35 इद्रम वेल्लाटोर लोकरा पोटालोप्पाडाड विचर्क एर्का आयनुड. मति नीक इतेक, इद्रम आयगा पिला, नीवा जीवातुन तल्वर कसेगते कोटटप लेहका, नीवा जीवा पका कालसगा,” इतोग.

हना सेळो देवुळता कबुर वेहतहता

36-37 अगा देवुळता कबुर वेहतनद हना पेदिरता उंदि रांडे मुते वने मता.✧ अद रांडे मुते नालुड वीसाड नालुड (84) वयसता सेळो मता. § अदु असेर पुळगतोग पनुयेल इनवाना मयाळ आंदु, मर्मिंड आस एळुड वर्सानिन ताना मुजो डोलतोग.

✧ 2:27 2:27 गलातितोर 4:4 ✧ 2:29-32 2:29-32 यशायाह 42:6; 49:6

✧ 2:29-32 2:29-32 बळयिर 26:23 ✧ 2:34 2:34 1 कुरिततोर 1:23; 1 पत्र 2:8

✧ 2:36-37 2:36-37 बळयिर 21:9; 1 कुरिततोर 11:5 § 2:36-37 2:36-37 अद रांडे मुते नालुड वीसाड नालुड (84) वयसता सेळो मता. “अद नालुड वीसाड नालुड (84) वर्सांड रांडे आस मता,” इद अर्तम वने आया पगयहता.

अद सेळो जर्मिने मंदिरतगा अंदु. अन्जि अमेसा उपस-पार्तना कीसोर देवुळतुन मोळिकंदु. ☆

38 (सिमोन मुय्तोग येसुना तलोग-तपेरा संगे वळ्हकसोर मतोग,) अस्के, अद सेळो ओरगा वाता. वासि देवुळि इस्रयेल लोकरिन तमा तिपलताहि बेस्के विळिसह कीयगा इनजोर केपवालोर लोकरिन, येसुना लोप्पा वेहता. वेहचि येसुनेनाहक देवुळतुन जोहर कीता.

39 अद्रमे पया मरियाल ओसो योसेप, देवुळताड अडोना सान्मते वेहतपु सबे उतुर्क मारिह कीतोर. कीसि गालिल पटटे मतद तमा नासरेत नाग मल्स अतोर.

40 पया ओरा पेकाल बेस लावते बेर्ससोर अतोग. ओन देवुळि बेस बुदते निहचीता, ओसो ताना देव्वा अमेसा ओनगा मता.

येसु मंदिरतगा गूस्रा संगे वळ्हकिहतोग

41 येसुना तलोग-तपे वर्सा-वर्सातुहक आवना पंडुम* कीयलाहि येस्सलेम सहरता मंदिरतके अंदुर.

42 येसु बारा वय्सतोग आस मतोग, अस्के वर्सातुहक अतप, इद मल्का वने पंडुमतुहक अतोर, ओरा संगे येसु वने अतोग. †

43 अतस्के पंडुम मारनाहजोम, ओर अगान मतोर. मारतापया ओना तलोग-तपे गालिल पटटके मल्स दायलाह पेसतोर, मति येसु मात्रम येस्सलेमतगान मतोग, इदिन तपेर मुर्तिय पुनोर आस मतोर.

44 मावा संगे मल्स वावालोर लोकराड तुंगाना संगे, ओगा मनदनोग इनजोर विचर कीसि, उंद दियाता पय्नम ताकिस मतोर. ताना पया तमा जीवातोरगा, पुतोरगा ओन पर्हक बोटोर.

45 इके-अके पर्हकिस ऊळतोर, मति येसु बेगान दोर्कीग. दोर्कवाहक ओसोवने येस्सलेमतेकेन पर्हकलाह मल्स अतोर.

46 इमा दिया ओन मंदिरताड मंडानगा दोर्किह कीतोर. अस्के ओग यहूदि गूस्रा संगे उदिस्, ओराड पोल्लोड केंजसोर, ओरिन पोल्लोड ताल्हकसोर, ओरा संगे वळ्हकसोर मतोग.

☆ **2:36-37 2:36-37 1** तिमोति 5:5 * **2:41 2:41** आवना पंडुमता लोप्पा पुनदलाह, इद पुस्तकता आक्रिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि, अगा ऊळाट. † **2:42 2:42** यहूदिरगा बोगाय पेकाल बारा वय्सतोग आतस्के, ओन्कु अस्केडाहि यहूदिराड अडोड नोम पोयहता.

47 ओना पोल्लो केंजसोर मतोर सबेटोर, “वेग पेकाल पका उसरतोग आंदोग रा! पका बुदते पोल्लो मल्हतहतोग,” इनजोर बामतोर.✧

48 ओना तलोग-तपे वने ओन ऊळिस पका बामतोर. पया ओना तलोग इता, “माक इद्रम बाराहक तिपल कीतिन बाबा? मिथ्माल, नना, पका आलिह कीसोर, नीक बेचोन पर्हकतोम, एर्काये!”

49 इतस्के ओग पेकाल ओरिन, “मीट नाक इके-अके ऊळसोर पर्हकनायो मता, बह नावा बाबाना लोतगा‡ नना मनदना इनजोर मीट पुनविरा?” इतोग.

50 मति तलोग-तपेरिहक ओग इतद पोल्लो मुर्तिय तेळियो.

51 पया येसु तपेरा संगे तमा नासरेत नाग अतोग. पेकाल ओरा पोल्लो केंजसोर तार्किदोग. ओना तलोग इव सबे पोल्लोन तना पोटातगा तासिस, आलिह कीसोर मता.

52 अद्रमलेहका येसु बेर्ससोर अतोग. बेद्रम बेर्सिदोग, अद्रमे बुद पुनजोर अंदोग. ओसो देवुळतुहकु वने, मन्कलोरिहक वने, विचर वातप तार्किदोग.✧

3

एग मीहवाल योहन पोकुर कीतद पोल्लो
(मत्याल 3:1-12; मार्कल 1:3-8)

1 तिबिरिया कय्सर इनवाल पूरा रोम राजेमता बेरोग राजाल आसि, पंद्रा वर्साड आस मतोग. अस्के पुन्तियु पिलाति इनवाल, यहूदा पटटा गुमसि मतोग.* एरोद अंतिपस इनवाल राजाल✧ गालिल पटटा गुमसि मतोग.† तना तमोग पिलिप इनवाल, इतुरेया ओसो तरकोनीतिस इव पटिना गुमसि मतोग. लिसानिया इनवाल, अबिलेने पटटा गुमसि मतोग.

2 अनाल ओसो तना अने कयपाल,✧ वेरू देवुळता पेर्मांलोर् इन्जि मतोर. अद तूकने जकरियाना मगि योहनिहक बाताल आता इतेके, ओग पेळ्हकल बूमतगा मनदहपा देवुळता कबुर ओन्क दोर्कता.

✧ **2:47 2:47** मत्याल 13:54; मार्कल 6:2-3; योहन 7:15 ‡ **2:49 2:49** “नावा बाबाना लोतगा” इतेके, तना तपे योसेपना लोतगा आयो, मति येस्सलेमता देवुळता मंदिरतगा मनदनद पोल्लोतुन येसु इतोग. ✧ **2:52 2:52** रोम सहरतोर 14:18 * **3:1 3:1** रोम राजेमता बेरोग राजाल तना राजेमता उंद-उंद पटटून तार्किह कीयलाह, पटटुहक ओर्विन तासिदोग, ओन गुमसि इंदुर. ✧ **3:1 3:1** मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:19-22; 8:3; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 † **3:1 3:1** एरोद अंतिपस इतेके, बेरोग एरोद राजाना मग मतोग. ✧ **3:2 3:2** बळयिर 4:6

3 ओग अद पोल्लोतुन पोसि, योर्दन बैरेटा ऐ-गूरेताडः सवे नाहकनगा अन्जि, इद्रम पोक्कुर कीतोग इतेके, “पापमता अगदुन विळिससि, देवुळतके मल्म्हट्ट. माट मलतोम इनजोर तोहतलाह, देवुळता पेदिरते एग मीम्हट्ट‡! अस्के देवुळि मीवा पापमतुन मापि कीयगा,” ✧ इनजोर केयिंदोग.

4 इद्रमलेहका देवुळता कबुरतोःग यसयाना पुस्तकते, वेल्लाय मुने रासतद पोल्लो इंजेके करल आता:

“पेळ्हकल बूमतगा केयनद आल्का केंज वायगा.

‘सामि मीवा जीवातगा वायना इन्जि,
मीट ओना वायनद अगदुन तीर्हकाटु! ✧

ओसो अद अगदुन कसुम कीम्हट्ट.

5 इतेके सवे लोवाडः निंदिस दायना गावले, सवे मेटाडः ओसो गुड्राडः बराबर आयना गावले.

विकोडः-वकोडः आतव अगिडः दिग्ने आयना गावले,

बौदाडः-बोव्ळाडः आतद अगि सम्ने आयना गावले. §

6 अस्के लोकुरिन पिसिह कीयलाहि,

देवुळि आचतोनु सबेदोर ऊळनुर.’ ” ✧

इनजोर रासतद मन्हता.

7 देवुळता पेदिरते एग मीयलाह, गोह्मडिनाडः गोह्मडिडः वाता मुडुन, योहन इद्रम इतोग, “एय वीसम तरस्कना लेहकाडोरिर! (पापमता अगदाहि देवुळतके मलवालेवा, वेट देवुळता पेदिरते एग मीतेके,) देवुळि ईयनद सिक्साताहि माट पिन्हट्ट अरयकोम इनजोर बाराहक इह्निर?

8 पापमता अगदाहि मलतोम इनजोर तोहतलाह, बेसताडः कबस्क कीम्हट्ट. ✧ (केवेक अचोन कायाडः आदवाडः मराना लेहका आयकिर!) ओसो ‘माट इतेके अब्रहम मुय्तोना कूळतोरुम आंदोम, देवुळि माक सिक्सा एवो आयगा’ इनजोर, मीट बेस्केन इद्रम इनमाट बहा. नना मीकु वेहतहनन, देवुळि अब्रहम मुय्तोहक पेकोर, इव बंडानगडाह वने पुटिह कीया पगयहता, पुनविरा?

‡ 3:3 3:3 देवुळता पेदिरते एग मीम्हट्ट इद्र रिक्जतुन वेल्लादोर “बप्टिस्मा” इन्हतोर. ✧ 3:3 3:3 बळयिर 13:24; 19:4 ✧ 3:4 3:4 मत्याल 3:3; मार्कल 1:3; योहन 1:23 § 3:5 3:5 देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनोग इतेके, ओना राजेम नितना इन्जि, मावा जीवातुन तयर कीयना, इद्रम इद्र वचनता अर्तम आस्ता. ✧ 3:6 3:4-6 यशायाह 40:3-5 ✧ 3:8 3:8 बळयिर 26:20

9 इंजेके मरा मोदुदगा मग्स तासिस तयरेन मन्हता. बेद मरा बेस आदो, अद मरातुन नळिकसि, किसतगा वाटमुळ आयगा,” इनजोर इतोग।

10 अगा जमा आता मुलु योहनिन इद्रम ताल्हकतोर, “पापमताहि मलयना इतेके माट बाताल कीकोम?” इतोर.

11 इतस्के, “बोनगा रेंड जगाड मन्हताड, ओग उंद जगातुन जगालेवोन्क ईयेग. बोनगा तिड-बंड मन्हता, ओग वने लेवोना संगे तूसिस तिनेग,” ✨ इनजोर इतोग.

12 अगा देवुळता पेदिरते एग मीयलाह, सिद्वा एनवालोर वने वास मतोर, ओर पका लोकराड कोताड तिदुर. वेर वने “गूरू! माट बाताल कीकोम?” इनजोर ताल्हकतोर.

13 ताल्हकतस्के ओरिनु “मीक बेचोन सिद्वा एता वेहतोर, अचोने एनाटु! लोकरिन मुळहमाटु,” इतोग.

14 उयतुर सीपय्क वने ओनगा वासि, “माट बाताल कीकोम?” इनजोर ताल्हकतोर. ताल्हकतस्के ओरिन वने वेहतोग, “मीकु बेचोन पगर दोकिहता, अचोने पगरते मुयोग आयवा मन्हटु. ✨ बोरिने बह डारेह कीसि, इलवेके जेल कसुर वाटिसि, कोताड एनमाटु.” इनजोर वेहतोग.

15 इंजेके देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल वायनोग इनजोर आसा कीस, लोकर अग ऊळिंदुर. अदिनेनाहक योहनिन ऊळिसि, सबेटोर “वेग ओगे बह आयोग?” इनजोर तमतमाय विचर कीदुर.

16 अदिन पुन्जि योहन सबेटोरिन इद्रम इतोग, “नना इतेक लोकरिहक देवुळता पेदिरते एतेन मीहतलाह आतन. मति ओर्वोग बार वायलाह आतोग, ओग नाकाय वीळिसि बेरा लावतोग आंदोग, ओना कादुन इटलाह वने नना ओप्पोन, अचोन नना उड्लोनन! ✨ ओग देवुळता पवित्र जीवाते ओसो किसते मीक मीहवाल आयनोग. ✨

17 ओनाय कयदे एत मन्हता. ओग तना कळातगडाड वंजिन बेस एहचिसि, डोमेते दोसनोग, दोर्बेतुन बार बेस्केन पिववद किसते बोळिससीयनोग, अद्रमलेहका ओग मीक वने कीयनोग,” इतोग.

18 इद्रमलेहका योहन ओसो वेल्लाडे पोल्लोने लोकरिन बुदिड कागहचोर, बेसता कबुरतुन पोकर कीतोग।

✨ **3:11 3:11** इपिसुसतोर 4:28; याकुब 2:15 ✨ **3:14 3:14** इब्रितोर 13:5 ✨ **3:16 3:16** योहन 1:20,27; बळयिर 13:25 ✨ **3:16 3:16** योहन 1:32-33; बळयिर 1:4-5; 11:16

देवुळता पेदिरते येसु एग मीस्तोग

(मत्याल 3:13-17; मार्कल 1:9-11)

19-22 पया योर्दन बैरेटगा, योहन वेल्लाटोर लोक्कुरिन देवुळता पेदिरते एग मीहचोर मतोग. अस्के येसु वने अगा वातोग, ओन वने देवुळता पेदिरते योहन एग मीहतोग. मीहतस्के बाताल आता, येसु पार्तना कीनिके, अस्केडा अस्केन पोगोटा बूमि पड्ने आता. ✧ पड्ने आता अस्के, देवुळता पवित्र जीवा परेवा पिटेलेहका दिसिसि, ओना पोगोन रेगता. ✧ पया पोगोटाहि देवुळता आल्का इद्रम वाता इतेके, “निमा नावा मगनिन आंदिन, नीक पका जीवा कीय्हनन! ✧ नीवा लोप्पा नना पका गिर्दा आतन,” इता. ✧

पया मनेक मनेक बह आता इतेके, एरोद अंतिपस गुमसि, ✧ तना दादाल (पिलिप जीवात मनेकेन,)* वेना मृते एरोदियसि इनदनदिनु तन्क ततोग. ओग तना अंगेना संगे कीतद पापमतेनाहक ओसो वेल्लाडे दुस्साड लाग्वाड कबस्कनेनाहक योहन ओन तेहन्दोग. अदिनेनाहक कोनि एरोद अंतिपस गुमसि, योहनिन जेलते वाटटोग. ✧ वाटिसि तना मुने कीतव लाग्वाड कबस्कना लेहका, इद ओसो उंदि लाग्वा कबळ कीतोग.

येसुनाड तादोर-बाबोराड पेदिक

23 अद्रमे पया येसु तना सेवा सुरु कीतोग, अस्के जोक-जोक डेडा वीसा वर्सानोग मतोग. लोक्कुरा विचरते येसु योसेपना मग आंदोग. योसेप इतेके एलिना मग मतोग.

24 एलि मतातना मगि, मतात लेविना मगि, लेवि मलकिना मगि, मलकि यनालना मगि, यनाल योसेपना मगि.

25 योसेप मतिताना मगि, मतिताल आमोसना मगि, आमोस नहमना मगि, नहम असल्याना मगि, असल्याल नोगाना मगि.

26 नोगाल मतुसना मगि, मतुस मतिताना मगि, मतिताल सिमिना मगि, सिमि योसेकना मगि, योसेक योदाना मगि.

27 योदाल योनाना मगि, योनाल रेसाना मगि, रेसाल जस्बाबेलना मगि, जस्बाबेल साल्तिथाना मगि, साल्तिथाल नेरिना मगि.

✧ 3:19-22 3:19-22 योहन 1:51; बळयिर 10:11 ✧ 3:19-22 3:19-22 योहन 1:32-33 ✧ 3:19-22 3:19-22 इपिसुसतोर 1:6 ✧ 3:19-22 3:19-22 1 योहन 5:6,9 ✧ 3:19-22 3:19-22 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1; 8:3; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 * 3:19-22 3:19-22 पोगोन 3:1 ते वावाल एरोद अंतिपसना तमोग पिलिप आंदोग, वेग आयोग. ✧ 3:19-22 3:19-22 मत्याल 14:3-4; मार्कल 6:17-18

28 नेरि मलकिना मगि, मलकि अदिना मगि, अदि कोसमना मगि, कोसम इलमोदमना मगि, इलमोदम एराना मगि.

29 एराल यहोसाना मगि, यहोसाल इलाजरना मगि, इलाजर योरिमना मगि, योरिम मतातना मगि, मतात लेविना मगि.

30 लेवि सिमियोनना मगि, सिमियोन यहुदाना मगि, यहुदाल योसेपना मगि, योसेप योनमना मगि, योनम एल्यकिमिना मगि.

31 एल्यकिमि मलेयाना मगि, मलेयाल मिनाना मगि, मिनाल मताताना मगि, मताताल नातानना मगि, नातान दाविद राजाना मगि.

32 दाविद राजाल यीसाना मगि, यीसाल ओबेदना मगि, ओबेद बोहजिना मगि, बोहजि साल्मोनना मगि, साल्मोन नहसोनना मगि.

33 नहसोन आमिनदाबना मगि, आमिनदाब अरनयना मगि, अरनय एस्नोनना मगि, एस्नोन पर्साना मगि, पर्साल यहुदाना मगि.

34 यहुदाल याकुबना मगि, याकुब इसकना मगि, इसक अब्रहमना मगि, अब्रहम तेरहाना मगि, तेरहाल नाहोरना मगि.

35 नाहोर सस्नाना मगि, सस्ना रहुना मगि, रहु पेलेगना मगि, पेलेग एबेरना मगि, एबेर सेलाहना मगि.

36 सेलाह केनानना मगि, केनान अर्पक्सदना मगि, अर्पक्सद सेमना मगि, सेम नोहाना मगि, नोहाल लामेकना मगि.

37 लामेक मतुसेलाना मगि, मतुसेलाल हनोकना मगि, हनोक यारेदना मगि, यारेद महललेलना मगि, महललेल केनानना मगि.

38 केनान एनोसना मगि, एनोस सेतना मगि, सेत आदमना मगि, आदमिन देवुळि पंडटा.

4

देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळिहता
(मत्याल 4:1-11)

1 पया येसु योर्दन बेरेटगा देवुळता पेदिरते एग मीसि, पवित्र जीवाते निंदतोग.✧
निंदतस्के देवुळता जीवा ओन पेळ्हकल बूमते ओसीता.

✧ 4:1 4:1 1:15,67; 4:14; बळयिर 1:8; 4:8,31; 6:3,5; 7:55; 9:17; 10:37-38; 13:9,52

2 अगा रेंड वीसाड दियाड देयहकना मुक्याल येसुना पट ऊळसोर मता. ✨ रेंड वीसाड दियाड येसु बातय तिनवा मतोग, अदिनेनाहक अव दियाड मारतस्के, ओन्क पका कःव वसता.

3 कःव वसतस्के देयहकना मुक्याल ओनगा वासि, “देवुळता मगनन इनजोर इहनिन इतेके, इद बंडातुन आरि मारियिह कीम,” इता.

4 इतस्के येसु, “आयो, मन्कल तिनदनद तिंडटेन पिसोग आस्तोग, ✨ इनजोर देवुळता साम्रमतगा रासतद मन्हता, पुनविन!” इनजोर इतोग.

5 इतस्के पया देयहकना मुक्याल बह कीता, येसुनु उंद पोगोटा जागातगा ओता. ओसि, उंदिय देबा इद दुनियाताड सबे राजेहक तोहता.

6-7 तोहचि इद्रम इता, “इव सबे राजेहकिन ताकिह कीयनद अदिकर, नाक ईतद मन्हता. नना इद अदिकरतुन बोन्क इतेक ओन्क ईया पगयहनन. अदिनेनाहक इंजेके निमा नावाड काल्क अर्सि मोळकतिन इतेके, इव कतम राजेहकु ओसो इविस्कना सोबा नीके आयनुड,” इनजोर इता.

8 इतस्के येसु तान इतोग, “आयो, देवुळतुने मोळकना, तानाये माळना कीयना, ✨ इनजोर देवुळता साम्रमतगा रासतद मन्हता,” इतोग.

9-11 पया देयहकना मुक्याल ओन येस्सलेम सहरते ओता, ओसि मंदिरता कुपोटगा निल्पिह कीसि, इद्रम इता, “देवुळता मगनन इनजोर इहनिन इतेके, इगडाह इळन डेया! नीक बाताले आयो आयगा, बाराहक इतेके

नीक काप आडना इन्जि, देवुळि तनाड देवतुल्किनलोहतगा.

अस्के अबु, नीवाड काल्क चेट पेहचनायो इन्जि,

नीकु तमाड कय्कने पोगोने एतनुड, ✨

इद्रम देवुळता साम्रमतगा रासतद मन्हता,” इनजोर देयहकना मुक्याल इता.

12 इतस्के येसु तान इतोग, “आयो! (बयतळ कबळ कीतेक तेला, देवुळ नाक पिसिह कीयगा, इद्रम इन्जि)बोगे देवुळता पट ऊळनदायो, ✨ इह वने पवित्र साम्रम वेहतहता,” इनजोर इतोग.

13 अद्रमलेहका देयहकना मुक्याल येसुन सबे रीतिनाड पट ऊळता, ऊळिसि ओसो पेके बेसता मोका दोर्कि इनजोर, ओन विळिसस अता.

✨ 4:2 4:2 मार्कल 1:12-13; 2 कुरिततोर 12:6-7 ✨ 4:4 4:4 व्यवस्थाविवरण 8:3

✨ 4:8 4:8 व्यवस्थाविवरण 6:13; 10:20 ✨ 4:9-11 4:9-11 देवुळताड पाटाड

91:11-12 ✨ 4:12 4:12 व्यवस्थाविवरण 6:16

येसु तना सेवा सुरू कीस्तोग
(मत्याल 4:12,23)

14 पया येसु अगडाहि गालिल पटटे मल्स अतोग. अस्के देवुळता जीवा ईतद लाव ओनगा मता. ✨ गालिल पटटाडः सवे नाहकनोर मन्कलोर, ओनाय पोल्लोतुन वळ्हकिंदुर.

15 येसु यहुदिराडः पार्तनाताडः लोहकनगा, देवुळता पोल्लोतुन काःहन्दोग. इदिन केंजिसि सबेटोर “पका बेस काःहतहतोग रा!” इंदुर.

येसुन तनाय नाटेनोर नमोर

16 अद्रमे पया येसु तना नासरेत नाग अतोग. अन्जि वारमता पोल्वादियाते तना अल्वट मतपु, अगडा पार्तनाता लोन अतोग. अन्जि देवुळता साःम्रम अर्वलाह नितोग.*

17 अगा साकुर केवाल मन्कल, येसुनगा देवुळता साःम्रमता उंद पुस्तक ईतोग. अद साःम्रमतगा देवुळता मुनेतोग कबुरतोग यसयाना पोल्लो रासतद मता. पुस्तकतुन तेगयिसि, येसु अगडाह उंद पोल्लो दोर्किह कीसि जोरते अर्वतोग.(अद पोल्लो देवुळ लोहवाल पवित्र सेवकना तोडटाहि पेसतप आंदु.) अद इद्रम मता इतेके,

18-19 “देवुळता पवित्र जीवाता दळ्म नयगा अरता.

गरिबतोरिहक बेसता कबुरतुन पोकर कीयलाहि, ✨
देवुळि नाक निल्पिह कीता.

मन्कलोरा कय इळनमनवालोरिन,

देवुळ मीक विळिसह कीता इनजोर, पोकर कीयलाहि,
तोववोरिन मीट तोवयकिर इनजोर, पोकर कीयलाहि, ✨

तिपलते मनवालोरिन विळिसह कीयलाह,
देवुळि देव्वा ईयनद कगो एवता इनजोर

पोकर कीयलाहि, अद नाक लोहता.” ✨

इनजोर रासतदिन अर्वतोग.

20 अर्वतस्के पुस्तकतुन बंद कीसि, साकुर केवानगा ईसि, काःहतलाह उदतोग. अद लोतगा मतोर सबेटोरु, ओनक्केन कोंडा मिळहवा ऊळसोर मतोर.

✨ 4:14 4:14 3:19-22; 4:1,18-19; बळयिर 10:37-38 * 4:16 4:16 पार्तनाता लोतगा उंदि गोळा मंदु, तानगा निचि देवुळता साःम्रमतुन बोगाय अर्विदोग. अर्वतापया अदे गोळतगा उदिसि, लोकुरिन साःम्रमता लोप्पा काःहन्दोग. ✨ 4:18-19 4:18-19 7:22 ✨ 4:18-19 4:18-19 योहन 9:39 ✨ 4:18-19 4:18-19 यशायह 61:1-2

21 अस्के येसु ओरिन इनदलाह आतोग, “नॅड मीट केंजतिर इव साख्रमताड पोल्लोड, नावा कयदे करल आताड,” इतोग.

22 सबेटोर, “वेग बेस वेहतहतोग रा! सबे बेसताड-बेसताड पोल्लोड वेना तोडटाहि पेसिहताड गोतो!” इनजोर बामतोर. मति ओसोवने “बह वेग मावा योसेपना मगि आयोगा? अचोन बुद वेन्क बेगडाह दोर्कता?” इनदा बोटोर.✱

23 अचोटेने येसु इतोग, “ ‘मत एवानिन! नीके सबे कीस तोहा’ इनजोर लोकुर इन्हतोर. अद पोल्लोतुन मीट नाक इनदकिर निटमे. इतेके ‘कापेर्नाटे निमा कीतव बामिह कीयनाड कबस्किन माट केंजतोम. अविस्किन इगा नीवाय नाटे वने कीस तोहा,’ इनजोर इनदकिर.

24 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, बोगे देवुळता कबुरतोन्क, तनाय नाटेने मान दोर्को. ✱

25 “बेद्रम इतेके देवुळता कबुरतोग एलिया मुय्तोना वेलाते बाताल आता, पुनविरा? अस्के देसेममेंड मूंड वर्साड आरूड नेलाड आनाह, मुर्तिय पेग वावो आस मता,✱ बेरा दुकळ अर्स मता.† अद तूकने मावा इस्रयेल देसेमतगा निटमे वेल्लाडे रांडे आस्क मताड.

26 मति अविस्कनाहि बेदिनगान देवुळि एलिया मुय्तोन लोहो. सिरप सिदोन सहरता बाजेता सारपत नाटेना रांडे आंचाहके, तोळ ईयलाहि लोहता.✱(अद आंचाळ इतेके मावा देसेमता, मावा जातता आयो.)

27 अद्रमे देवुळता कबुरतोग एलिसा मुय्तोना‡ वेलाते वने, मोंडरोगमतोर मावा इस्रयेल देसेमतगा वेल्लाटोर मतोर. मति वेरगडाहि ओर्विन वने सबे कीयलाहि, देवुळि एलिसान वेहो. सिरप सुरिया देसेमतोग नामानिने, एलिसाल सबे कीतोग.✱(अदिनेनाहक वेहतन, बोगे देवुळता कबुरतोन्क तनाय नाटे मान दोर्को,)” इनजोर वेहतोग.

28 (इस्रयेल मन्कलोरिन विळिसस, दुस्राड देसेहकनोर मन्कलोरिहक, देवुळ तोळ ईता इनजोर) येसु वेहतस्के, पार्तनाता लोतगा उदिस मतोर सबेटोर पका ओड आतोर.

✱ 4:22 4:22 मत्याल 13:54-55; मार्कल 6:2-3; योहन 6:42 ✱ 4:24 4:24 मत्याल 13:57; मार्कल 6:4 ✱ 4:25 4:25 याकुब 5:17; तोहचीतव पोल्लोड 11:6 † 4:25 4:25 येसुसामि पुटटदिना 850 वर्साड मुने, एलिया मुय्तोग मतोग. ✱ 4:26 4:26 1 राजा 17 ‡ 4:27 4:27 एलिया मुय्तोना पया, एलिसाल ओना जागाते देवुळता कबुर वेहन्दोग. ✱ 4:27 4:27 2 राजा 5:1-14

29 ओङ आतस्के तेदिसि, येसुन तमा नाटेना पलते गुजिस ओतोर. ओरा नाग इतेके मेटापोगोन मता. अद मेटापोगोन कस्क्ने मनदनद जागाताहि ओन दोबिस ईयलाह अगा ओतोर.

30 मति येसु बाताल कीतोग इतेके, अगडाहि मुडा नडुमतुहक पेसिस अतोग.

येसु देयम पोस मतोन सत्रे कीस्तोग

(मार्कल 1:21-28)

31 पया येसु ओसो ओनाड कगयवालोर गालिल पटटा कापेर्नाग अतोर. § अन्जि वारमता पोल्वादियाते, देवुळता पार्तनाता लोतगा, येसु लोकरिन कागहन्दोग.

32 ओग अचोन अदिकरते कागहतोग इतेके, लोकर ओना पोल्लोतुन केंजिसि बयल आतोर.

33 पार्तनाता लोतगा ओर्वीग देयम पोयतोग मन्कल मतोग. येसुन ऊळिसि, ओग मन्कनगा मतद देयम पका जोरते इद्रम केयता,

34 “ए नासरेत नाटेनोग येसुनिन! मावा संगे नीवा बाताल कबळि? बह माक देयहकिन बूळे कीयलाह वातिना? निमा बोनिन इनजोर पुनोना? निमा देवुळ लोहतोग पवित्र मन्कनिन आंदिन!” इता. ☆

35 अस्के येसु अद देयमतुन, “केमेन मन! वेनगडाहि पेसिस अन!” इनजोर दगा ईतोग. ईतस्के अदु ओग मन्कन नेल अर्हीचि, ओन नोमुर केवालेवा, ओनगडाहि पेसिस वितता.

36 अगा मतोर लोकर बामिसि, ओर्विहक-ओर्वीग वळहकसोर, “इद बेद्रमता पोल्लो रा? वेग अचोन अदिकरते, लावते देयहकिन उकुम ईस्तोग! अव पेसिहताड गोतो!” इतोर.

37 पया येसुना इद पोल्लो एरे-गूरेताड सबे नाहकने आबुर आता.

येसु दुकतोरिन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:14-17; मार्कल 1:29-38)

38 पया येसु तनाड कगयवालोर बार, पार्तनाता लोताहि पेसिस, सिमोन पत्रु इनवाना लोन अतोग. * सिमोन पत्रुना आतोहक पका दंड पोस मता. अदिनेनाहक “तान सत्रे कीसीम” इनजोर येसुन अर्जि कीतोर.

§ 4:31 4:31 कापेर्नाग नासरेतताहि जोक-जोक 15 कोस्क मता, गालिल समदुरकचुदा नाग आंदु.

☆ 4:34 4:34 याकुब 2:19 * 4:38 4:38 पत्रु इनवाल सिमोन (सिमोनना दुस्रा पेदिर पत्रु मता), वेग येसुना कगयवाल ओर्वीग आंदोग. ओसो येसुनाड बारा बळयिरगा वेग ओर्वीग मतोग.

39 कीतस्के येसु तानगा अन्जि, दंडटुन “पेसिस अन!” इन्जि उकुम ईतोग, ईतस्के ताना दंड रेगता. पया अद अस्केडा अस्केन तेदिसि, ओरिहक जावा-एग कीसीता.

40 अदे दिया मुलतस्के, (वारमता पोल्वादिया मारता. अदिनेनाहक यहुदिरिहक कबळ कीयलाह पोलिद्.)† अचोटेने बोर मन्कलोर अलग-अलग रीतताड दुकिड अर्स मतोर, ओर सबेटोरिन येसुनगा ततोर. पया येसु ओर्विन-ओर्विन कय बोयिस सव्रे कीतोग.

41 वेल्लाटोरिन देयहक पोस मताड, अव देयहकिन ओग पूडटोग. अव देयहक येसुन ऊळिसि, “निमा देवुळता मगानिन आंदिन” इनजोर, केयसोर-केयसोर पेसिंदुड. येसुये देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किस्तु आंदोग इनजोर, अव पुन्ज मताड. (मति इद तूकने इद पोल्लो सबेटोरिहक पुन्पिह कीयनदायो इन्जि,) येसु देयहकिन दगाड ईसि, अविस्किन वळहकलाह एवोग आंदोग.

42 पया पंडवियतस्के येसु पार्तना कीयलाहि, बोरे लेवगा अतोग, मति नाटेनेर ओन पर्हकसोर-पर्हकसोर दोर्किह कीतोर. दोर्किह कीसि, “माक विळिसस अनमा!” इनजोर, ओन रोमिह कीयलाह ऊळतोर.

43 अस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळि माने-मन्कनगा राजेम कीयनद बेसता कबुरतुन, दुसाड नाहकने वने नाक वेहता पोयहता. इदे कबळतुहक कोनि, देवुळि नाक लोहता,” इनजोर वेहतोग.

44 अद्रमे पया येसु यहुदिरा बूममेंड वेलियिसि, ओराड पार्तनाताड लोहकनगा, बेसता कबुरतुन पोकर कीदोग.

5

पत्रु, याकुब, योहन, वेर येसुनाड कगयलाह दास्तोर

(मत्याल 4:18-22; मार्कल 1:16-20)

1 उंद दिया इद्रम आता इतेके, येसु गालिलि समदुरकचुदा* दडटगा निचि, लोकुरिन देवुळता पोल्लो कागहतलाह आस मतोग. कागहनेके ओनाड कैजलाहि, वेल्लाटोरि अगा येसुना सर्ने आतोर.

† 4:40 4:40 वारमता पोल्वादियातस्के यहुदिरिहक कबळ कीयलाहि, सामन कांजलाहि, जेकता पयनमते दायलाहि पोलो आंदु. सनारम मुलतस्के पोल्वादिया मारिहता. अस्के दुकतोरिन येसुनगा ततलाह पोलिद्.

* 5:1 5:1 गालिलि समदुरकचुदा मोदुल कागिदते “गनेसरत समदुरकचुदा,” इद गालिलि समदुरता दुसा पेदिर आंदु.

2 अस्के येसु सम्दुरकचुदगा नितव रेंड ओडान ऊळतोग. अगडाह मीन्क पोयवालोर पेसिसि, एतगा तमाड वदिड नोगयलाह आस मतोर.

3 अव ओडान ऊळतस्के, नना इद ओडातगा उदतेके, वेरिहक केंजलाह बेस आयगा इन्जि, ओग उंद ओडातगा तगडतोग. अद ओडा सिमोन पत्रुना आंदु, तगडिसि “तमो, इद ओडातुन दडटाहि उचुन अबर, एतगा जर्गिह कीम डा,” इनजोर इतोग. पया अद ओडातुन जर्गिह कीतस्के, ओडातगान उदिसि लोकरिन देवुळता पोल्लो कागहता बोटटोग.

4 ओना कागहतनद मारतापया, “ओडातुन वेल्लाह कसा मनदनगा ओसि वदिड वाटकिर, दट,” इनजोर सिमोनिन इतोग.

5 इतस्के सिमोन इतोग, “गूरू! माट नक्का पिळ्विळ इद एतगा तिपल आतोग, माक उंद वने मीन दोर्को, ✨ इंजेक बेगा दोर्कनुड? अले निमा इहनिन अदिहक, ओडातुन मुनेह ओसि वदिड वाटिस ऊळकोम,” इतोग.

6 पया (सिमोन ओसो तना तोळतोर्,) येसु वेहतप कीतोर, अस्के वेल्लाडे मीन्क वदिनगा एकताड. मीन्क वेल्लाड आताहकु, वदिड अगयलाह आस मताड.

7 वदिड अगयनुड बहा इनजोर, दुसा ओडातगा मतोर तमा तोळतोरिन कय सायाते केयतोर. केयतस्के ओर वासि, रेंड आस ओडानु मीन्कने बर्ति निहतोर. अव ओडाड बर्ति निदताहकु, एतगा मुळन्देड-मुळन्देड आंदुड.

8-9 अचो वेल्लाड मीन्क पोयतदिन ऊळिसि, सिमोन पत्रु ओसो ओना तोळतोर पका बामतोर. बामिसि सिमोन येसुनाड काल्क अर्सि, “सामि, नना पापि मन्कनन आंदन, नीवा एरे मनदलाह नना ओप्पोन!” इनजोर इतोग.

10 अद्रमे दुसा ओडाते मनवालोर, सिमोनना संगे मीन्कना दंदा केवालोर, जेबेदि इनवानाड मगकु, याकुब ओसो योहन, वेर वने “इद बेद्रम आस मनदगा रा!” इनजोर बामतोर. अस्के येसु सिमोनिन, “निमा रेयमा रा, इचानाह मीन्क पोयदिन, इंजेटाहि मन्कलोरिन नयगा तवानिन आयकिन,” इनजोर वेहतोग.

11 पया ओर तमाड ओडान सम्दुरता कचुल दडटेके ततोर. ततापया तमाड ओडान बातान, बेगडाड अगान विळिसि, येसुना संगे अतोर.

येसु मोंडरोगमतोन सत्रे कीस्तोग
(मत्याल 8:2-4; मार्कल 1:40-44)

12 अद्रमे उंद दिया, येसु उंद नाटेनगा मतोग. अद नाटेनगा, पूरा मोंडरोगम आतोग ओर्वीग मन्कल मतोग. (अद्रमतोरिन यहुदिर कळवोगतासिंदुर.) ओग येसुन ऊळतरके, ओना मुनेह वासि, नेदगा कप मुळिन्दस, ओन इद्रम अर्जि कीतोग: “बाबा, नीवा विचर मतेके, नाक सत्रे कीसि, नावा कळवोगतुन तेंड पगायकिन,” इतोग.

13 इतस्के, “अह इतेके अले, नावा विचर मन्हताये! निमा सत्रेम आम,” इनजोर येसु इतोग. पया (यहुदिरा मोंडरोगमतोन इत्वद नोमळता अडोतुन नोमवा,) येसु ओन कय आहच बोयतोग. अस्के चटनेन ओना मोंडरोगम मायता.

14 पया येसु ओन इद्रम उकुम इतोग इतेके, “इके केंजा! इद पोल्लोतुन बोन्के बार वेहमा. इंजेके निमा कुदि अन्जि, बेस आतन इन्जि बूमयाहक मात्रम तोहा. मोसानाड अडोड मतपु, मोंडरोगमता कळवोगतुन तेंडनद मोक ईमु. सत्रेम आताहकु मोक इतोग इन्जि, बूमयाल सबेटोरिन वेहतनोग, (अस्के नियगा मोंडरोगमता कळवोग मनो आयगा,)” इनजोर मोंडरोगमतोन येसु इतोग.☆

15 निमा बोने वेहमा बहा इनजोर वेहचाय मति, येसुना पोल्लो मुनेतदिहकाय एक्वा पोकर आसोर अता. अदिनेनाहक येसुना पेगेके-पेगेके गोहडिनाड गोहडिड, ओनाड केंजलाह ओसो सबे रीतिना बेमरतगडाहि बेस आयलाह, ओनगा वांदुर.

16 मति देवुळतुन पार्तना कीयहपा, तना वगोगे, बोगे इलवा जागातगा अन्जि, देवुळबाबाना संगे येसु वळ्हकिंदोग.

कय्क-काल्क वागतोनु येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 9:2-8; मार्कल 2:3-12)

17 अद्रमे उंद दिया बाताल आता इतेके, येसु बोनाय लोतगा देवुळता पोल्लो कागहचोर मतोग. ओनाड केंजवालोरगा उय्तर परसिरा तुंगातोर ओसो यहुदिरा साङ्गमगूसर उदिस मतोर.† वेरु गालिल पटटाड, यहुदा पटटाड सबे नाहकनाहि, अहे येस्सलेम सहरताहि, अगा वास मतोर. अद लोतगा येसु ओरिन कागहचोर मतोग. अगा देवुळता लाव येसुसामिनगा मताहकु, रोगमतोरिन बेस कीदोग.

18 अचोटेन ऊळाट, अगा उय्तर बोरो, कय्क-काल्क वागतोग ओर्वीग मन्कन, कटुल अगके ततोर. तचि वेनु येसु सत्रे कीयनोग इनजोर, लोता लोप्पा ओसि, येसुना मुनेह तासलाह ऊळिंदुर.

☆ 5:14 5:14 लैव्यव्यवस्था 14:1-32 † 5:17 5:17 परसिर, साङ्गमगूसर बोर आंदुर इनजोर पुनदना इतेके, पुस्तकिना पेगेके, पुनवव पोल्लोना अर्तीमि मन्हता, तान ऊळाट.

19 मति लोकर अगदुहक तिळ्हप अरनाह निंदिस मतो. ओन लोप्पा ओयलाह, वेरिहक अग दोर्को. अग दोर्कवाहकु, वेर पायरिनगडाह लोता पोगोन वेसळतगा तगडतोर. तगडिस वेसळतुन कटुल पोदनाह, बेरा बूका कीतोर. अद बूकातगडाहि, ओग तेदवोग मन्कन कटुल अगके, मुडा नडुमि येसुना मुनेह रेहतोर. 20 येसु ओरा विस्वसतुन ऊळिसि, ओग कयक-काल्क वागतोनु, “अल पेका, नना नीवाड कसुर्कना मापि कीयहनन,” इद्रम इतोग.

21 इतस्के सास्त्रमगूस ओसो परूसिर येसु इतदिन केंजिसि, वेर तमतमाये, “ऊळाट वेग मन्कल उगसे, देवुळतन इतपे बह पोगयिहतोग! देवुळतुन विळिसिस इतेके बोगो पापमतुन मापि कीया पगवोग,” इनजोर विचर कीया बोटटोर.

22 ओरा पोटाताड विचर्किन पुन्जि येसु इतोग, “मीवा पोटाते नावा लोप्पा बाराहक कुळसा वळ्हकिहनिर रा?

23 वेग रोगमतोनु, ‘नीवाड कसुर्कना मापि आता,’ इह इतेके अल्कोया? बार वेनु ‘तेदिस अन,’ इनदनद अल्कोया?

24 इंजेके नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मन्जि, देवुळतेनाह नयगा इद बूमते पापमतुन मापि कीयनद अदिकर इंका मन्हता इन्जि, मीक तोहतकन,” इतोग.‡ इन्जि कयक-काल्क वागतोग मन्कनु, “नना नीक वेहतलाह आतन, अले! तेदा! नीवा कटुल पोस लोन अन,” इतोग.

25 इताहे ओग बेद कटुदगा अर्स मतोग, अगडाह सबेटोरा मुनेह पोर्क तेदिसि, देवुळतुन जोहर कीसोर, तना कटुल कांजिस लोन अतोग.

26 अद लोतगा जमा आतोर पका बामतोर, बामिसि सबेटोर देवुळतुन जोहर कीयलाह आतोर. ओसो ओर पकारेयिसि, “माट कोनि नेंड बामनद कबळ ऊळतल अयो!” इनजोर इतोर.

लेवि पेदिरतोग सिद्वा एनवानु येसु केयिहतोग

(मत्याल 9:9-13; मार्कल 2:14-17)

27 पया नाटेनाहि पेसनेके, सिद्वा एतना नाकातगा, सिद्वा एनवाल लेवि पेदिरतोनु येसु ऊळतोग. ओनगा अन्जि, “नावाड कगयवानिन आयकिन दय!” इतोग.

‡ 5:24 5:24 माने-मन्कना नडुम पुटटोग इतेके येसुये. माने-मन्कना नडुम पुटटोग इद पोल्लोता अर्तम पुनदलाह पुस्तकता आकिते पुनवव पोल्लोना अर्तमि रासतव मन्हताड, अगा ऊळाट.

28 इतस्के लेवि तना नवकरतुन विळिससि येसुना संगे अतोग. §

29 पया लेवि येसुन ओसो ओना तोळतोरिन तना लोन केयतोग, केयिसि औरनाहक उंद बेरा कुळप ईतोग. ओरा संगे वेल्लाटोर लोकुर, सिद्वा एनवालोर ओसो दुसोर, उदिस गाटो तिनजोर मतोर.

30 तिनदनदिन ऊळिसि, “मीट एङ वानाहि, सिद्वा एनवालोर, पाप्यहलोर, इद्रमतोरा संगे उदिस, बह तिनदना-उनडना कीयलाह आतिर रा?” * इनजोर परसिर ओसो तमा साख्रमगूस, येसुनाङ कगयवालोरगा वासि, कट्ला कीतोर.

31 ओरा वळ्हकनदिन केंजिसि, येसु ओरिन इद्रम इतोग, “रोगमलेवोरु डाक्टरनके अनोर, मति रोगम मतोर तमा दुकतुन पोहतलाह दास्तोर, पुनविरा?

32 अद्रमलेहकाने माट नेहनोरोग इनवालोरिन आयो, मति पापिरिन, तमा पापमतुन विळिससि नयके वाट, इनजोर केयलाह नना वातन,” इतोग.

उपसता लोप्पा ताल्हकमुळ

(मत्याल 9:14-17; मार्कल 2:18-22)

33 पया अगा मतोर बोरो येसुन इद्रम ताल्हकलाह आतोर, “योहननाङ कगयवालोर ऊक-ऊके उपस कीसोर पार्तना कीस्तोर. ओसो परसिराङ कगयवालोर वने अद्रमे कीस्तोर. नीवाङ कगयवालोर बारा, ऊक-ऊके तिनदना-उनडना कीसोरिन मन्हतोर, इद बहु?” इतोर.

34 अदिन केंजिसि, “मर्मिनस्के मर्म-पेकाल मनदहपा, ओना गोततोरिन मीट उपस तासकिरा?

35 मति बेस्के कोटुलतोर वासि, मर्मपेकान ओरगडाहि एगिपिह कीसि पोस ओयनुर, इद्रमता वेला वायगा,† अद तूकने ओर दुकम आसि तिनोर आयनुर. (अद्रमलेहका नना बेरा संगे मनदहपा, नावाङ कगयवालोर उपस केवोर,)” इन्जि येसु ओरिन इतोग.

36 (इतापया ओरिहक ओसो पुन्पिह कीयनाङ पीटोनेइद्रम वेहतोग.) “इदिन केंजाट, पाळना गेंदेता अगता बूकातगा मेतलाहि, पूना गेंदेतुन रीचिसि ताना तुक्ळेतुन बोगे ओल्सोग. ओल्सतेके पूना गेंदे वने करब आस्ता, ओसो अद पूना गेंदेतुक्ळा पाळना गेंदेतगा बेस ओप्पो.

§ 5:28 5:28 लेवि येसुनाङ कगयवाल आसि, वेन्क पया मत्याल इद पेदिर उदता. मत्याल रासतद बेसता कबुरि वेगे रासतोग. * 5:30 5:30 यहूदिर रोम सर्करता अडम मतोर, अदिहक बोर यहूदिर रोम सर्करतुहक सिद्वा एंदुर, ओर सबेतोरिन यहूदिर पाप्यहलोर इद्रम इंदुर. † 5:35 5:35 ननाये मर्मपेकानन आंदन इन्जि, येसु तनाय लोप्पा वेहतहतोग.

37 अद्रमे ओयवदु पूना अंगुर जोमातुन पाळना तोलाजोर्काते बोगे एन्दोग. एन्दतेक इसि, मिडतद जोमा ओयिसि बोल्गिहता, जोर्का इंका ओसो आडिसि अगयहता, अगतापया जोमा पूरा वाडिहता. ओसो जोर्का वने बूळेम आस्ता.‡

38 अदिनेनाहक मिडतद अंगुर जोमातुन, पूना तोलाजोर्कातगान वळयना, पूना तोलाजोर्का आडतेके अगवो आयगा.

39 बोगे मन्कल पाळना अंगुर जोमातुन उटापया, ओन्क पूना अंगुर जोमा विचरे वावो. ओग पाळनातुने बेसु इन्हतोग,” इनजोर वेहतोग. (नना पूनाड-पूनाड पोल्लोड कागहतहनन, अविस्कनगा पाळना रिवजताड पोल्लोड काल्हपनायो इन्जि, येसु इव पुन्पिह कीयनाड पीटोड वेहतोग.)

6

वारमता पोल्वादियाता लोप्पा कट्ट्ला

(मत्याल 12:1-8; मार्कल 2:23-28)

1 उंद देबा इद्रम आता इतेके, येसु वारमता पोल्वादियाते गोहक अयस मतव, बोराडो पोलहकना नडुमतुहक अनजोर मतोग. दायहपा येसुनाड कगयवालोर् गोहकनाड एन्किन ऊचिसि, पोलेतुन तेंडलाहि कयकने तुर्किसि पेनेहक तिटुर.

2 तेन ऊळिसि अगा मतोर उयतुर परसिर येसुन इतोर, “पोल्वादियाते बेदे कबळ कीयलाह पोलो, तान मीट बह नोमविर?” इनजोर ओरिन कट्ट्ला कीतोर.

3 अस्के येसु इद्रम इतोग, “मुनेटा कालमते दाविद राजाल तनाड ऐंगेटोर बार, कगव वसतस्के बह कीतोर, इद पोल्लोतुन मीट देवुळता सास्त्रमते बेस्केन अर्वविरा?

4 ओरु देवुळता रावुळतगा बह अतोर; अगा देवुळतुहक वाटटाड बेव आरिड बूमयालोर्न विळिसस, दुस्रोर्हक तिनदलाह पोलोड आंदुड;✧ पोलवेकाय, अवे आरिन बूमयालोर् दाविदिहक ईतोर, ✧ ओग पया तनाड ऐंगेटोरिहक तूसिसीतोग. (अस्के देवुळि दाविद राजानु तपतिन इनो अले,)”✧ इतोग.

5 ओरिन ओसो इतोग, “नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन मान्जि, पोल्वादियाते पोलनदिन, पोलवदिन वेहतनद अदिकर नाक मन्हाता,” इनजोर इतोग.

वागता कयदोन येसु सव्रे कीस्तोग

(मत्याल 12:9-14; मार्कल 3:1-6)

‡ 5:37 5:37 तोलाजोर्काता चित्र मार्कल 2:22 अगा दोर्किहता. ✧ 6:4 6:4 लैव्यव्यवस्था 24:9

✧ 6:4 6:4 इन्नितोर 9:2 ✧ 6:4 6:3-4 1 शम्पल 21:1-6

6 अद्रमे ओसो उंद देबा, येसु पोल्वादियाते यहुदिरा उंद पार्तनाता लोन अन्जि, काहत्लाह आतोग. अगा ओर्वोग वागता कयदोग मतोग.

7 अद लोतगा उय्तरु साङ्गमगूस ओसो परूसिर, पोल्वादियाते ओग मन्कना कयदुन येसु सत्रे कीस्तोगा, बार केवोगा, इनजोर ऊळसोर मंदुर. (सत्रे कीतोग इतेके, माट पोल्वादियाते येसुना कबळ कीयनद तप तोहतकोम इनजोर इंदुर.)*☆

8 मति येसु मात्रम ओरा पोटालोप्पाडाडः पोल्लोन पुतोग. पुन्जि ओग वागता कयदोनु, “नडुम वास निल्म!” इतोग, इतस्के ओग तेदिस नडुम नितोग.

9 ओग मन्कल तेदतस्के, येसु अगा मतोरिन इतोग, “नना उंद पोल्लो मीक ताल्हकिह्नन, पोल्वादियाते बाताल पोलिह्ता? बेसता कबळ कीयनदा, बार लाग्वा कबळ कीयनदु? जीवातुन पिसिह कीयनदा, बार बूळे कीयनदु? वेहाट!” इतोग.

10 येसु सबेटोरक्के ऊळतोग, मति बोगे बह वळ्हकोग. वळ्हकवाह्कु वागता कयदोन इतोग, “नीवा कय आहा!” इताहे ओग तना कयदुन आहतोग. आहतस्के ओना कय पूरा सत्रेम आता.

11 मति साङ्गमगूस ओसो परूसिर पका ओड आसि, पलत पेसिस, येसुन बह कीस हक्ककल इनजोर, तमतमाय वळ्हकिंदुर.

येसुनाडः बारा बळयिर

(मत्याल 10:2-4; मार्कल 3:16-19)

12 पया उंद दिया पार्तना कीयलाह, येसु उंद गुड्रातगा अतोग. अन्जि नका पिळ्विळ देवुळतुन पार्तना कीतोग.

13 पंडवियतस्के कगयवालोर सबेटोरिन तनगा केयतोग. केयिसि ओरगडाह बारा मन्कलोरिन आचतोग, आचिसि ओरिन तनाडः बळयिर इनजोर पेदिर तासतोग.

14 ओर बारा मन्कलोराडः पेदिक इह मन्हताडः सिमोन (वेन पत्रु इनजोर, येसु दुस्रा पेदिर तासिस मतोग),* सिमोनना तमोग आंद्रेयाल, जेबेदिनाडः मगकु याकुब ओसो योहन वेर तमोग इर्वुर, पिलिप, बार्तोलोम,

15 मत्याल (सिद्वा एनवाल लेवि, ओन मत्याल वने इंदुर), तोमाल, अल्पुना मगि याकुब, सिमोन (वेग रोम सर्करता अडम पार्तिंतोग मतोग).

* 6:7 6:7 परूसिराडः अडोड मतपु, मन्कन सत्रे कीयना, इद वने उंदि कबळलेहकान आंदु; अदिहक अदु पोल्वादियाते कीयलाह पोलो आंदु. मति देवुळता साङ्गमते अद्रमता अडो वेहतद इले. ☆ 6:7 6:7 मत्याल 12:2; लूकाल 13:14; योहन 5:16; 7:23; 9:16 ☆ 6:14 6:14 योहन 1:42

16 तदु इनवाल यहुदाल,† ओसो यहुदा इस्केर्योत (वेगे आक्रिते येसुन कोँटेतोरा कयदे पोसीतोग).✧

येसु रोगहलोरिन सत्रे कीस्तोग

17 पया येसु ओरा संगे गुड्रापोगोटाहि रेगिसि, गुड्राकचुदा पलातगा नितोग. अगा ओनाड कगायवालोर वेल्लाटोरै मतोर. ओसो येस्सलेम सहरताहि, यहुदिरा बूमताड दुस्नाड नाहकनाहि, सम्दुरकचुदा सोर-सिदोन एरियाताहि,✧ वेल्लाटोर लोक्कुर ओनगा जमा आस मतोर.

18 जमा आतोरगडाहि उय्तर ओग वेहतनाड पोल्लोड केंजलाह वास मतोर. उय्तर बार तमाड रोगहकनगडाह सत्रेम आयलाहि वास मतोर. देयहक पोस मतोर वने वासि सत्रेम आंदुर.

19 देवुळताहि सत्रे कीयनद लाव येसुनगा मताहक, ओग सबेटोरिन सत्रे कीसोर मतोग. अदिनेनाहक सबेटोर ओन बोयलाह ऊळिंदुर.

देव्वातोर बोर्, देव्वालेवोर बोर्

20 पया येसु तनाड कगायवालोरिन ऊळिस इद्रम इतोग, “बोर लेवोरिर महनिर, मीट देवुळता देव्वातोरिर.

देवुळबाबाल मियद्रमतोरिहके राजाल आस्तोग.✧

21 बोर इंजेक कग्विहक तिपलते महनिर, मीट देवुळता देव्वातोरिर.

देवुळि मीक पंजिह कीयगा.✧

बोर इंजेके अळसोर कनिर पोहतहनिर, मीट देवुळता देव्वातोरिर.

पेगेके मीट गिर्दाते कवयकिर.✧

22 “माने-मन्कना नडुम पुटोनाड मीट कगायवालोरिर मनाहकु, लोक्कुर मीकु कोँटे कीयनुर, मीकु पूडिस ईयनुर, मीकु पास्कनुर, मीक लागोर इनजोर मीवा कदर रेहतनुर, अस्के मीट देवुळता देव्वातोरिर.✧

23 बोर मीवा विस्द मन्हतोर, वेराड तादोर-बाबोर वने अद्रमलेहकाने मुनेतोर देवुळता सेतेम कबुरतोरिन तिपल कीतोर, इदिन सीता कीम्हट. केंजाट, ओर

† 6:16 6:16 वेग यहुदाना दुसा पेदिर तदु मता (मत्याल 10:3; मार्कल 3:18). वेना तपेना पेदिर वने याकुबिय मता. ✧ 6:16 6:14-16 बळयिर 1:13 ✧ 6:17 6:17 मार्कल 7:24,31; लूकाल 4:26; बळयिर 12:20; 27:3-4 ✧ 6:20 6:20 मत्याल 5:3; याकुब 2:5 ✧ 6:21 6:21 मत्याल 5:6 ✧ 6:21 6:21 मत्याल 5:4 ✧ 6:22 6:22 याकुब 1:12; 1 पत्र 4:14

कबुरतोरालेहका, मीक वने देवुळदीपते बेराले इनाम दोर्कगा. अदिहक मीक तिपल कीयनस्के, मीट गिर्दाते एंदना-पागना कीम्हटु, ”✧ इनजोर इतोग.

24 येसु ओसो इद्रम इतोग, “ए मता मन्कलोरिर! मीट देवुळता देव्वालेवोरिर! बारहक इतेके इद्र बूमतगा मीवा मालसोमता सुकम, अचोने मीक दोर्कगा!✧

25 इंजेके तिंड-बंड मनवालोरिर! मीट देवुळता देव्वालेवोरिर, पेगके मीट कवते मनदकिर. इंजेके कवयलाह आतोरिर! मीट देवुळता देव्वालेवोरिर, पेगके मीट आलिह कीस अळयकिर.✧

26 इंजेके सबेटोरा कदर दोर्किह केवालोरिर! मीट देवुळता देव्वालेवोरिर. बोर मीक कदर ईस्तोर, वेराड तादोर-बाबोर वने मुनेतोर जोल कबुरतोरिहक अद्रमे कदर ईदुर. (वेर जोल कबुरतोरालेहका, मीक वने सिक्सा दोर्कगा.)✧

कोटुलतोरिन जीवा कीयना

27 “इंजेके नावा पोल्लोतुन केंजिस ताकवालोरिर, मीक नना बाताल वेहतहनन, बेस केंजाटु. मीवा विस्दतोरिन जीवा कीम्हटु. मीक कोटुल केवालोरिन बेस ऊळाटु.

28 बोर मीकु सरप ईस्तोर, ओर बेस पिसिर इनजोर, देवुळतुन कोळ्व कीसोर ताल्हकाटु. बोर मीकु तिपल कीस्तोर, ओरनाहक देवुळतुन पार्तना कीम्हटु.✧

29 बोगाय नीवा उंद बुकातुन चापुळ ईतेके, दुस्ना बुकातुन वने चापुळ ईयलाह मुनेह कीमु. ओसो बोगाय अग-ओडते निमा पोगोट्क केगतद कोटजगातुन तेंडिस ओतेके, ओन्क नीवा आडतुन वने ओयलाह ईमु.

30 बोगाय नीक बातालाय ताल्हकतेके, ओन्क अद ईमु. ओसो बोगाय नीवा मालसोमतुन ओतेके, नावा नाक मलहच ईम इनजोर ताल्हकमा.✧

31 लोकुर मीवा संगे बेद्रम ताकना इन्जि मीवा विचर मन्हता, अद्रमे मीट ओराल संगे ताकाटु.✧

32 “बोर मीक जीवा कीस्तोर, सिरप ओरिने मीट जीवा कीतिर इतेके, मीक देवुळि बाताल पायदा ईयगा? देवुळतुन पुनवोर पापिर वने अहे कीस्तोरा, केवोरा?✧

✧ **6:23 6:22-23** मत्याल 5:10-12; योहन 15:20; 2 तिमोति 3:12 ✧ **6:24 6:24** याकुब 5:1; तोहचीतव पोल्लोड 3:17 ✧ **6:25 6:25** याकुब 4:9 ✧ **6:26 6:26** मत्याल 7:15; 24:11,24; मार्कल 13:22; बळयिर 13:6; 2 पत्रु 2:1; 1 योहन 4:1; तोहचीतव पोल्लोड 16:13; 19:20; 20:10 ✧ **6:28 6:27-28** मत्याल 5:44; 1 तिसलुनितोर 5:15 ✧ **6:30 6:29-30** मत्याल 5:39-42 ✧ **6:31 6:31** मत्याल 7:12 ✧ **6:32 6:32** मत्याल 5:46

33 अद्रमे मीक बेस ऊळवालोरिहके मीट बेसताड कबस्क कीस ईतैके, तानेनाहक वने देवुळि मीक बाताल पायदा ईयगा? देवुळतुन पुनवोर पापिर वने अहे कीस्तोरा, केवोर?

34 मीटु करा ईयनस्के, ओसोवने मल्हच एवालोरिहके करा ईतैके, तानेनाहक देवुळि मीक बाताल पायदा ईयगा? देवुळतुन पुनवोर पापिर वने तमा ईतद करा, पूरा मल्स दोर्कगा इनजोर पुन्जि, ओर्विहक-ओर्वोग करा ईस्तोर.

35 अद्रम केवा, मीवा विस्दतोरिन वने जीवा कीम्हटु, ओरिहक बेसताड कबस्क कीसीम्हटु. ओसो मल्स दोर्कगा इनजोर, सीता केवालेवा करा ईम्हटु. अस्के देवुळि मीक बेरा इनम ईयगा, मीटु सबेटकाय बेरा देवुळताड मगक-मयास्क आयकिर. बाराहक इतेके देवुळता सीता केवोरा ओसो लाग्वोरा पोगोन वने, देवुळि गूनम तोहतहता.

36 बेद्रम मीवा देवुळबाबाल लोकरिन दया कीस्तोग, अद्रम मीट वने दया केवालोरिर आम्हटु.✧

दुस्रोरा तप तोहतना आयो

(मत्याल 7:1-5)

37 “दुस्रोरा तप तोहमाटु, तोहतिर इतेके देवुळ वने मीवा तप तोहतगा.✧ दुस्रोनु कसुरतोनिन इनजोर इनमाटु, इनवेके देवुळि मीक वने कसुरतोरिर इनो आयगा. दुस्रोरिन मापि कीम्हटु, कीतेके देवुळि मीक वने मापि कीयगा.✧

38 दुस्रोरा गर्ज मतेके, ओरिहक चिष्टम आयवालेवा ईम्हटु, ईतेके देवुळि मीक वने ईयगा. बेसतल बुदतोर साव्कर्क, गोट्टातुन निहच कोगिस-कोगिसि, नेल पोवनाह मेल्हचि, मीवा जोर्कातगा वळयनुर, अद्रमलेहका मीक ईयगा. अहे बेद गोट्टाते मीट दुस्रोरिहक कहच ईय्हनिर, अदे गोट्टाते देवुळि मीक कहच ईयगा,”✧ इनजोर इतोग.

39 ओसो येसु इद्रमता पुन्पिह कीयनद पीटो वेहतोग, “बोगाय गुडि, दुस्रोग गुडिन अग तोहचीया पगयहतोगा? बह वेर इर्वुर आसि बौदातगा अरवोर आयनुरा?✧

40 बोगाय कगयवाल तना गूहक वीळिस बेस्केन बेरोग आयोग, पुनविर?✧ मति गूनाड पूरा कगयिसि, ओग कगयवाल गूना लेहकान आस्तोग.

✧ 6:34 6:34 मत्याल 5:42 ✧ 6:36 6:36 इपिसुसतोर 5:1; याकुब 3:17 ✧ 6:37 6:37 रोम सहरतोर 2:1; 1 कुरिततोर 4:5 ✧ 6:37 6:37 याकुब 2:13 ✧ 6:38 6:38 मार्कल 4:24 ✧ 6:39 6:39 मत्याल 15:14 ✧ 6:40 6:40 मत्याल 10:24; योहन 13:13-16

41 “निमा नीवा कौडाते मनदनद इळपेलेहकाडा बेरा तपतुन सीता केवा, नीवा गोतयाना कौडाता पोडलेहकाडा इचीटा तपतुन बाराहक ऊळिहनिन?

42 आपुना कौडाता बेरा इळपेतुन ऊळवा, नीवा कौडाता पोडि नाक तेंडलाह ईम इन्जि, निमा नीवा गोतयान बह इनदा पगायकिन? एय सोड केवानिन! मुने निमा नीवा कौडाता इळपेतुन तेंडा. ताना पया नीवा गोतयाना कौडाता पोडि तेंडलाह, बेस ऊळ पगायकिन.

मन्कना बुदि बेद्रम, ओना कीयनद कबळ अद्रम

43-44 “सबे मराड तमाड कायानगडाहे पुनदा वास्ताड. बेदे बेसतल मरा लाग्वाड कायाड आदो. अहे करबता मरा बेसताड कायाड आदो. लोकुर कोयेना जपताहि तोया पंडिड कोयोर. अहे लिंगूळ आपाना जपताहि रेंगाबेद्रिड कोयोर.✱

45 बेसतोग मन्कल तना पोटाताहि बेसताड पोल्लोड पेसिह कीस्तोग. अद्रमे लाग्वोग मन्कल तना पोटाताहि लाग्वाड पोल्लोड पेसिह कीस्तोग. बाराहक इतेके मन्कना पोटातगा मुनेताहि बेव पोल्लोड निदिस मन्हाताड, अवे पोल्लोड ओना तोडटाहि पेसिहताड.✱

रेंड रीतिनाड लोहक
(मत्याल 7:24-27)

46 “नना वेहतनव पोल्लोन केंजविर इतेके, नाक बाराहक ‘सामि, सामि’ इहनिर?✱

47 बोग नयगा वासि, नावाड इव पोल्लोड केंजिसि, अहे ताकिहतोग, ओग मन्कल बेद्रमतोग आंदोग, इदिन नना मीक वेहतहनन, केंजाट.

48 ओग मन्कल बेद्रमतोग इतेके, तना लोन दोहतहपा, पर्पा जागातगा वेल्लाह नालिड तर्विसि, पाय्वाड दोहचि लोन तेहतोग. तेहतापया उड्रा वाता, ओसो एताड लच्काड वने वासि, लोतुन दल्गताड, तेला मति अद लोन मुटो. बाराहक इतेके, तानाड पाय्वाड पर्पा जागाते दोहतव मताड.

49 मति बोग नावा पोल्लोतुन केंजिसि, अह ताकोग, ओग इद्रमतोग मन्कल आंदोग इतेके, तना लोन दोहतहपा, पाय्वाड दोहवाये, ओरहे तोळ्योतगा लोन तेहतोग. तेहतापया उड्रा वासि लोतुन दल्गता, अस्के अद लोन मुटिस, पूराय बूळेम आता,” इनजोर येसु अगा जमा आतोरिन इतोग.✱

✱ 6:43-44 6:43-44 मत्याल 7:16,18; याकुब 2:18; 3:12 ✱ 6:45 6:45 मत्याल 12:34,35 ✱ 6:46 6:46 मत्याल 7:21 ✱ 6:49 6:46-49 याकुब 1:22

7

रोम सर्करता सीपय्कना दरोगाना विस्वस
(मत्याल 8:5-13)

- 1 येषु लोकरिन वेहतना मतव पूरा पोल्लोन वेहतापया, कापेर्नाग मल्स अतोग.
- 2 अद नाटेनगा ओर्वोग दुस्रा जाततोग सीपय्कना दरोगाल मतोग. ओना साकुर केवाल ओर्वोग ओर्युलतोग मतोग. वेग साय्बाल ओन पका जीवा कीदोग. उंद दिया बाताल आता इतेके, ओग ओर्युलतोग दुक अर्सि, डोलनाह आस मतोग.
- 3 अस्के ओग साय्बाल येषुना लोप्पा केंजतोग, केंजतस्के उय्तर यहुदि पेदल्कना संगे, “येसु नावा लोन वासि, नावा ओर्युलतोन सत्रे कीयेग,” इनजोर ओनगा कबुर लोहतोग.
- 4 और पेदल्क येषुनगा वासि, गोंडगोंड आसोर, इद्रम अर्जि कीतोर इतेके, “ओग दरोगान साय्ता कीम गूरू, ओग बेसतोग मन्कल आंदोग.
- 5 मावोर यहुदिरिन जीवा कीस्तोग. ओगे मावा जाततोरिनाहक पार्तनाता लोन वने पंडटोग. अदिनेनाहक ओना ओर्युलतोन सत्रे कीसीम गूरू,” इनजोर इतोर.
- 6 इतस्के येषु ओरा संगे दायलाह पेसतोग. अनेक-अनेक ओना लोन ऐ-ऐरे एवनेके, ओग साय्बाल तना गोततोरिन येषुनगा इद्रम कबुर लोहतोग: “ए गूरू, निमा तिपल आयमा! निमा नावा लोनलोप्पा वायना इन्जि, नना लायक इलेन.*
- 7-8 ओसो नना नियगा वायना, इचोन वने लायक इलेन. नना वने ओर्विना कय इळन मन्जि कबळ केवानन आंदन, नावा कय इळन वने उय्तर सीपय्क मन्हतोर. नना बोनाय ‘अन!’ इनजोर वेहतेके ओग दास्तोग, दुस्रो ‘वाय!’ इनजोर केयतेके ओग वास्तोग. अहे नावा साकुर केवानु ‘इद कीम, रा!’ इनजोर वेहतेके, अद कबळतुन ओग कीस्तोगे. (अद्रमे इद रोगमता पोगोन वने नीवा अदिकर मन्हता,) अदिनेनाहक निमा मात्रम अगडाहे उंद पोल्लो वळ्हकतिन इतेके, नावा ओर्युलतोग सत्रेम आयनोग,” इनजोर कबुर लोहतोग.
- 9 इद पोल्लोतुन केंजिसि, येषु पकाय बामतोग. अस्के पेगके मिळिन्दस तना पयाह वावालोर मुडुन इतोग, “इके केंजाट, नना वेहतहनन, इचोटा बेरा विस्वस नाकु मावोर इप्रयेलतोर यहुदि जाततोरगा, बोनगान बह दिसो!”† इनजोर इतोग.

* **7:6 7:6** यहुदि लोकर यहुदि आयवोना लोता लोप्पा ओळियोर आंदुर, अदिनेनाहक ओग साय्बाल अह इतोग बहे. † **7:9 7:9** वेग सीपय्कना दरोगाल इप्रयेल देसेमतोग आयोग, मति देवुळता साध्रम पुनवोगु दुस्रा देसेमतोग आंदोग. वेग रोम सर्करता सेवातुहकु इप्रयेलते वासि.

10 पया सायबाना गोततोर लोन मल्स अतोर, अस्के ओग ओर्युलतोग पूराय सत्रेम आतदिन ऊळतोर.

डोलतोग पेकानु येसु तेग्हिह कीस्तोग

11 पया येसु नायिन इनदनद नाग अतोग. ओना संगे ओनाड कगयवालोर ओसो वेल्लाटोरै लोकर वने अतोर.

12 येसु अद नाटेनगा ओळियनद अगदगा एरे एक्स मतोग. अचोटेने ओर्वोग हातोना सेत्तातुन गति कीयलाह, नाटेनोर कांजिस ओसोर मतोर. वेग हातोग लेयोग मन्कना तलोग रांडे आंचाहकु, वेग वगोगे मगि मतोग. नाटेनोर वेल्लाटोर ताना संगे अनजोर मतोर.

13 अद आंचान ऊळिसि, येसुसामिहक पका मान वसता. अदिनेनाहक तानु, “निमा अळमा बायि!” इनजोर इतोग.

14 इतापया, अन्जि सेत्ताता डोह्लातुन बोयतोग, बोयतस्के कांजिस ओयवालोर अगान रोमतोर.‡ अस्के येसु हातोन इतोग, “पेका! तेदा!”

15 इतस्के ओग हातोग मन्कल जीवा अर्सि, वळहक बोटटोग. पया येसु ओग मन्कन तलिनगा ओस इतोग.

16 अस्के अगा ऊळतोर सबेटोर पका रेयतोर. रेयिस इद्रम इतोर, “देवुळि तना मन्कलोरिन तोळ ईयलाहि वाता रा! तना कबुरतोग पका बेरोग मन्कन मयगा लोहता,” इनजोर देवुळतुन जोहर कीतोर.

17 पया येसुना इद पोल्लो पूरा यहुदिरा बूमते, ओसो ताना सर्ने मनदनव नाहकने, आबुर आता.

योहन तनाड कगयवालोरिन येसुनगा लोहतहतोग

(मत्याल 11:2-6)

18-19 आबुर आतस्के, एग मीहवाल योहननाड कगयवालोर इव पूरा केंजतव पोल्लोन, जेलतगा अन्जि योहनिहक वेहतोर. वेहतस्के ओग इर्वुर कगयवालोरिन केयिसि, ओरिन येसुसामिनगा इद्रम ताल्हकलाह लोहतोग इतेके, “बोग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल राजाल वावाल मतोग, ओग बह निमानेया? बार माटु दुप्रोना अग ऊळकोमा?” इनजोर येसुनगा लोहतोग.

20 वेर कगयवालोर येसुनगा वासि इद्रम इतोर, “गूस, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन, ‘बोग देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल राजाल वावाल मतोग,

‡ 7:14:7:14 मोसानाड अडोड वेहतपु, बोगाय सेत्तातुन बोयतेके कळवोग आस्तोग, देवुळतुन मोळकलाह पोलो. मति येसु अदिन सीता केवा, गूनम तोहतोग.

ओग बह निमानेया? बार माटु दुस्रोना अग ऊळकोमा?’ इनजोर, माक नियगा ताल्हकलाह लोहतोग,” इनजोर इतोर.

21 इतस्के येसु अगा मतोर वेल्लाटोर दुकतोरिन सत्रे कीतोग, मुर्तिय तेद पुनवोरिन, देयहक पोस मतोरिन, सत्रे कीतोग; ओसो वेल्लाटोर तोववोरिन तोवनाह कीतोग.

22 अह कीसि ओरिन इतोग, “इंजेके मीट बाताड केंजतिर, ऊळतिर, अविस्किन मल्स अन्जि योहनिहक वेहाट: नाक देवुळ ईतद लावते, गुडिर तोवयलाह आतोर, ✧ कूटालोर ताकलाह आतोर, मोंडरोगमतोर सत्रेम आस्तोर, एडालोर वेनदलाह आतोर, हातोर बार तेकिहहतोर, गरिबतोरिहक बेसता कबुर केंजलाह दोर्किहता. ✧

23 इव सबेटविन ऊळिसि, नना देवुळ लोहतोग पिसिह केवानन आंदन इन्जि, बोर उन्क-मन्क आयोर, ओर देव्यातोरु,” इनजोर वेहतोग.

येसु योहनना लोप्पा लोकरिन वेहतहतोग
(मत्याल 11:7-19)

24 पया योहननाड कगयवालोर अगडाहि पेसिस अतोर. अस्के येसु मुडोरा संगे योहनना लोप्पा वेहता बोटटोग, “पेळहकल बूमते मीटु योहननाड केंजलाह अतिर, अस्के बेदुमता मन्कन ऊळलाह अन्जि? वळयते विगकु-वगकु आयनद कारारोंडालेहका तना पोल्लोतुन मिळहच-मिळहच वेहवान ऊळलाह अन्जिया?

25 बार रेसेम गेंदेड उहतोग मन्कन ऊळलाह अन्जिया? केंजाटु, रेसेम गेंदेड उहतोर मन्कलोर, सबे रीतिना मालसोम मनवालोर, पेळहकल बूमतगा मनोर, ओर राजमिदेनगा मन्हतोर.

26 मति मीट बाताल ऊळलाह अन्ज मतिर, वेहाट? देवुळता कबुरतोन ऊळलाह, आयोया? मीक नना वेहतहनन, मुनेतोर देवुळता कबुरतोर सेवातुहक वीळिस, योहनना सेवा मता, अदुमतोने मीट ऊळलाह अन्जि.

27 ओनाय लोप्पा देवुळि मुने तना लोहवाल पिसिह केवान वेहच मता,
‘ऊळा, नना नावा बळयिन नीवा मुने लोहतहनन,

निमा लोकरा जीवातगा वायना इन्जि, नीवा अगदुन ओग तीर्हकनोग.’ ✧
इनजोर देवुळता सांमते रासतद मन्हता. (ओग बळयि इतेके योहनिये.)

✧ 7:22 7:22 यशायाह 35:5-6 ✧ 7:22 7:22 यशायाह 61:1; लूकाल 4:18-19

✧ 7:27 7:27 पेसमुळि 23:20; मलाकी 3:1

28 इह केंजाट, नना मीकू वेहतहनन, देवुळताड पाळनाड अडोने ताकवालोरगा, देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहनिहकाय वीळिस, बोगे बेरोग पुटोग आसि. मतिंगा बोरगा देवुळ राजेम कीस्ता, ओरगडाहि सबेटोरिहक उड्लोग वने योहनिहकाय बेरोग!” इनजोर वेहतोग.

29 (अगा मतोर वेल्लाटोर येसु वेहतद पोल्लोतुन केंजतोर. केंजिसि देवुळता अगदुन सेतेमता अगि इतोर, लोकुर कौंटे केवालोर सिद्वा एनवालोर इंका अहे इतोर. वेर सबेटोरिन योहन मुनेन देवुळता पेदिरते एग मीहच मतोग.)

30 मति परूसिर ओसो सान्मगूस्र बार, योहन देवुळता पेदिरते एग मीहतहपा मीवालैवा, देवुळि तम्क तोहतद अगदे ताकोर.)

31-32 ओसोवन येसु इद्रम इतोग, “(मीट योहननाड केंजवोरिर, नावाड इंका केंजवोरिर,) मीट बातोरिर इनदना, इके केंजाट. मीट बजरतगा कगसलाह उदवालोर पेकोरा लेहकाडोरिर! ओर पेकोर तमाड गोतयालोरिन केयसोर इन्हतोर,

‘मीक इनजोर माट हामुर रेगाताड पाटाड ओतोम,

तेला मति मीट अलो देवन इनजोरे, अळसोरे अर्युल पायविर.

पया माटु तुस्कर्ने रेला पाटाता रेगा ऊरतोम

तेला मति मीट एंदविर.’

33 “अद्रमलेहकाने एग मीहवाल योहन पापेन तिंदोग, अंगुर जोमा उनोग,✧ अदिहक इसि, ‘ओनगा देयम मन्हता,’ इद्रम मीट ओन इहनिर.

34 मति माने-मन्कना नडुम पुटटोनन बेस तिनजोर-उनजोर वाताहक इसि, ‘ओन ऊळाट, ओग उळ्बे, ओचे, सिद्वा एनवालोर, पाप्यहलोर गोतयाल!’ इद्रम मीट नाक इहनिर. (बजरते मनवालोर वेर गळस पेकोरा लेहकाने, योहन अह मताहकु वने मीक अरवोये, नना इह मताहक वने मीक अरवोये.)

35 मति बोर देवुळता बुदते ताकिहतोर, ओराड कबस्क सेतेम दिसनुड,” इनजोर इतोग.

उंद आंचाना पापमतुन येसु मापि कीस्तोग

36 पया उंद दिया सिमोन इनवाल परूसि मन्कल, येसुन तना लोन जावा उनडलाह केयतोग. अस्के येसु ओना लोन अन्जि, जावा उनडलाह उदतोग.

37 अचोटेने बह आता इतेके, अद नाटे ओवोर्गो परसिसना लोतगा येसु जावा उनडलाह वातोग इनजोर, उंद सिंङ्गि आंचाहक एका आता. अस्के अदु उंद बंडा-तीसाते अतर्नेय पोस अगा वाता.

38 वासि येसुना पेक्के ओनाड काल्कनगा उदिसि, अळसोरे तनाड कनिर्कने येसुनाड काल्किन नाहता. § नाहचि तनाड केलकने ओनाड काल्किन उमिंचिंदु, पया ओनाड काल्किन लोंडसोरे, अद अतर्नेयदुन ओनाड काल्कनगा वळन्दु, 39 येसुन केयिस मतोग परसि, अद आंचाळ अद्रम कीतदिन ऊळिसि, तनतनाय इद्रम विचर कीतोग, “इद इतेके सिंङ्गि आंचाळि! वेग मन्कल निटम देवुळता कबुरतोग मतेके, तन्क बोयनद आंचाळ बेद्रमता इनजोर पुनेग, पुन्जि इद्रम कळवोग आयोग आवेग,” इद्रम विचर कीतोग.

40 अस्के येसु ओना पोटालोप्पाडा विचरतुन पुन्जि ओन इतोग, “ए सिमोन, नीक उंद पोल्लो ताल्हकिहहनन,” इतस्के ओग इतोग, “बाताल पोल्लो गरू?”

41 अस्के येसु इद पीटो वेहतोग: “ओवोर्गो साक्करनगडाहि इर्वुर मन्कलोर करा तेंडिस मतोरे. ओवोर्गो एयुड नूहक वेंडटाड बंडिड, ओसो दुस्रोग बार पनस वेंडटाड बंडिड.*

42 मति ओर इर्वुर आसि कोताड मल्हच ईया पगवोर, पगवाहकु वेग मन्कल ओर इर्वुरास करातुन मापि कीसीतोग. अले! इंजेके ओर इर्वुरगडाहि, बोग मन्कल करा ईस मतोन पका जीवा कीयनोग, वेहा?” इनजोर ताल्हकतोग.

43 अस्के सिमोन इतोग, “बोना वेल्ला करा मापि आता, ओगे पका जीवा कीयनोग बहे,” इतोग. इतस्के येसु ओन “निमा बराबर वेहतिन,” इतोग.

44 ओसो येसु अद आंचानके मिळिन्दिसि, सिमोनिन इतोग. “सिमोन! इद आंचान ऊळा. नीवाय लोन नना तिनदलाह वातन, मति नावाड काल्क नोगयलाह एग तता वेहविन,† इद बार तनाड कनिर्कने नावाड काल्किन नाहचि, केलकने उमचता.

45 निमा इतेक नाक लोंडिस मन्जि जोहर केविन, इद बार नना लोप्पा ओळियतस्केडाह नावाड काल्किन लोंडसोर मन्हता.

§ **7:38 7:38** यहदिरा जावा उनडना रीति इद्रम मता इतेके, ओर जावा उनडहपा पेक्के काल्क अहचि मेजातके रोयिस तिदुर. अदिनेनाहक अद सिंङ्गि आंचाळ पेक्केडेनाह येसुनागा वासि, ओनाड काल्कनगा नेय ओकलाह, तान्क अग दोर्कता. अद बेद्रम इतेके बोर बोर केयवालेवा वने, जावा उनडलाह वांदुर. * **7:41**

7:41 इव रोम सर्करताड वेंडटाड बंडिड आंदुड, अस्के उंद बंडि उंद दियाता कूलि मंदु. † **7:44 7:44** यहदि जाततोरगा बह कीदुर इतेके, बोराय लोन वातेक अचोन, ओराड काल्क नोगयलाह तमा ओरुथुलतोरिन वेहन्दुर. ओरिन लोंडिस जोहर कीदुर.

46 नावा तलातगा नेय ओकिस नाक मान एविन, इद बार नावाड काल्कनगा वेल्ला दाराता अतर्नेय ओकता.

47 अदिनेनाहक नना नीक वेहतहनन, इद आंचाना वेल्ला पापमता मापि आताहकु, इद पका जीवा कीस्ता. मति बोना उचुने पापमता मापि आस्ता, ओग उचुने जीवा कीस्तोग,” इनजोर वेहतोग.

48 पया येसु तान इतोग, “नीवा पापि कबस्कना मापि कीसीतन.”

49 इतस्के ओना संगे जावा उनडलाह उदिस मतोऱ, “वेग बेद्रमतोग मन्कल, देवुळतन इतपे पापमतुन मापि कीस्तोग!” इनजोर बोनाड ओगे विचर कीदुर.

50 पया येसु अद आंचान इतोग, “नाक विस्वस कीताहके, देवुळि नीक पापमताहि पिसिह कीता, गिर्दति अन,” इतोग.

8

येसुनाडः कगयवालोरगा आस्कु

1 पया येसु सबे नाहकने, देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद बेसता कबुरतुन पोक्कुर कीसोर तिरियलाह बोटटोग. ओना संगे ओनाड बळयिर बारा मुलु मंदुर.

2 ओसो उचुक आस्क वने ओरा संगे मंदुडः, अविस्कनगडाहि मुने रोगहकिन, देयहकिन येसु पूडिस मतोग. उंदि मगडला नाटेना मरिया पेदिरता आंचाळ अगा मता, येसु तानगडाहि एळुडः देयहकिन पेसिह कीस मतोग.✧

3 दुस्सा आंचाळि इतेके योहना पेदिरतदु, अद कुजा इनवाल एरोद राजाना✧ लोतुन ऊळेवाळे केवाना मुते मता. ओसो उंद सूसना पेदिरतद मता. इद्रम वेल्लाडेः आस्क मताडः. इव आस्कु, तमाडः कोताडः येसुना सेवातुहक कर्सा कीदुडः.

विजा वीतना पीटो

(मत्याल 13:2-9; मार्कल 4:1-9)

4 अद्रमलेहकाने उंद दिया, येसुनगा नाहक-नाहकनाहि लोक्कुर वासोरिन मंदुर, वासि वेल्लामुलु अगा जमा आसोर मतोर. अस्के येसु ओरिन उंद पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहतोग.

✧ 8:2 8:2 मार्कल 16:9 ✧ 8:3 8:3 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1,19-22; 13:31; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1

5 “उंद दिया ओवोंग मन्कल विजा वीतलाह पेसतोग। ओग वीतनेके उडुन विजा अगदगा अरता, अदिनु अगदुहक अनवालोर ओय्हकतोर, ओसो पिटेड वासि कतम तिताड।

6 उडुन विजा आद बंडाना जागाते अरता, (आदतगा पोगोन बर्बर तोळ्यो मताहकु) मोन्हटटा। मति एद तेगतस्के पदन लेवाहकु, पोर्हकाड वागिस डोलताड।

7 उडुन विजा कोये-जपिना जागाते अरता। पया कोये-जपिड वने, वंज-सोपता संगे बेर्सिसि, वंज-सोपतुन हक्कताड, बेर्स एवोड।

8 उडुन विजा इसि राब जागाते अरता। अरताहकु अद उंद-उंद मोदुदुहक नूटुहकाय (100) एक्वा पंटा वाता,” इनजोर येसु वेहतोग। इव पोल्लोड वेहचि, येसु जोरते केयिस इद्रम इतोग, “मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओर नावा पोल्लोतुन बेस केंजिर!” इतोग।

विजा वीतना पीटोता अर्तम

(मत्याल 13:10-23; मार्कल 4:10-20)

9 पया येसुनाड कगयवालोर ओनगा वासि ताल्हकतोर, “इद पुन्पिह कीयनद पीटोता बाताल अर्तम आस्ता गूर?” इतोर।

10 येसु ओरिन इतोग, “मीक इतेके देवुळि तना राजेमताड मकतव पोल्लोन पुनदलाह बुद ईता। दुस्रोरिहक बार इव मकतव पोल्लोन, नना पुन्पिह कीयनव पीटोने वेहतहनन. इतेके:

ओर नावाड कबस्किन ऊळलाह कोनि ऊळसोर मनदनुर,

मति अविस्कना अर्तम ओरिहक बेस्केन तेळियो आयगा,

ओसो लोकर नावाड केंजलाह कोनि केंजसोर मनदनुर,

मति ओरिहक बेस्केन तेळियो आयगा.☆

11 “इद पुन्पिह कीयनद पीटोता अर्तम इद्रम मन्हता. अद विजा इतेके देवुळता पोल्लो आंदु,

12 विजा अरतद अगि इहलेहका आस्ता. देवुळता पोल्लोतुन बोराय केंजिहतोर, अस्के ओर विस्वस कीसि, देवुळ ईयनद पिसमुळतुन दोर्किह केमाकिर इनजोर, ओरा जीवातगा वीततद विजातुन, देयहकना मुक्याल वासि मागडनाह कीस्ता.

13 बेद आदतगा विजा अरता, अद इहलेहका आस्ता. बोर पोल्लोतुन गिर्दति चट्नेन केंजिहतोर, मति अद पोल्लो ओरा जीवाते गडवाहकु, गळके बहे विस्वस

कीस्तोर. पया देवुळता पोल्लोतुन नमतेनाहक अडूसनाय, तिपलाय वाता इतेके, चट्नेन ओर विस्वसताह जेक आस्तोर.

14 कोये-जपिनगा अरतद विजाता जागा इहलेहका आंदु. बोर पोल्लोतुन केंजिहतोर, मति मनेक मनेके, सम्सरमताड आल्सुळक, अनम-दनमता उळबे, इद दुनियाता गिर्दाता लालुस, इवु देवुळता पोल्लोतुन ओरा जीवातगा बेर्स एवोड.✱ पया अद पोल्लो बातय पायदाता आयो.

15 मति राब जागा इहलेहका आंदु. बोर आपुना जीवातगा बेस-नेहना सेतेम बुदते पोल्लोतुन केंजिसि तासिहतोर. पया ओर ओरेम आयवालेवा, देवुळतुहक विचर वातव कबस्क कीसोर दास्तोर,✱” इनजोर वेहतोग.

देवुळता पोल्लो वेहच ईस्ता

(मार्कल 4:21-25)

16 ओरिन ओसो येसु वेहतोग, “बोगाय चिमलि नीर्विह कीसि, इटलोप्पा मुळहच तासनोगा? इलवेके कटुल इळन तासनोगा? आयो, मति लोप्पा ओळियवालो रिहक वेहच दिसि इनजोर, तान बोव्लापोगोन तासिहतोग.✱

17 अद्रमे सबे मकिह कीतव पोल्लोड पड्ने आयनुड, इद्रमता वेला वायगा.✱

18 अदिनेनाहक देवुळता पोल्लोतुन बेस केंजाटु, बाराहक इतेके, बोनगा पुनदनद बुद मन्हता, ओन्कु देवुळि ओसो इंका ईयगा. मति बोनगा पुनदनद बुद इले, ओनगा बेचोन बुद दिसिहता, तान वने देवुळि ऊंदिस ओयगा,”✱ इनजोर वेहतोग.

येसुना निटम जीवातोर बोर?

(मत्याल 12:46-50; मार्कल 3:31-35)

19 पया अस्केन येसुना तलोगि, ओनाड तमोर, ओनगा कलियलाह वातोर. मति वेल्लाय मुल सर्ने मताहकु, ओना एरे दाया पगबोर.

20 अदिनेनाहक बोर येसुन वेहतोर, “गूरू, नीवा यायालि, नीवा तमोर नीक कलियलाहि पलते केपतोर,” इतोर.

21 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “केंजाटु, देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि अहलेहका ताकवालोर, नावा यायालि, नावाड तमोर आंदुर,” इतोग.✱

✱ 8:14 8:14 रोम सहरतोर 12:2 ✱ 8:15 8:15 रोम सहरतोर 2:7 ✱ 8:16 8:16 मत्याल 5:15 ✱ 8:17 8:17 मत्याल 10:26; लूकाल 12:2 ✱ 8:18 8:18 मत्याल 13:12; 25:29; लूकाल 19:26 ✱ 8:21 8:21 इब्रितोर 2:11

येसु दूंदतुन रोमिह कीस्तोग

(मत्याल 8:23-27; मार्कल 4:36-41)

22 पया उंद दिया इद्रम आता इतेके, येसु तनाड कगयवालोरा संगे, गालिल सम्दुरते उंद ओडातागा तगडतोग. तगडिसि ओरिन “अलेट! सम्दुरता अबर दडटेके दाकल,” इतोग. इतस्के ओर दायलाह पेसतोर.

23 ओर अनेक अनेके येसु उंजतोग. अस्के सम्दुरतगा बेरा दूंदि वाता. वासि बेराड-बेराड लचकाने ओरा ओडातागा एग निंदलाह आता. अस्के ओर पका तिपलते अरतोर.

24 पया कगयवालोर येसुनगा वासि, ओन तेहतोर. तेहचि इतोर “ए गूसू, तेदा! माट मुळिन्दहनल,” इनजोर केयतोर. केयतस्के पया येसु तेदतोग. तेदिसि दूंदतुन ओसो एताड लचकाड वायनविन दगाड ईतोग. अस्के तोप्नेन दूंद-मुर्मम मायता, ओसो लचकाड वने मेकर्ने आताड.

25 पया येसु कगयवालोरिन इतोग, “(नना मीकु पिसिह कीकन इनजोर,) नावा पोगोन विस्वस केविरा?” इतोग. मति ओर पका रेयिसि, तमतमाय, “अलाले! वळ्दुन, एतुन उकुम ईस्तोग, अव रेंड आसि वेना उकुमतुन केंजिहताड अयो, इतेके वेग बेद्रमतोग मन्कल मनदनोग रा!” इनजोर ओर बामतोर.

येसु देयहक पोयतोग मन्कन सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 8:28-34; मार्कल 5:1-17)

26 पया ओर गालिल पटटाहि सम्दुरतुन वेंडिसि, गिरासेनिर इनवालोर दुस्त्रा जाततोर* एरियातगा एवतोर.

27 येसु तनाड कगयवालोर बार ओडाताहि रेगताहे, देयहक पोयतोग गिरासा सहरतोग ओर्वोग मन्कल ओरगा वातोग. ओग वेल्लाडे दियानाहि गेंदेड केगवा कूळलिय मंदोग, ओसो लोन वने मनवा, डोलतोरिन पोहतनाड पांजानगा मंदोग.

28-29 अद देयमि ओग मन्कन ऊक-ऊके पोयन्दु. इद्रम पोयतस्के, लोकुर ओनाड कचिकन-कालिकन गोल्स्कने दोहचि पहरा मंदुर. मति ओग ऊक-ऊके गोल्स्कन देहन्दोग, अस्के देयम ओन बोर लेवा जागातेके पोस वितिदु. पया येसु, अद देयमतुन ओनगडाहि पेसिस दायलाह उकुम ईतोग, अस्के ओग येसुना कालगडेम अर्सि “एय सबेट्क बेरा देवुळता मगि येसुनिन, निमा नाक बार्किया

* **8:26 8:26** गदरे इनदनद एरियाता बेरा सहर गिरासा इनदनद मता. अदे सहरता पेदिरतेनाहक, अद एरियाता लोकुरिन गिरासेनि लोकुर इंदुर.

अडम आय्हनिन? नना नीक अर्जि कीय्हनन, नाकु सिक्सा एमा,” इनजोर जोरते केयतोग.

30 येसु ओन, “नीवा पेदिर बाताल?” इनजोर ताल्हकतोग। ताल्हकतस्के, ओन वेल्लाडे देयहक पोस मताहकु, “वेल्लाटोरोम” इतोग.

31 पया अव देयहकु, येसुन इद्रम अर्जि कीदुड इतेके, “माक देयमदीपता सिक्सा-बोदातगा दायलाह उकुम एमा.✧

32 ओके ऊळा, अगा मेटातगा वेल्लाडे गोहड पदिड मेयसोर मन्हताड. माक अव पदिनगा लोहचीम,” इनजोर येसुन इताड. अस्के अविस्किन येसु पदिनगा दायलाह ईतोग.

33 ईताहे देयहक चट्टनेन ओग मन्कनगडाह पेसिस, पदिना गोहडटगा तुर्मे नेडताड. अस्के गोहड पदिड अद मेटा ओळिसये मुटेड-मुळगेड आसोर वितिस, समदुरता एतगा अर्सि कतमे मुळिन्दस डोलताड.

34 पया पदिड मेहवालोर इद्रम आतदिन ऊळिसि, रेयिस विततोर. वितिसि इद पोल्लोतुन गिरासा सहरतगा, ओसो एरे-गूरेताड नाहकनगा अन्जि वेहतोर.

35 वेहतस्के बाताल बाताल आता, तान ऊळलाहि अगडा लोकरु येसुनगा वातोर. वासि देयहक पेसिस विततोग मन्कल येसुनाड काल्कना एरे उदिस मतद ऊळतोर. ओसो ओग बेस गेंदेड केग्सि, बेस बुदते मतोग. इदिन ऊळिसि, नाटेनोर येसुन रेयतोर.

36 अगा येसु कीतद कबळतुन ऊळतोर मन्कलोर, ओग बेद्रम बेस आतोग, अद कतमे लोकरिहक वेहतोर.

37 अस्के मावाड कतम पदिड बूळेम आताड इन्जि, गिरासेनिरा एरियातोर सबेटोर पका रेयिसि, “निमा मयगा मनमा, इगडाहि पेसिस अन,” इनजोर येसुन अर्जि कीतोर. अदिनेनाहक येसु तनाड कगयवालोर बार, पेसिस दायलाह ओडातगा उदतोर.

38 येसु अगडाहि दायहपा, देयहक पेसिस विततोग मन्कल, “नाक नीवा संगे वायलाह ईम, गूरु!” इनजोर अर्जि कीतोग. मति येसु ओन इद्रम इनजोर मल्हच लोहतोग इतेके,

39 “आयो निमा मल्स अन! देवुळि नियेनाहक बेद्रमता कबळ कीता, तान मियगडोरिन वेहा,” इनजोर इतोग. इतस्के ओग मन्कल अगडाहि मल्सि, तनेनाहक येसु कीतद बेरा कबळतुन, कतम सहरमेटोरिहक पूरा वेहचोर तिरियतोग.

डोलता पिला तेक्किहता, दुकता आंचाळ सत्रेम आस्ता
(मत्याल 9:18-26; मार्कल 5:22-43)

40 पया येसु सम्दुरतुन वेंडिसि, गालिल पटटे मल्स वातोग. अस्के ओग वायनदिन अग ऊळसोर मतोर सबेटोर लोकर, ओन ऊळिसि पका गिर्दा आतोर.

41 अचोटेने ओर्वोग यारोस पेदिरतोग पेदामन्कल येसुनगा वातोग. ओग अगडा यहुदिरा पार्तना कीयनद लोता मुक्याल मतोग. ओग येसुनाड काल्क अर्सि, “नावा लोन दय” इनजोर अर्जि कीतोग.

42 बाराहक इतेके ओना बारा वयसता मयाळि बेमरते डोललाह आस मता.

पया येसु ओग मुक्याना संगे अनेके, मुडा लोकर पका गर्दि आसि, दोबेड-नूकेड कीदुर.

43 अस्के अद मुडगा उंद आंचाळ मता. अद आंचाळ बारा वर्सानाहि कुर्माते बादा आंद,† [अदु तनाड पूरा कोताड मत एवालोरिहक ईसि मारिह कीता‡,] मति तान बोगे सत्रे कीया पगवोग.

44 अद आंचाळ येसुन ऊळिसि, ओना पयाह वाता, वासि ओना गेंदे कोडतुन कुस्क्ने बोयता. बोयताहे ताना कुर्माता बादा मायता.

45 अस्के येसु “नाक बोग बोयतोग रा?” इनजोर ताल्हकतोग. ताल्हकतस्के अगा मतोर, “माट आयोम! माट आयोम!” इनजोर इतोर. पया पत्रु इतोग, “गूरु! इद मुल नीवा सर्ने मन्जि, नियके दोबेड-नूकेड कीसोर, वेल्लाटोर बोयिस मनदनुर,” इतोग.

46 मति येसु इतोग, “आयो, बोगो मति सत्रेम आयनेनाहक नाक बोयतोग, नयगडा सत्रे कीयनद लावते ओग बेस आतदिन पुतन,” इतोग.

47 अद आंचाळ पया, नना बोयतदिन वेग पुतोग इनजोर, रेयते साडसोर वासि, येसुनाड काल्क अरता. अर्सि ओन बाराहक बोयता, ओसो बेद्रम चट्टनेन सत्रेम आता, इद पोल्लोतुन सबेटोर लोकरा मुनेह वेहता.

48 वेहतस्के येसु तान इतोग, “बायि! नना नीक सत्रे कीकन इन्जि, निमा विस्वस कीताहके बेस आतिन, गिर्दाति अन,” इनजोर इतोग.

49 येसु इद्रम वेहनेकेन, यारोस पेदिरतोग मुक्याना लोताहि ओर्वोग मन्कल वासि, इद्रम ओन वेहतोग, “नीवा मयाळ हाता रा! इंजेके गूरु लोन वासाय बाताल पायदा,

† 8:43 8:43 यहुदिराड अडोड मतपु, इद्रमता आंचाळि अमेसा कळवोगते मंदु (लैव्यवस्था 15:19-28); लोकर तान जेक तसिंदुर. ‡ 8:43 8:43 अदु तनाड पूरा कोताड मत एवालोरिहक ईसि मारिह कीता इद पोल्लो उचुक मोदुल कापेहकने वावो.

ओग मल्स अनेग!” इतोग.

50 अस्के येसु इदिन केजिसि, यारोसिन इतोग, “निमा रेयमा! नावा पोगोन विस्वस तासा! अद पिसगा,” इतोग.

51 पया येसु यारोसना लोन अतोग, अन्जि पिला मतद अराता लोप्पा बोरिने ओळिय एवा, सिरप पत्रु, योहन, याकुब ओसो हाता पिलाता तलोग-तपे, वेरिन पोसि लोप्पा ओळियतोग.

52 सबेटोर लोकुर अद पिलातेनाहक अळसोर-केयसोर मतोर. अस्के येसु ओरिन “अळमाटु! पिला हायो, अद निद्वतेन मन्हता!”✧ इतोग.

53 अस्के पोहता वाता मुलु, अद पिला हाता इनजोर पुन्ज मतोर. अदिनेनाहक येसु इतद पोल्लोतेनाहक ओर कवतोर.

54 पया येसु अद पिलाता कयदुन पोसि, “अले पिला! तेदा!”✧ इनजोर जोरते इतोग.

55 इतस्के ताना जीवा मल्स वाता, अस्के अद चट्नेन तेदिस उदता. पया “तेन्क बातालाय तिनदलाह ईम्हट,” इनजोर येसु वेहतोग.

56 इदिन ऊळिसि, पिलाता तलोग-तपे पका बामतोर. मति “इद पोल्लोतुन बोन्के वेहमाटु,” इनजोर येसु ओरिन उकुम इतोग.

9

येसु तनाड बळयिरिन सेवातुहक लोहतहतोग

(मत्याल 10:9-15; मार्कल 6:7-13)

1 उंद दिया येसु तनाड बारा बळयिरिन केयिसि, मन्कलोरगडाहि सबे देयहकिन पेसिह कीयलाहि, ओसो रोगमतोरिन सत्रे कीयलाहि, ओरिहक लावु ओसो अदिकर ईतोग.

2 पया देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद पोल्लोतुन पोक्कुर कीयलाहि, ओसो रोगमतोरिन सत्रे कीयलाहि, ओरिन लोहतोग.

3 लोहतहपा “मीट सेवाते दाकिर अस्के, मीवा कयदे डुडि, जोर्का, गाटो, कोताड, जगाड-गेंदेड, इद्रम बाताडे ओयमाटु.

4 बेद लोतगा मीट दाकिर, अदे लोतगा मन्हटु, अदे लोतगडाह दुसा नाग अन्हटु.

5 बेद नाटेनोर लोकर मीक रोमलाह एवोर, अगडाहि पेसना वेलाते, ओर देवुळता सिक्सातुहक ओजिहतोर इनजोर तोहतलाहि, मीवाड काल्कना दुरातुन अगाने दुल्पिसि पेसाटु, ”* इतोग.☆

6 अद्रमलेहकाने पया, ओर अग पोस सेवाते दायहपा, बेसता कबुरतुन पोकर कीसोरे, ओसो रोगमतोरिन सत्रे कीसोरे, सबे नाहकिहक अतोर.

एरोद राजाल येसुनेनाहक एक्बेक आस्तोग
(मत्याल 14:1-2; मार्कल 6:14-16)

7-8 पया येसु कीतव ओसो वेहतव पोल्लोन, गालिल पटटा राजाल, एरोद अतिपस केंजिसि, एक्बेक आतोग. बाराहक इतेके उयतुर, “देवुळता कबुरतोग एलिया मुयतोग ओसोवने वातोग,” इंदुर.☆ उयतुर बार “आयो! वेल्लाय मुने बोर कबुरतोर मतोर, ओरगडाहि जीवा अरतोग, वेग ओवोर्ग देवुळता कबुरतोग आंदोग बहे,” इंदुर. ओसो उयतुर बार, “योहन डोलिस जीवा अरतोग,” इनजोर इंदुर.†

9 अस्के एरोद राजाल “योहनना तलातुन इतेके नना डाय वेहच मतन, मति इंजेके नना इद्रमताड पोल्लोड केंजलाह आतन, इतेके वेग बोग मनदनोग?” इनजोर येसुन ऊळलाह विचर कीतोग.

एयुड अजर्क लोकरिहक येसु तीहतहतोग
(मत्याल 14:13-21; मार्कल 6:32-44; योहन 6:5-13)

10 पया येसुनाड बळयिर सेवाताहि मल्स वासि, तमा बाताल बाताल कीतोर, अव सबे कबस्किन येसुहक वेहतोर. वेहतापया ओग ओरिन पोसि, बेत्सेदा नाटेनगा बोरिहके एर्का आयवाह अतोग.

11 मति इद पोल्लो लोकरिहक एर्का आतस्के, ओर वने ओरा पयाह अतोर. अस्के येसु मुडुन गूनमते केयिसि, देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद पोल्लोतुन ओरिहक वेहतोग. केंजवालोरगडाहि बोर रोगमतोरिहक सत्रेम आयना मता, ओरिन सत्रे कीतोग.

* 9:5 9:5 यहुदि जातते बोराय दुसा नाटेनोर आयि, आयवेके दुसा देसेमतोर आयि, बेस गूनमते काळडोर इतेके, अद नाटेनगडाह आयि इलवेके अद देसेमतगडाहि आयि, पेसनेके आपुना पापमता दुरातुन सायिसि अद नाटेनगडाहि पेसिंदुर. अद्रम कीतेके तमा पापमतुन ओराय नाटेनगा सायिस इतप लेहका आंदु. ☆ 9:5 9:3-5 10:4-12 ☆ 9:7-8 9:7-8 मलाकी 4:5 † 9:7-8 9:7-8 योहनना हामुर बह आता, इद पोल्लोतुन पुनदलाह मत्याल 14:1-12 ऊळट.

12 पया पोळ्द दायलाह आस मता, अस्के बारा बळयिर येसुनगा वासि, इद्रम इनदलाह आतोर, “गू, माट नाटेनगडाह वेल्लाय जेक महनल, अदिहक लोकरिन इडाह लोहचीम, वेर सबेटोर एरे-गूरेताड नाहकनगा अन्जि, तम्क उंजलाह जागा ओसो तिनदलाह तिडि पर्हीकिर.”

13 इतस्के येसु मर्ला ओरिने, “अले मीटि ओरिहक तिडटा बह कोट कीम्हट्टु रा!” इतोग. इदिन केंजिस बळयिर “आं माटु! माट इचोन लोकरिहक गाटो असिस तच तीहनाह आतोमा? इंजेक मयगा इतेके सिरप एयुड आरिड, रेंड मीन्क, इवे मन्हताड, इविन विळिससि इतेके बाताले इले,” इतोर.

14 अगा (आस्किनु, पिलाड-पेकोरिन विळिससि,) कोय्तोरे जोक-जोक एयुड अजर्क मतोर. (अच्वुर लोकर मन्जाय मति,) “लोकरिन पनास-पनासताड गुमिड कीसि, उदिह कीम्हट्टु,” इनजोर येसु ओरिन वेहतोग.

15 ओग वेहतप लेहका, बळयिर कतमतोरिन अद्रमे उदिह कीतोर.

16 पया येसु एयुड आरिड ओसो रेंड मीन्किन तेहतोग, पया पोगोन ऊळिसि देवुळतुन जोहर कीतोग. कीसि अविस्किन तुक्ळेड कीतोग, अह कीसि “लोकरिहक तूसिस ईम्हट्टु” इनजोर तनाड कगायवालोरिन वेहतोग.

17 तूसिस ईतस्के, कतमतोर लोकर पोटामेंड तितोर. तितापया अव पिसतवु किळकेड, बारा डालाड निंदतविन, ओर जमा कीतोर.

येसु बोग आंदोग इन्जि पत्रु पुन्हतोग

(मत्याल 16:13-16; मार्कल 8:27-29)

18 पया अद्रम आनेके, येसु उंद मल्का तना वगोगे देवुळता संगे पार्तना कीयहपा, ओनाड कगायवालोर वने ओना संगे मतोर. ओरिन येसु इद्रम ताल्हकतोग, “नना बोन्न आंदन इनजोर, लोकर नाक इन्हतोर?” इनजोर इतोग.

19 इतस्के “उय्तर बार नीक एग मीहवाल योहन इन्हतोर, उय्तर बार देवुळता कबुरतोग एलियाल आंदोग, उय्तर बार वेल्लाय मुनेटोर देवुळता कबुरतोरगडाहि, ओवोग मन्कल जीवा अरतोग बहे, इन्हतोर,” इनजोर तनाड कगायवालोर इतोर.

20 इतापया येसु ओरिन, “अले पया मीट वेहाट, नाक बोग इनजोर मीट इहनिर?” इनजोर ताल्हकतोग. ताल्हकतस्के “सामि, निमा इतेके देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किर्स्तुनिन आदिन,” इनजोर पत्रु इतोग.

येसु तना वायना हामुरतुन पुनाह कीस्तोग

(मत्याल 16:20-28; मार्कल 8:30—9:1)

21 पया पत्रुना पोल्लोतुन केंजिसि येसु, “नना किर्स्तुनन इनजोर, मीट बोने वेहमाट बहा,” इनजोर उकुम इतोग.

22 पया तनाडः कगयवालोरिन इद्रम कागहता बोटटोग, “मान्वना नडुम पुटटोन्कु, इतेके नाकु, पका तिपल आयनद मन्हता. यहुदिराडः पेदल्लुकु, पेर्मालोरु, सास्त्रमगूस्र नाक पास्कनुर, हक्कनुर, ताना पया मूंड दियाने नना तेककन, इव करल अद्रम आयनुडे!” इनजोर वेहतोग.

23 ताना पया जमा आतोर सबेटोरिन इतोग, “बोर नावाडः कगयलाह वायना विचर कीस्तोर, ओरु दिनम तमा हक्कनागुटा कांजतप,‡ नयेनाहक वायनव तिपल्किन आपिर. ओसो तमाये गिर्दातुन पोहचि, नावा अगदे ताकिर.✧

24 बोर इद बूमते तमा कुदता जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहतोर, ओर आक्रिते बूळेम आयनुर. मति बोर बार नयेनाहकु सबे पोहतहतोर, ओरिहक देवुळि पूना जीवा इयगा.✧

25 मन्कल इद दुनियाता सबे रीतिना सुकम दोर्किह कीसाय मति, तना कुदता जीवातुन अमेसातुहक लेसिह कीतोग इतेके, ओन्क बाताल पायदा आयगा?

26 बोगु नना येसुनाडः कगयवानन इनदलाह पेक्के-मुनेह आस्तोग, ओनु नना मान्वना नडुम पुटटोनन वने जेक तासकन. ओसो बेद दिया नना नावा डीसाते, ओसो बाबाना डीसाते, ओसो नावा संगे मनदनव पवित्र देवतुल्लकना डीसाते वायकन, अस्के अद्रमतोग मन्कन मावोग इनदलाहि पेक्के-मुनेह आयकन.

27 इह केंजाट, सेतेमते नना वेहतहनन, मियगडाहि उयतुर नावा संगे मनवालोरिर, हायनामुनेन देवुळि तना राजेम निल्पिह कीयनदिन मीट ऊळकिर,” इनजोर वेहतोग.

येसुना रूप मिळिन्दहता

(मत्याल 17:1-8; मार्कल 9:2-8)

28 इव पोल्लोडः वेहच आट दियाना पया, पत्रु, योहन, याकुब, वेरिन येसु तना संगे पोसि, पार्तना कीयलाहि, उंद मेटापोगोन अतोग.

29 अगा ओग पार्तना कीयहपा इद्रम आता इतेके, ओना मोकमता रूप मिळिन्दता, ओनाडः गेंदेडः, कोंडाडः ऊळ पगवाह तिर्मिळिस्कंदडः.

‡ 9:23 9:23 हक्कनागुटातगा हायनद हामुर इतेके, इद उंद वेल्लाय तिपलता हामुर आंद. इद्रमता रिबज यहुदि जाततोर आयो, मति रोमि लोक्कुर इद्रम कीदुर. ✧ 9:23 9:23 इब्रितोर 13:13 ✧ 9:24 9:24 मत्याल 10:39; मार्कल 8:35; लूकाल 14:26; 17:33; योहन 12:25

30-31 अस्के अगा बह आता इतेके, मोसा मुय्तोग ओसो एलिया मुय्तोग, वेर इर्वुर मुनेतोर देवुळता कबुरतोर्, येसुनगा डीसाते वातोर. वासि, येस्सलेमतगा येसु बेद हायना हामुरता कबळतुन मारिह कीयना मता, अदिना लोप्पा ओना संगे वळ्हकलाह आस मतोर.

32 पत्रु ओसो ओना संगतोर उंजिस मतोर. पया ओर तेदतोर अस्के येसुना डीसातुन ऊळतोर. ओसो ओना संगे ओर इर्वुर नितदिन ऊळतोर.

33 गळ्क मनेके मोसा मुय्तोग ओसो एलिया मुय्तोग येसुनगडाह अनेके, पत्रु पया “सामि, माट इगा महनल इतेके बेस आता, माट इगा मूंड मंडाड पंडकोम: उंदि नियेनाहकु, उंदि मोसा मुय्तोनेनाहकु, उंदि एलिया मुय्तोनेनाहकु,” इतोग. (इव पोल्लोड पत्रु बाताल वळ्हकिंदोग, अद तना तन्के तेळियो.)

34 ओग इव पोल्लोड वळ्हकनेके, ओरा पोगोन मोयुल वासि ओरिन मुचता, मुचतस्के वेर मुवुर कगायवालोर पका रेयतोर.

35 ओरिन मुचतद मोयुलताहि उंद इद्रमता लेड केंज वाता, “वेग नावा मगि आंदोग, वेन नना आचतन, वेनाडे मीट केंजसोर मन्हट्टु,” इता.

36 अद लेड केमेन आतापया, वेर मुवुरिहक आसि, येसु वगोगे अगा दिसतोग. अदिहक वेर केमेन आस मतोर, ओसो अगा ओर बाताल ऊळतोर, अदिन बोन्के बाताले बह वेहोर.

देयम पोयतोन येसु सत्रे कीस्तोग

(मत्याल 17:14-18,22-23; मार्कल 9:14-27,30-32)

37 इमा दिया बाताल आता इतेके, ओर मेटाताहि रेगतोर, अस्के लोकरा बेरा गोहडि, येसुन कलियलाह मेटाकचुल वातोर.

38 अस्के लोकरा नडुम ओर्वोग मन्कल पका जोरते केयिसि इतोग, “गूरु! नना नीवाड काल्क अरयहनन, जीवा लोपिस नावा मगनेके ऊळा, वेग नावा वगोगे मगि आंदोग.

39 वेन तोप-तोप देयम अहचिहता, अस्के वेग पका केयिह्तोग. ओसो तोडटाहि बोमुल पेसनाह, वेन पका तेल्हतहता, अद वेन बेस्केन विळसो, तिपल कीसोरिन मन्हता.

40 इद देयमतुन पेहतलाह नना नीवाड कगायवालोरिन अर्जि कीतन, मति ओरा संगे आया पगवो,” इनजोर वेहतोग.

41 अस्के येसु इतोग, “ए विस्वसलेवोरिर, गलत विचर केवालोरिर, मीवा संगे बेचानाह नना मनदकन! मियेनाहक नाक कयर वास्ता! अले नीवा मगिन इगा तय,” इतोग।

42 पया ओग पेकान येसुनगा तनेकेन, देयम ओन नेल अर्हचि पका तेल्हता. अस्के येसु अद देयमतुन दगा ईतोग, ईतापया ओग पेकान सत्रे कीसि, ओना तपेनगा ईतोग।

43 अस्के इद देवुळता डीसातुन ऊळिसि, सबेटोर लोकुर बामतोर.

येसु कीयनद कबळतुन लोकुर ऊळिसि बामिदुर, अस्के येसु तनाड कगायवालोरिन इद्रम इतोग,

44 “नना मीक बेव पोल्लोड वेहतलाह आतन, अविस्किन बेस-नेहना केंजाट. माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नाकू कोंटेतोर कयदे पोस ईयना मन्हता,” इनजोर वेहतोग।

45 मति येसु वेहतद पोल्लो, ओरिहक मुर्तिय तेळियो. अद पोल्लो ओरगडाह मकिस मता. अदिहक अदिन ओर पुनदा पगवोर. ओसो अद पोल्लोतेनाहक ओन ताल्हकलाह वने, ओर रेयिदुर.

देवुळता राजेमते बेरोग बोग?

(मत्याल 18:1-5; मार्कल 9:33-40)

46 पया माट बारा मन्कलोरगडाहि सबेटोरिहक बेरोग बोग इनजोर, तमा बळयिरा नडुमिये कट्टला पुटटा.☆

47 अस्के ओरा विचर बाताल मन्हता इनजोर येसु पुतोग. पुन्जि ओर्वोग उड्लोग पेकान केयिसि, तनगा निल्पिह कीतोग.

48 कीसि “बोगु वेग उड्लोग पेकान नावा पेदिरते एरे कीस्तोग, ओग नाक एरे कीतपे. § ओसो बोगु नाक एरे कीस्तोग, ओग नाक लोहतोन वने एरे कीस्तोग. ☆ अदिनेनाहक बोग मियगडाह सबेटोरिहक उड्लोग मन्हतोग, ओगे सबेटोरिहक बेरोग आंदोग,” इतोग।

☆ 9:46 9:46 22:24 § 9:48 9:48 उड्लोर पेकोर बेदे कबळतुहक ओजोर इनजोर, यहुदि लोकुरा विचर मंद. अदिहक येसु उड्लोग पेकान, ओरा मुनेह निल्पिह कीसि अद्रम इतोग. ☆ 9:48 9:48 मत्याल 10:40; लूकाल 10:16; योहन 13:20

49 इतस्के योहन इतोग, “गूरू, नीवा पेदिरते ओवर्गो मन्कल, देयहकिन पेसिह कीतदिन, माटु ऊळतोम. ओग मावा तोळतोग आयवाहकु, माट ओन रोमिह कीतोम,” इतोग.

50 इतस्के “बोग मीवा विस्दतोग आयोग, ओग मीवोगे आंदोग, मीट ओन रोमिह केमाटु,” इनजोर येसु योहनिन वेहतोग.

सामरि जाततोर येसुहक बेस कदर एवोर

51 येसुहक देवुळदीपतगा दायनद दिया एरे एवसोर मता. अदिनेनाहक ओग येस्सलेम दायलाह अट कीस पेसतोग.

52 येसु तना पेसनामुनेन, उय्त्तुरिन कबुर लोहचीतोग. ओर ओन्क जागा तयर कीयलाह, सामरि जाततोर लोकुरा उंद नाग एवतोर.

53 मति येसु येस्सलेम दायलाह पेसतोग इन्जि, सामरि जाततोर लोकुर येसुन ओसो ओनाड कगयवालोरिन अगा रोमलाह एवोर.*

54 ओरिन रोमलाह एवाहकु, येसुनाड कगयवालोरु याकुब ओसो योहन, वेर इद्रम इतोर, “गूरू! इद नाटेनोरिन बूळे कीयलाह, पोगोटा बूमताहि किस अरयि इनजोर* माट उकुम ईकोम, इद्रम नीवा विचर मन्हताया?” इतोर.

55 अस्के येसु ओरेके मिळिन्दस, ओरिन तेर्हतोग.

56 पया ओर अगडाह दुस्ना नाग अतोर.

येसुनाड कगयवालोरिड अड्सन्कु

(मत्याल 8:19-22)

57 पया अगदे ताकसोर अनेके, बोगो ओवर्गो मन्कल येसुनगा वासि, “गूरू, निमा बेक अतेकाय, अकेन नना नीवा संगे वायकन,” इतोग.

58 इतस्के, येसु ओन इतोग, “कोय्लेस्किहक मनदलाह बार गळ्दाड, पिटेहक मनदलाह बार गडाड मन्हताड. मति नना माने-मन्कना नडुम पुटिसाय मति, नाक तला रोयिह कीयलाह वने जागा इले. (निमा वने अद्रम मनदलाह तयर महनिना?)” इतोग.

59 पया येसु दुस्नोन ओर्विन “नावा पयाह पयाह वासि नावाड कगया,” इनजोर वेहतोग. मति ओग मन्कल इतोग, “गूरू, (नना नीवा संगे वायकन, निटमे. मति)

* **9:53 9:53** यहुदि लोकुर सामरि जाततोरिन विटळ तासिंदुर. ओसो सामरि जाततोर बार गेरजिम मेटातगा मोळिकंदुर, यहुदि जाततोर बार येस्सलेमता मंदिरतगा मोळिकंदुर. अदिनेनाहक सामरि जाततोर वेरिन अगा रोमलाह एवोर. ✨ **9:54 9:54** 2 राजा 1:9-12; तोहचीतव पोल्लोड 11:5; 13:13

मुने नाकु बाबाना लोन दायलाह ईमु. बाबाल हायनोग अस्के, नना ओन पोहचि नियके वायकन,” इतोग.

60 इतस्के येसु इतोग, “देवुळता जीवालेवोरु हातपे मन्हतोर, ओरे तमाड हातोरिन पोहिर! निमा मात्रम देवुळता राजेमता कबुरतुन वेहा,” इनजोर इतोग.

61 ओसो ओर्वोग मन्कल येसुन इतोग, “नना नीवा पयाह वासि कगयकन गूरु! मति मुने नना लोन अन्जि, नावा लोतोरिन वेहच वाय्हनन,” इतोग.

62 इतस्के येसु इतोग, “नांगिल पोसि पेगके ऊळसोर पूहवाल मन्कल, देवुळता राजेमता सेवातुहक लायकतोग आयोग,”✧ इतोग.

10

येसु 72 कगयवालोरीन सेवातुहक लोहतहतोग

1 पया येसुसामि मूंड वीसाड बारा (72) तनाड कगयवालोरीन आचतोग, आचिसि तन्क दायना मतव सबे नाहकने, ओरिन इर्वुर-इर्वुरिन कीसि, मुनेह लोहतोग.

2 लोहतहपा इद्रम वेहतोग, “वेर लोकरु पोलमते वेल्लाय पंडटड पंटालेहका मन्हतोर, मति वेरिन देवुळतगा तवालोर बूतिनोर आलोर. अदिहके पोलमता माल्काललेहकाडा देवुळि, लोकरुन बेसता कबुर वेहचि तनगा तवालोर बूतिनोरिन लोहि इन्जि, मीटु तान अर्ज कीसोर मन्हटु.✧

3 इह केजाट! लोळडानगा गोरैपिलान लोहतपु, नना मीक लोकरुगा लोहतहनन, अन्हट!✧

4 अनेके मीवा संगे जोर्का आयि, गेंदेड आयि, एल्पुस्क आयि, बेदिने पोस ओयमाटु. ओसो अगदे बोगाय कलियतेके, जोहर वने केमाटु.*

5 बेदाय लोतगा अतेके सबेट्क मुने, ‘इद लोतोरिहक सुकम दोर्कि,’ इनजोर बर्कत ईम्हटु.

6 अद लोते मीक जागा-पग्सा कीयलाह गिर्दातोग मन्कल मतेके, मीट ईतद बर्कत ओन्क दोर्कगा. मति ओग गिर्दा आयोग इतेके, मीट ईतद बर्कत ओन्क दोर्का आयगा.

✧ 9:62 9:62 पिलिपितोर 3:13 ✧ 10:2 10:2 मत्याल 9:37-38 ✧ 10:3 10:3

मत्याल 10:16; योहन 4:38; 17:18; 20:21 * 10:4 10:4 यहदिरा जातते बेके तेला पय्मम अनेके, बोगाय पुतोग नडुम अगदे कलियतेक अचोन, ओर्विहक-ओर्वोग ऊक-ऊके सुकम-दुकमता लोप्पा ताल्हकिदुर. अदिनेनाहक अह कीतेके, सेवातुहक अनेके अगान उचुन वेला आयगा इनजोर, येसु ओरिन बोने जोहर केमाटु इनजोर वेहतोग.

7 ओसो बेदाय नाग अतेक अचोन, लोहक-लोहक अनमाटु. बेदाय उंदिय लोतगा मन्जि, ओर बाताल ईस्तोर, आताल तिनजोर-उनजोर मन्हुटु. मीट बोरगा देवुळता पोल्लो वेहतलाह दाय्हनिर, ओर मीकु इव पूरा इयनदे.✧

8 मीट बेदाय उंद नाग अतस्के, अद नाटेनोर मीक बेस-नेहना केयिसि उदिह कीतिक अचोन, ओर मीकु बाताल तिनदलाह ईस्तोर, अदिने तिन्हुटु.

9 अद नाटेनाडु बेमरतोरिन सत्रे कीम्हुटु, ओसो देवुळि मन्कलोरगा राजेम कीयनद कगो मियगा एवयलाह आता इनजोर वेहाटु.

10 मति बेदाय नाग अतस्के, अद नाटेनोर मीक बेस-नेहना ऊळवेके, अद नाटेनाडु बजर्क-बजर्क अन्जि, इद्रम वेहाट इतेके,

11 'मावाडु काल्कनगा तुंडटद मियगडा दुरातुन इगान दुल्पिह्नोम, (मीट देवुळता पोल्लोतुन केंजविर इनजोर, इद दुरा साक्सि मनदगा.)✧ मति देवुळि इतेके मन्कलोरगा राजेम कीयनद कगो एवयलाह आता, इदिन सीतात तासाटु,' इनजोर वेहाटु.

12 ओसो नना मीक वेहतहनन, सोदोम नाटेनोरिन देवुळि (ओराडु लाग्वाडु कबस्कनेनाहक मुने सिक्सा ईसि) बूळे कीता.✧ तान्काय वीळिसि नेयमता आक्रि दियाते, अद नाटेनोर सिक्सा आयनुर,"✧ इनजोर येसु ओरिन वेहतोग.✧

येसुना पोल्लोतुन केंजवोराडु नाहकु (मत्याल 11:21-23)

13 पया ओसोवने वेहतोग, "ए कोराजिन नाटेनोरिर! बेत्सेदा नाटेनोरिर! देवुळि मीक सिक्सा इयगा. बाराहक इतेके, मियगा बेव बामिह कीयनाडु कबस्क कीतन, अव सोर, सिदोन, इव लाग्वाडु नाहकने कीस मतेके, अगडोर अस्केन बेस्कोटे केंजिसि, पोता-गेंदेडु उहचि, तलातगा नेग वाटिस, तमा पापमताहि मिळिन्दस मनेर, (मति मीट मीवा पापमताहि मिळिन्दविर.)†

14 बाताले आयि, सोर, सिदोन, इव नाहकिःकहकाय वीळिसि, नेयमता आक्रि दियाते देवुळि मीक सिक्सा इयगा.

✧ 10:7 10:7 1 कुरिततोर 9:14; 1 तिमोति 5:18 ✧ 10:11 10:11 मत्याल 10:14; मार्कल 6:11; लूकाल 9:5; बळयिर 13:51; 18:6 ✧ 10:12 10:12 पुटमुळि 19:24-25 ✧ 10:12 10:12 2 पत्रु 2:6 ✧ 10:12 10:4-12 मत्याल 10:9-15; मार्कल 6:8-11; लूकाल 9:3-5 † 10:13 10:13 यहुदि लोकरु बेदाय दुकम पुटटेके, इलवेके बोगाय डोलतेके, इद्रम पोता-गेंदेडु उहचि, तलातगा नेग वाटिस, देवुळतुन केयिन्दुर.

15 ए कापेनटिनोरिर! मीट देवुळदीपतगा पोगोन एवयकोम इहनिरा? आयो, देवुळि मीक इळ्ने हानादीपतगा पोहचीयगा!

16 “मीट कगयवालोराड पोल्लोड बोर केंजिहतोर, ओर नावाड पोल्लोड केंजिहतोर, ओसो बोर मीवाड पोल्लोड केंजोर, ओर नावाड पोल्लोड केंजोर. अद्रमे बोर नावाड केंजोर, ओर नाक लोहवानाड वने केंजोर, ☆” इनजोर येसु वेहतोग. ☆

येसुनाड कगयवालोर पका गिर्दा आस्तोर

17 पया येसु लोहतोर मंड वीसाड बारा (72) मन्कलोर पका गिर्दाते मल्स वातोर. वासि येसुन इद्रम इतोर, “सामि, (माट नीवा पेदिरते देयहकिन वने पूंडटोम,) अव देयहक मावा पोल्लोतुन केंजताड वने,” इतोर.

18 इतस्के येसु इतोग, “देयहकना मुक्याल आरेम आसि, किस-उळ्मलेहका पोगोटाह इळ्ण अरतदिन नना ऊळतन. ☆

19 केंजाट! तरस्किन, मिचोन ओय्हकलाहि, ओसो देयहकना पूरा लावतुन गेल्सलाहि, नना मीक अदिकर ईतन. मीकु बेदे बाताले नुस्कन केवोड आयनुड.

20 मति देयहक मीवा पोल्लोतुन केंजिहताड इनजोर, इचोन गिर्दा आयमाटु! मति मीवाड पेदिर्किन, देवुळ तना पिसमुळता पुस्तकते रासिस तासता, ☆ तानेनाहके पका गिर्दा आम्हटु,” इनजोर इतोग.

देवुळतुन येसु जोहर कीस्तोग

(मत्याल 11:25-27; 13:16,17)

21 अचोटेने देवुळता पवित्र जीवाते येसु गिर्दा आतोग. आसि इद्रम इतोग, “ए बाबा! इळ्ता, पोगोटा बूमता सामिनिन! नना नीक जोहर कीयहनन बाबा, बाराहक इतेके निमा इव सेतेम पोल्लोन ‘बुदतोरुम, पका तेळियतोरुम’ इनवालोरिहक तोहवालेवा, ‘उड्लोरुम, बुदलेवोरुम’ इनवालोरिहक तोहतिन. निटमे बाबा, नीवा विचर इद्रमे कीयनद मता,” इतोग.

☆ 10:16 10:16 योहन 5:22-23 ☆ 10:16 10:16 मत्याल 10:40; मार्कल 9:37; लूकाल 9:48; योहन 13:20 ☆ 10:18 10:18 तोहचीतव पोल्लोड 12:9 ☆ 10:20 10:20 पिलिपितोर 4:3; इब्रितोर 12:23; तोहचीतव पोल्लोड 3:5

22 ओसो “नावा बाबाल नाकु सवे पुनदलाह ईतोग.‡☆ नावा देवुळबाबान विळिससि, देवुळता मगि बोग आंदोग इनजोर बोगे बह पुनोग. अहे देवुळता मगिन विळिससि, देवुळबाबाल बोग आंदोग इनजोर बोगे पुनोग. अद्रमे नना बाबान तोहतलाह बोन-बोन आचिहनन, ओरु बाबान पुनदनुर.”

23 ओसो कगयवालोरिन अलग ओसि, ओरिन इतोग, “नना कीयनाड कबस्किन ऊळिहनिर इतेके, मीट बेचोन देव्वातोरिर!

24 बाराहक इतेके नना मीक वेहतहनन, नावा मुने मतोर वेल्लाटोर देवुळता कबुरतोरु ओसो राजालोरु, मीट ऊळनव कबस्किन ऊळकोम इंदुर, मति ऊळ पगवोर. मीट केंजिहनिर अव पोल्लोन केंजकोम इंदुर, मति ओरिहक केंजलाह दोर्को,” इनजोर इतोग.

साख्रमगरु येसुना पट ऊळिहतोग

(मत्याल 22:34-40; मार्कल 12:28-31)

25 अचोटेने ओर्वोग साख्रमगरु वासि, येसुना पट ऊळलाहि ओन इद्रम ताल्हकतोग, “गरु! अमेसाता पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि, नना बाताल कीकन?” इतोग.

26 इतस्के येसु इतोग, “मोसानाड अडोना साख्रमतगा बाताल रासतद मन्हता? अगा निमा बाताल अर्विहनिन?” इनजोर ताल्हकतोग.

27 ताल्हकतस्के ओग इतोग, “देवुळि नीवा सामि इनजोर तान नीवा पूरा बुदताहि, पूरा जीवाताहि, पूरा लावताहि, पूरा विचरताहि जीवा कीमु.☆ ओसो निमा कुदतुन जीवा कीतपु, नीवा ऐ-गूरुतोरिन वने जीवा कीमु.☆” इनजोर इतोग.

28 इतस्के येसु इतोग, “निमा बराबर वेहतिन! अद्रमे निमा वने कीमु, अस्के अमेसाता पिसमुळ नीक दोर्कगा.”☆

29 इद्रम इतस्के, ओग गरु नना तपलेवोनन इनजोर तोहतलाहि, “नावा ऐ-गूरुतोर इतेके बोर आंदुर गरु?” इनजोर येसुन ताल्हकतोग.

सामरि जाततोग मन्कना पीटो

‡ 10:22 10:22 नावा बाबाल नाकु सवे पुनदलाह ईतोग. मोदुल कागिदते “नावा बाबाल नावा कयदे कतमे इतोग.” ☆ 10:22 10:22 मत्याल 11:27; 28:18; योहन 3:35; 13:3; 17:1-2; इपिसुसतोर 1:20-23 ☆ 10:27 10:27 व्यवस्थाविवरण 6:5 ☆ 10:27 10:27 लैव्यव्यवस्था 19:18 ☆ 10:28 10:28 लैव्यव्यवस्था 18:5; रोम सहरतोर 7:10

30 ताल्हकतस्के येसु इतोग, “केंजा! ओर्वोग यहुदि मन्कल येस्सलेम सहरताहि यरिगो नागऽ अनजोर मतोग, अस्के नडुम अगदे ओन कलेर पोयतोर. पोसि ओना सबे सामनतुन ऊंदिसि, ओनाड आडिड-गेंदेड कुयह कीतोर, कीसि ओन कुस्क मेग्यनाह पका नल्हचि, विळिसस अतोर.

31 “ताना पया गळक मनेके, अदे अगदुहक ओर्वोग बूमयाल अनजोर मतोग. अनेके एरे एविसि, ओग नेल अरतोग मन्कन ऊळिस एगिस अतोग.

32 अद्रमे पया ओर्वोग देवुळवडे अदे अगदुहक वातोग. वासि ओग वने ओन ऊळिसि एगिस अतोग.

33 ताना पया बाताल आता इतेके, अदे अगदुहक ओर्वोग सामरि जाततोग वानेके,* नेल अर्स मतोग मन्कनगा एवतोग. एवतस्के ओन ऊळिसि, वेन्क पका जीवा नोता.

34 पया ओग ओनगा एरे वासि, ओनाड नोमुर्कनगा नेयु ओसो पूला अंगुर जोमा ओकिसि, पटि दोहचीतोग.† दोहचि तना गाळदता पोगोन ओन वाटिस, रोमनद गोटुदगा ओसि, ओना बेस सेवा कीतोग.

35 पया इमा दिया, गोटुदोग मन्कहक रेंड वेंडटाड कोताड ईसि, इद्रम इतोग, “वेन बेस-नेहना ऊळा, वेनेनाहक निमा एक्वा कोताड कर्सा कीतिक अचोन, नना मलतस्के अव कोताड नीक ईकन’ इतोग,” इनजोर येसु पीटो वेहतोग.

36 वेहचि येसु ओन इतोग, “अले! कलेर नल्हच मतोर, ओग मन्कन मुवुर मन्कलोर कलियतोर, वेरगडाहि बोग ओना एरे-गुरेतोग आतोग? अले! नीवा विचरते बोग आंदोग?” इतोग.

37 इतस्के, ओग इतोग, “ओना पोगोन दया कीतोगे.” इतस्के येसु इतोग, “अन! ओग कीतप लेहका, निमा वने कीम,” इतोग.

येसुना पोल्लो केंजनदे मोदुल कबळ

38 अद्रमे पया येसुना संगे ओनाड कगयवालोर येस्सलेम अनेके, उंद नाटेनगा एवतोर. अगा उंद मार्ती पेदिरता आंचाळ मता. अदु येसुन तना लोन केयिसि, बेस-नेहना उदिह कीता.

§ 10:30 10:30 येस्सलेम सहरताहि यरिगो नाग जोक-जोक पंद्रा कोस्क मता.

* 10:33

10:33 सामरि जाततोर कळवोग आतोर इनजोर, यहुदिर वेरिन विटळ तासिदुर.

† 10:34 10:34

इस्येल लोकर इद पूला अंगुर जोमातुन मत इनजोर नोमुर्कनगा ओकलाह काळिंडदुर.

39 तान्क उंदि मरिया पेदिरता एलाळ मता. अद येसुनाड काल्कना एरे नेल उदिसि, ओग वेहतनाड पोल्लोन बेस-नेहना केंजसोर मता.

40 मति मार्ताहक अलग-अलग रीतताड वेल्लाडे गाटोड-पुलाड अटना विचर मताहकु, अद पूरा मोता तानाय पोगोन अरतप आता. अदिनेनाहक अद येसुनगा वासि, “ए गूरू, नावा एलाळि पूरा कबळतुन नावाय पोगोन दोबिस ईता, इदिन ऊळविना? तान नावा तोळ आयलाह वेहा,” इनजोर इता.

41 अस्के येसु तान इतोग, “मार्ता, निमा वेल्लाडे पोल्लोना आल्सुळ कीसि, गाबर आय्हनिन.

42 मति इद उंदिय पोल्लो गर्जता मन्हता, इतेके मरियाल तनेनाहक बेसता तूसतुन आचता. अदिनेनाहक तानगडाहि अद तूसतुन बोगे ऊन्द पगवोग,” इनजोर येसु इतोग.

11

येसु पार्तना कीयनद कागहतहतोग
(मत्याल 6:9-13; 7:7-11)

1 उंद दिया येसु पार्तना कीसोर मतोग, ओग पार्तना कीयनद मारतापया, ओनाड कगायवाल ओर्वोग इद्रम इतोग, “गूरू! देवुळता पेदिरते एग मीहवाल योहन, तनाड कगायवालोरिन कागहतप लेहका, माक वने पार्तना बेद्रम कीयना इनजोर कागहच ईम,” इतोग.

2 अस्के येसु ओरिन इतोग, “मीट पार्तना कीयहपा, इद्रम वळ्हकाटु:
‘जोहर सामि, देवुळबाबानिन, सबेटोर नीवा पेदिरतुन मान ईयिर.

इद बूमते नीवा राजेम निल्पिह कीमु.

3 मावा दिनमता तिडि दिनम ईसोर मनु.

4 ओसो बेद्रम माटु मावा अडम मतोर कसुरतोरिन मापि कीतोम,
अद्रम मावाड कसुर्किन वने मापि कीमु.

ओसो माकु बेरा कंदाता वेलाते पापमते अरयलाह एमा.’
इद्रम पार्तना कीम्हटु.

5-6 “इजेके मियगडाहि ओर्वोग मन्कल, नग्का तना तोळतोनगा अन्जि, ‘ए गोतया उंजतिरा? नावा ओर्वोग गोतयाल इंजेकेन वातोग रा, ओन्क अटिस ईयलाहि नयगा बाताले इले. नियगा रेंड आरिड मतेक नाक ईकिन रा?’ इनजोर ताल्हकेग.

7 मति ओग लोप्पाडाहि 'अगदुन केहच नना टेटेम अरतन रा, इंजेक नाक कयर केमा! नावा संगे नावाड पेकोर वने उंजतोर. अदिनेनाहक इंजेक तेदिस बाताले नीक ईया पगवोन,' इनजोर इनेग.

8 "नना मीक वेहतहनन, नावा गोततोग ताल्हकिहतोग इनजोर तेद वसवेकाय, ओग गोंडगोंड आस्तोग इनजोर, निटम तेदिस ओन्क ईयनोग.

9 अदिनेनाहक नना वेहतहनन, ताल्हकसोर मन्हट्टु, देवुळ मीक ईयगा. पर्हकसोर मन्हट्टु, दोर्कगा. कोहकसोर मन्हट्टु, तेलपतुन तेगयगा.

10 बाराहक इतेके बोग ताल्हकिहतोग, ओन्क ईयगा. बोग पर्हकिहतोग, ओन्क दोर्कगा. बोग कोहकिहतोग, ओन्क तेगयिस ईयगा.

11-12 तपेनु तना मगि आरि ताल्हकतेके, ओन्क बंडातुन ईयनोगा? मीन ताल्हकतेके, ओन्क तरसतुन ईयनोगा? इलवेक इसि मेन्ज ताल्हकतेके, ओन्क मिचोतुन एवाल, इद्रमतोग बोगाय तपे मियगा मन्हतोगा?

13 मीट पापमतोरिर मन्ज तेला, मीवाड पिलाड-पेकोरिहक बेसता मादुन ईयलाह पुह्निर इतेके, देवुळदीपतोग बाबाल तन्क ताल्हकवालोरिहक, तना पवित्र जीवा बह एवोग?" इनजोर वेहतोग.

येसुनगा देवुळता लाव मन्हता

(मत्याल 12:22-30; मार्कल 3:22-27)

14 पया ओर्वोग मन्कन देयम पोस मता, अदिनेनाहक ओग मन्कल वळ्हक पुनवा मूकाल आस मतोग. पया येसु अद देयमतुन ओनगडाहि पेसिह कीतोग. अस्के ओग मूकाल वळ्हक बोटटोग. इदिन ऊळिसि, अगा मता मुलु पका बामतोर.

15 मति ओरगडाहि उयतुर बारा, "वेग बेल्जेबुब इनदनद देयहकना मुख्याना सायतातेने, देयहकिन मन्कलोरगडाहि पेसिह कीस्तोग रा!" इनजोर इतोर.

16 ओसो उयतुर बार, (येसु निटम देवुळतगडाह वातोगुया बहु इनजोर) सेतेम ऊळलाह, ओन इतोर, "अले! माक देवुळता लावता बेदाय सीना तौहचीम," इतोर.

17 मति येसु ओरा बुदतुन पुन्जि, इद्रम इतोग, "बेदाय राजेमते तमाय नडुमि कोंटेड पुटटेके, अद राजेम लेडिहता, अहे बेदाय लोतगा वने कोंटेड पुटटेके अद लोन निलो.

18 नाक देयहकना मुख्याना सायताते देयहकिन पेसिह कीस्तोग इनजोर इह्निर. देयहकना मुख्याल तनाय तोळताड देयहकिन बाराहक पेसिह केवालि? अद्रम देयहकना मुख्याल ओसो ताना तोळताड देयहक, तमा तमा विस्द आतेके, अविस्कना राजेम बेद्रम नितगा?

19 अले नना देयहकना मुक्याना सायताते देयहकिन पेसिह कीतेके, मीवोर पया बेदिना सायताते देयहकिन पेसिह कीस्तोर?✧ इद्रम मीवाड विचर्क चुकताड इन्जि, ओर तमाय तोहतनुर!

20 मति नना देवुळता जीवाता लावते देयहकिन पेसिह कीरहनन इतेके, मियगा देवुळता राजेम वाता, इदिन पुन्हट्ट.

21 “(इदिन पुन्पिह कीयलाह, नना मीक उंद पोल्लो वेहतहननः) ओर्वोग पळयोग कसेहक-मस्क पोसि, तना लोतुन राका कीसोर मतेक अचोन, ओना मालसोम बेस मन्हता.

22 मति ओन्काय एक्वा लावतोग पळयोग वासि, ओन उकिस आरे कीस्तोग. कीसि लोतुन राका केवाल मन्कल बर्वस तासतव कसेहक-मस्किन ओनगडाहि ऊंदिहतोग, ओसो तना लूटे कीतद मालसोमतुन वने, तना गोततोर संगे तूसिहतोग.* (अद्रमलेहका देयहकना मुक्यान आरे कीताहके, नना देयहकिन पूंड पगयहनन.)

23 “बोग नावा संगे गोतते मनोग, ओग नावा विस्द मन्हतोग, ओसो बोग नावा संगे लोक्ुरिन जमा कीयलाह तोळ आयोग, ओग ओरिन बिरोबटो कीस्तोग.

देवुळताह जेक आतोना तिपलि
(मत्याल 12:43-45)

24 “उंद देयमि बोगाय मन्कनगडाहि पेसिस अतस्के, अद तन्क मनदलाह, इके-अके मेटाड-मेटाड वेलियिस, जागाड पर्हकिस ऊळिहता, मति अद्रमता जागा बेगान दोर्को. अस्के अद आलिह कीस्ता, ‘नना पेसिस वातन, अद नावा पाळना लोतगान मल्स दाकन,’ इद्रम इन्हता.

25 पया अन्ज ऊळिहता अस्के, अद मुनेता लोनु रिक्म आतद, सिरसिर नेहतदु, ऊसतदु, इद्रम तान्कु बेस दिसिहता.

26 अस्के पया अद मल्स अन्जि, तन्काय लागवव एळुड देयहकिन तना संगे गोत कीस ततहता. अस्के अवु ओग मन्कना लोप्पा नेडिस जागा आस्ताड. पया ओना इंजेटा गोसा, मुनेतदिहकाय वेल्ला करबता आस्ता,”✧ इनजोर येसु वेहतोग.

27 येसु इव पोल्लोड वेहतस्के, मुडगडाहि उंद आंचाळ जोरते केयिस इद्रम इता इतेके, “नीक पुटिह कीसि, पाल ऊहतद आंचाळ बेरा देखाता आंद,” इता.

✧ 11:19 11:19 बळयिर 19:13 * 11:22 11:22 देयहकना मुक्याना मालसोम इतेके, बोर ताना कय इळन मन्हतोर, ओर लोक्ुर आंदुर. ✧ 11:26 11:26 2 पत्रु 2:20

28 इतस्के येसु इतोग, “आयो, देवुळता पोल्लोतुन केंजिसि, अद्रम ताकवालारे बेरा देव्यातोर आंदुर,” इतोग.✧

लोकुर येसुनु सीना तोहता वेहतहतोर
(मत्याल 12:39-42)

29 पया मुडा मन्कलोर उचुन जमा आनेके, येसु इद्रम वेहता बोटटोग: “इद पीळतोर लाग्वोर मन्कलोर्, नावा कयदे सीना ऊळकोम इन्हतोर. मति देवुळता कबुरतोग योनाल इनवाहक बह बह आता, अदे सीनातुन ओरिहक तोहतकन. तान विळिससि बेदे सीना नना तोहवानन आयोन.✧

30 बेद्रम निनवे सहरतोर लोकुरिहक योनाल सीना आतोग, अद्रमे इद पीळतोरैनाहक वने, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन सीना आयकन.†

31 साल्मोन राजाना बुदताड पोल्लोड केंजलाहि, सीबा देसेमता रानि वेल्ला जेकताहि वाता✧; मति इंजेके इगा साल्मोनिहकाय वीळिस बेरा पोल्लो मियगा एवता; (तेला मति मन्कलोर अद पोल्लोतुन नमोर.) अदिनेनाहक आक्रि नेयमता दियाते, अद रानि निचि इद पीळतोर पोगोन तप तासगा.

32 अद्रमलेहकाने योनाना कबुरतुन निनवे सहरतोर केंजिसि, तमा पापमताहि मिळन्दतोर.✧ इंजेके इगा योनाहकाय वीळिस बेरा पोल्लो मियगा एवता. (मति मीट इतेके मीवा पापमताहि मलविर.) अदिनेनाहक आक्रि नेयमता दियाते, निनवे सहरतोर निचि, इद पीळतोरिन तप तासनुर,” इतोग.

येसुना कागहमुळि चिमलिलेहकाडा
(मत्याल 5:15; 6:22-23)

33 येसु ओरिन ओसो इद्रम वेहतोग, “बोगे चिमलि नीर्विह कीसि, तान वेहच एवा जागाते तासनोगा? इलवेके डूटलोप्पा मुचिस तासनोगा? आयो, लोप्पा ओळियवालोरिहक वेहच दिसि इनजोर, बोव्लापोगोन तासनोग.

✧ 11:28 11:28 मत्याल 7:24; योहन 13:17; याकुब 1:25; तोहचीतव पोल्लोड 1:3

✧ 11:29 11:29 मार्कल 8:12 † 11:30 11:30 योनाल बेरा मीनता पोटातगा मूंड दियाड मन्जि, ओसो पलते पेसिस वातोग (योनाल 1:17). निनवे सहरतोरिहक योनाल तोहतद सीना अदे मता. अद्रमे येसु वने हातापया, मूंड दियाड गुमयाता लोप्पा मन्जि, ओसोवने तेग्नद सीनाता लोप्पा, येसु वळहकतोग.

✧ 11:31 11:31 1 राजा 10:1-10 ✧ 11:32 11:32 योनाल 3:5

34 नीवा कौंडा नीवा मेंदुदा चिमलिलेहका आंदु. नीवाड कौंडाड बेस मतेक अचोन, नीवा लोप्पा पूरा वेहच मतप आयगा. मति नीवाड कौंडाड करब मतेक अचोन, नीवा लोप्पा पूरा ईकळ आतप आयगा.

35 अदिनेनाहक उसरते मन्हटु, देवुळ मीक ईयनद वेहचि पिवमाकि.

36 मीवा लोप्पा इचुन वने ईकळलेवा, पूरा वेहच मता इतेके, चिमलि नीक वेहच ईयना लेहका, नियगा मनदनद वेहच बेस दीचगा,” इनजोर वेहतोग.

सान्मगूस्रा ओसो परसिरा कबळ ओप्पो

37 येसु इद्रम वेहच मारिह कीतस्के, ओर्वोग परसि मन्कल येसुन जावा उनडलाह, तना लोन केयतोग. केयताहकु येसु ओना लोन अतोग. अन्जि लोप्पा ओळियिसि, ओना संगे जावा उनडलाह उदतोग.

38 अस्के परसिरा अडो माळवा, येसु कय नोगवाये जावा उनडलाह उदतोग. तान ऊळिस ओग परसि पका बामतोग.✧

39 अदिन पुन्जि येसुसामि ओन इद्रम इतोग, “इके केंजा, मीट परसिरि गिनेड-बट्किन सिरप पलतेनाह तोमिहिनिर. मति मीवा लोप्पाडेके इतेके, उळ्बेते लोकुरिन जाळपनद निदिस मन्हता.✧

40 बुदलेवोरिर! बह पलता मेंदुदुन पंडटद देवुळि, लोप्पाडा जीवातुन वने पंडोया?

41 अदिनेनाहक मीट लेवोरिहक जीवा कीसि, दर्मम ईम्हटु. अस्के मियेनाहक सबे पोलनुड.

42 “ओ परसिरिर, मीक पका गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीट पुलातगा वाटनव आकिना ओसो दुसा पंटाता, दहा तूस्कनगडाहि उंद तूस देवुळतुहक कोड ईय्हनिर. (इचोन उड्लाड पोल्लोन सीता कीय्हनिर,) मति सेतेमते नेयम कीयना ओसो देवुळतुन जीवा कीयना, इद्रमताड पोल्लोन सीता केविर. इविस्किन वने माळनाय मता, अविस्किन वने माळनाय मता.✧

43 “ओ परसिरिर! मीक पका गोसा आयगा! बाराहक इतेके पार्तनाताड लोहकनगा, बेरोर उदवाल्लोराड जागाड पर्हकिहिनिर. ओसो बजरतगा लोकुर मीक जोहर कीयना, इद्रमताड बेसु.✧

✧ 11:38 11:38 मत्याल 15:1-2; मार्कल 7:2 ✧ 11:39 11:39 मत्याल 23:25

✧ 11:42 11:42 मत्याल 23:23 ✧ 11:43 11:43 मत्याल 23:6-7; लूकाल 14:7; 20:46

44 मीक पका सिक्सा आयगा, बाराहक इतेके मीट सेत्तातुन गुमया केवाय मिसतद जागाता लेहका महनिर.‡ अगा गुमया दिसवाहकु, अगाहक अनवालोरो पोगोट्क दास्तोर, मति इगा इळन सेत्ता मिसिस मन्हता इनजोर पुनोर,” इनजोर वेहतोग.✧

45 अस्के ओर्वोग साख्रमगूरू येसुन इद्रम इतोग, “गूरू, निमा इद्रमताड पोल्लोड वळ्हकिस, माक वने लजा अरनाह कीय्हनिन गोतो!”

46 इनजोर इतस्के येसु ओन इतोग, “ओ साख्रमगूरूरि! मीक पका गोसा आयगा! बाराहक इतेके मीवाड तेहता पुनवप मनदनाड अडोड-उतुर्कना मोतातुन, मीट लोकरा पोगोन वाटिहनिर, मति मीट इतेके अद मोतातुन कय तेला बोयिस ऊळविर.✧

47 मीक पका सिक्सा आयगा, बाराहक इतेके मीवाड तादोर-बाबोर मुनेतोर देवुळता कबुरतोरिन हक्कतोर. इंजेक इसि, मीट ओर कबुरतोरिड पेदिर्कने बंडाड ओसिहनिर.✧

48 अह कीसि मीट वने मीवाड तादोर-बाबोराड कबस्किहक तोळ आतिर. बाराहक इतेके ओर बार कबुरतोरिन हक्कतोर, मीट बार ओराड बंडाड ओसिहनिर.

49 “अदिनेनाहक देवुळि तना बुदते इद्रम इता, ‘नना कबुरतोरिनु, ओसो बळयिरिन वने ओरगा लोहतकन. अस्के उय्तिरिन बार हक्कनुर, ओसो उय्तिरिन बार पका तिपल कीयनुर,’ इता.

50 अदिहक बूम पुटटगडाहि देवुळता कबुरतोरिन बेचुरिन हक्कतोर! ताना इसब इद पीळतोरिहक ईया पोयगा.

51 मुने हाबेलिन✧ हक्कतगडाह इतेके, वेल्लाय पेगके मंदिरता पवित्र गूडि ओसो गर्या, इव रेंडिस्कना नडुम जकरिया बूमयान हक्कतोर.✧§ अगा एवनाह बेचुरिन हक्कतोर, ओर सबेटोरा इसब इद पीळतोरिहक ईया पोयगा.✧

‡ 11:44 11:44 बेद्रमलेहका सेत्तातुन मिसतद जागा पलतेनाह बेसे दिसिहता, मति लोप्पा पूरा कळयिस मन्हता, अद्रमलेहकाने परसिर वने पलतेनाह बेसे दिसिंदुर, मति ओरा जीवाता लोप्पा लाग्वा बुदि निदिस मंदु, ओसो सेत्ता मनदनद जागातगडाह अनवालोरो लोकर कळवोग आंदुर. अद्रमे लोकर परसिरा कागहमुळतुन केंजिस लेसिंदुर. अदिनेनाहक येसु, “सेत्तातुन गुमया केवाय मिसतद जागाता लेहका महनिर,” इनजोर परसिरिन इतोग. ✧ 11:44 11:44 मत्याल 23:27 ✧ 11:46 11:46 मत्याल 23:4; बळयिर 15:10; गलातितेर 5:1 ✧ 11:47 11:47 मत्याल 23:29 ✧ 11:51 11:51 पुटमुळि 4:8 ✧ 11:51 11:51 2 इतिहास 24:20-21 § 11:51 11:51 मत्याल 23:35 इद वचनता नोट ऊळट. ✧ 11:51 11:49-51 मत्याल 23:34-36

52 साङ्गमगूररि, देवुळि मीक पका सिक्सा ईयगा. बाराहक इतेके बुदता अगदुन केहचीतिर; मीट वने ओळियविर, ओसो ओळियवालोरिन वने ओळियलाह एविर. (इद्रम मीट मन्कलोरिन सेतेम पोल्लोतुन पुनदलाह एविर,)" इतोग.✧

53-54 पया येसु अगडाहि अतस्के, परूसिर ओसो साङ्गमगूस ओना पोगोन पका ओड आतोर. आसि बेदाय पोल्लोते येसुन एग्विह कीयना इनजोर विचर कीसि, ओन वेल्लाडे पोल्लोड ताल्हक बोटटोर.

12

परूसिरा लेहका मनदना आयो
(मत्याल 10:26-27)

1 अस्के अगा अजर्कनाड अजर्क लोकुर जमा आतोर. वेल्ला गर्दिनेनाहक, तमतमाय ओर्विहक-ओर्वोग दोबेड-नूकेड कीसोर, इके-अके दोबलाह आंदुर. ओरिन ऊळिसि, सबेट्क मुने येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग: "परूसिर इतेके ओय्पिह कीतद पिंडलेहकाडोर,* अदिनेनाहक ओरा सोडतगडाह उसरते मन्हट्ट, (ओरा सोडता बुदि सबेटोरिहक दिसो).

2 सबे मक्किह कीतव पोल्लोड पडुने आयनुड, इद्रमता वेला वायगा.

3 अदिनेनाहक मीट ईकळते वळ्हकतेक तेला, अद पोल्लो वेहचते केंजमुळ आयगा. ओसो बेदे तेला पोल्लो कुस्क्ने बोना केवदे वेहतेके, अदिन लोता पोगोन निचि, लोकुरा नडुम पोकुर केमुळ आयगा.

देवुळतुने रेयनदु
(मत्याल 10:19-20,28-33; 12:31-32)

4 "नावा गोततोरिर, नना मीक वेहतलाह आतन, बोर मेंदुदुन हव्क पगयहतोर मति जीवातुन इट पगवोर, ओर लोकुरिहक रेयमाट्ट. ओर तान विळिसिसि, तान्क अबर बातय कीया पगवोर.

5 मति नना मीक वेहतहनन, जीवा ओसो मेंदुलि, इव रेंडिन आसि पिववद किसबटटा सिक्सातगा वाटिसि, बूळे कीयनद अदिकर मनदनद देवुळतुने रेयाट्ट.

✧ 11:52 11:52 मत्याल 23:13 * 12:1 12:1 बेद्रम पिडटगा उचुन ओयता पिंड काल्हपतेके, पूरा पिंडि ओयिहता, अद्रमे वेर परूसिर लोकुरिन तमा लाग्वा बुदतुन कागहचि, सेतेमगडाह लेसिह कीदुर. अदिनेनाहक येसु ओरिन ओय्पिह कीतद पिंडलेहकाडोर इतोग.

6 ऊळाटु, कोळका पिटेना बिसद मन्हताया? इले, अव इतेके रेंड कोताहक एयुडः पिटेडः वने दोर्क पगयहताडः. तेला मति अविस्कनगडाहि उंदतुन वने देवुळि मागडो.

7 मीट इतेके अव कोळका पिटेहकाय वीळिसि, एक्वा मोलातोरिर आंदिर. अदिहक मीक बाताल आयगा इन्जि रेयमाटु. मीवा तलातगा बेचोक केलक मन्हताडः, इदिन वने मीवा देवुळदीपतोग बाबाल पुन्हतोग, (अचोन ओग मीवा सीता कीस्तोग!)

8 “ओसो नना मीक वेहतहनन, बोगु लोकुरा मुनेह, नना येसुनाडः कगयवानन इन्जि कबुल आस्तोग, ✧ ओन नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, आक्रि नेयमता वेलाते, नावा देवुळता मुनेह ओसो देवतुल्कना मुनेह वेग मावोगे इनदकन. ✧

9 मति बोगु, लोकुरा मुनेह येसुन पुनोन इनदनोग, ओन नना वने देवुळता मुनेह, ओसो देवतुल्कना मुनेह, वेग मावोग आयोग इनदकन. ✧

10 ओसो बोगाय माने-मन्कना नडुम पुटटोना विस्द वळ्हकतेके, ओना कसुरता मापि आयगा. मति देवुळता पवित्र जीवातुन पास्कतेक मात्रम, ओना कसुरता मापि दोर्को. ✧

11 “ओसो बेस्के मीकु पार्तना कीयनाडः लोहकनगाय, सायबालोरगाय, मुक्यालोरगाय मीवा नेयम कीयलाह पोस ओयनुर, अस्के माट बाताल वळ्हककोम इनजोर आलिह केमाट.

12 मति अगा बाताल मीक वळ्हकना मन्हता, देवुळता पवित्र जीवा अदे गटकाते मीक वेहतगा,” इनजोर इतोग.

लालुसता लोप्पा येसुना कागहमुळि

13 इतस्के मुडाहि ओर्वोग मन्कल येसुनगा वासि, “नावा बाबाना मालसोमतगडाह उचुन नाक तूसिसीयलाह, नावा दादान निमा वेहचीम गरू,” इतोग.

14 इतस्के येसु ओन इतोग, “ए तमो! मीवा नेयम कीसीयलाहि, ओसो मालसोमतुन तूसिसीयलाहि, बोग नाक आचतोग?” इतोग.

15 ओसो येसु ओरिन इतोग, “इद उंद पोल्लो मीट बेस केंजाटु, सबे रीतिना लालुसतगडाह मीटु जेक मन्हटु, बाराहक इतेके बोनगाय वेल्ला मालसोम मतेकेन, ओग बेस पिसिहतोग इन्जि इनमाटु,” इनजोर इतोग.

16 इद पोल्लो वेहचि, येसु ओरिहक उंद पीटो वेहतोग, “ओर्वोग मता मन्कल मतोग. ओन्क तना पोलमतगा पका पंटा वाता.

17 अदिनेनाहक ‘नना इंजेके बह कीकन? अनम तासलाह नयगा इतेक जागा इले, लोन इंका पोयो’ इनजोर ओग तनतनाय इद्रम विचर कीतोग.

18 कीसि तनतनाय इतोग, ‘अले! नना इद्रम कीकन, इद डोमे बडटुन लेहचि, तेन्काय बेरा लोन पंडकन.

19 अगा पया नावा सबे अनमतुन ओसो मालसोमतुन तासिसि, नावा जीवातुन इनदकन, “अले जीवातिन, इंजेक नीवासाटि वेल्लाडे वर्साड एवनाह तिनदलाह मालसोम, अनम-दनम मन्हता. निमा पका तिनु, उनु, बेस गिर्दा-वेळकाते मनु,” इनदकन’ इन्जि, ओग विचर कीतोग.

20 इद्रम विचर कीनेके, देवुळि ओनु, ‘ए! बुदलेवोनिन! नेंडे नग्का नीवा जीवातुन नना ओतेके, निमा इचोन जमा कीस तासतद, सबे मालसोम बोन्क आयगा?’ इनजोर इता.✧

21 इद्रमलेहकाने बोगाय मन्कल, देवुळतुन पेगेके कीसि, तनेनाहक मालसोम जमा कीस्तोग, ओन्क अद्रमलेहकाने आयगा,”✧ इनजोर येसु इतोग.

देवुळता पोगोने बर्वस तासना
(मत्याल 6:25-33)

22 पया येसु तनाड कऱयवालोरीन इद्रम इतोग: “नना मीक वेहतलाह आतन, मीट मीवा जीवाता सीता केमाटु. बाताड तिनदकोम, बाताड उहतकोम इनजोर, मेंदुस्कनाड इव पोल्लोनेनाहक मीट आल्समाटु.

23 बाराहक इतेके मीवा जीवा सिरप तिनदलाहे, ओसो मेंदुल सिरप गेंदेड केऱयलाहे मन्हताया?

24 काकास्किन ऊळाट अले! अव वीतोड, कोयोड, अहे डोमेने जमा वने केवोड. तेला मति देवुळि अविस्किहक तिडि ईस्ता. देवुळता मुनेह अविस्किहकाय वीळिसि, मीट एक्वा मोलातोरिर आदिर इतेके, (नितमे देवुळि मीवा पिसवगतुन सीता कीयगाये).

25 तिनदना-उनडना, इविना लोप्पा आलिह कीस, मीवा पिसना-पिसवगता उंद पूटा वने, मीट वीळिह कीया पगविर†! पगयकिरा?

✧ 12:20 12:18-20 याकुब 4:13 ✧ 12:21 12:21 1 तिमोति 6:9-10; याकुब 2:5

† 12:25 12:25 मीवा पिसना-पिसवगता उंद पूटा वने, मीट वीळिह कीया पगविर “मीवा निहकतुन मीट मुर्तिय वीळिह कीया पगविर,” इद अर्तम वने आया पगयहता.

26 इद्रमलेहका मीट इचुटा कबळतुन कीया पगविर, इतेके पया बाराहक वेल्लाडे पोल्लोना लोप्पा आल्सिहनिर?

27 इव सोबाताड गेळापुंगेहकिन ऊळाट अले, इव बह वलियिहताड! नना मीक वेहतहनन, इव कहटेम केवोड, नूदे गेंदेड अर्होड. तेला मति साल्मोन राजाल पका सोबाता राजजगा मलियतस्के वने, इव पुंगेहकना सोबाता बराबर बेस्केन एव्वोग!✧

28 इंजेके गेळापुंगेहक नेंड मन्हताड, नाळ बूळेम आस्ताड. एय विस्वस इलवोरिर, इद्रमता रौडातुन देवुळि इचोटा बेसताड केगयनाड उहपिह कीसीस्ता, इतेके मीक अदु बेचोन कासा कीसि, गेंदे केगपिह कीसीयगा! ईयगाया, एवोया?

29 अदिहके 'बाताड तिनदकोम, उनडकोम, केगयकोम?' इविना लोप्पा मीट आलिह कीसोर मनमाटु.

30 देवुळतुन पुनवोर इसि, इव कतमे दोर्किह कीयलाह वितापूंडा आस्तोर. मति इव सबेटव मीक गावले मन्हताड, तेन मीवा देवुळदीपतोग बाबाल पुन्जिये मन्हतोग.

31 देवुळि मीवा नडुमि राजेम कीयनदिन पर्हकाटु. अह पर्हकतिर इतेके, मीक बाताड गावले मन्हताड, अव कतमे देवुळि मीक ईयगा.

देवुळतगान मालसोम जमा कीयना
(मत्याल 6:20-21)

32 "माट उड्ला गोहडटाड (गोरैना लेहका कमजोर महनोम इन्जि) मीट रेयमाटु!✧ बाराहक इतेके देवुळदीपता राजेम मीवा कयदे ईयलाह, मीवा देवुळबाबाल तयरे मन्हतोग.

33 मीवा पूरा मालसोमतुन वमिसि, लेवोरिहक ईसीम्हटु. ओसो बेस्केन पाळना आयवद बट्वातुन दोर्किह कीम्हटु. अह कीतेके, बेस्केन मारवद मालसोम, देवुळदीपतगा जमा कीकिर. अगा कलेर एवया पगवोर, ओसो एल्म वने बूळे कीया पगवो.

34 बाराहक इतेके बेगा मीवा मालसोम मनदगा, (देवुळदीपते मनि, इद बूमते मनि), अगा मीवा सीता वने मनदगा.

अमेसा उसरते मनदना
(मत्याल 24:42-44)

✧ 12:27 12:27 1 राजा 10:4-7; 2 इतिहास 9:3-6 ✧ 12:32 12:32 योहन 21:15-17; बळयिर 20:28-29; 1 पत्र 5:2-4

35 “मीट अमेसा तयर मन्हट्ट. ओसो मीवा जीवातगडा वेहच वने अमेसा पोतसोर मनि.

36 मर्मिहक अतोग माल्काल लोन मल्स वासि, आळो कीस तेलपतुन कोहकनेके, तोप्नेन तेगयलाहि ओनाड ओर्युलतोर अग ऊळसोर मन्हतोर. अद्रमलेहका मीट वने अग ऊळसोर मन्हट्ट.✧

37 केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, अद्रम माल्काल मल्स वातस्के, ओर्युलतोर उंजवालेवा तयर मतोर इतेके, माल्काल कुदि दुपट नंडट्टुहक दोहतनोग. दोहचि मीट बेसतोरिर इनजोर ओरिन उदिह कीसि, तना कयदेन गाटो तीहतनोग. ओसो ओरा एरे वासि, ओरा सेवा कीयनोग.✧

38 नडुमनगका पका निद्रता वेलाते आयि, इलवेके वियतना वेलाते आयि, माल्काल मल्स वातस्के, ओर्युलतोर उंजवालेवा केपसोर मतोर इतेक, ओर पका देखातोर आयनुर.

39 मति मीट उंद पोल्लोता सीता कीम्हट्टु: कले नगका बेचोहपा लोतगा कललाह वायनोग इनजोर, लोतोग माल्काहक एर्का मन्ज मतेके, माल्काल नगका केपिस मनेग; ओसो कलेन लोता लोप्पा ओळियलाह वने, एवोग आवेग.

40 अदिनेनाहक मीट वने तयर मन्हट्ट, बाराहक इतेके मीट नावा अग ऊळवद वेलाते, नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन वायकन,” इनजोर इतोग.✧

बेस कबळ केवाल ओर्युलतोना लेहका मन्हट्ट
(मत्याल 24:45-51)

41 अस्के पत्रु ताल्हकतोग, “सामि, निमा इद पीटोतुन माके वेहतलाह आतिना? बार इगा जमा आतोर सबेटोरिन वेहतलाह आतिन?” इतोग.

42 इतस्के येसुसामि इतोग, “बेसता बुदतोग सेतेमते कबळ केवाल, इद्रम बोग मेटि मन्हतोग, ओन लोता माल्काल ओर्युलतोरिहक कगोत्क-कगो अडिया इयलाहि आचिहतोग.

43 पया माल्काल वानेके, इद्रम बेस कबळ कीसोर मनवाल मेटि, पका देखातोग आयनोग.

44 केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, ओग माल्काल तना अनमतुन, बूमतुन ओसो पूरा मालसोमतुन ओगे मेटिना कयदे विळिससीयनोग.

✧ 12:36 12:36 तोहचीतव पोल्लोड 19:7 ✧ 12:37 12:37 योहन 12:26

✧ 12:40 12:39-40 2 पत्रु 3:10; तोहचीतव पोल्लोड 3:3; 16:15-16

45 मति 'नावा माल्काल इंजेक बेद वेलाते वायनोगो, ओग वायलाह वेल्लाय तीरम कीस्तोग,' इद्रम विचर कीसि, तना पका तिनदना-उनडना, रिमाते ओचिस मनदना, ओसो अद लोतगा मनवालोर दुसोर ओर्युलतोरिन पका बह इतेके अहे, नल्हतना-कोहकना केवेग.

46 इद्रम वेग मेटि कीतेके, वेग ओना अग ऊळवद वेलाते, तना माल्काल वायनोग, वासि विस्वस केवोरिन कीयना लेहका, वेन वने दूनेड-दूनेड कीयनोग.

47 "अदिनेनाहक बोग मेटिहक तना माल्काल वेहतद कबळ पूरा एर्का मन्जि तेला, ओग मूर्तिय तयरते मनोग, ओसो तना माल्काना विचरता लेहका, ओग कबळ वने केवोग इतेक, ओग मन्कहकु पका देबाड अरयनुड.☆

48 मति बोग पुनवालेवा, तना माल्काहक विचर वावाड कबस्क कीस मनदनोग इतेके, ओन्क कमि देबाड अरयनुड. अदिनेनाहक बोन्क एक्वा ईतद मन्हता, ओना जबदर एक्वा आयगा. ओसो बोनगा एक्वा तासतव मन्हताड, ओनगडाह एक्वा इसब ताल्हकमुळ आयगा.

येसु मन्कलोरिन एगिह कीस्तोग (मत्याल 10:34-36)

49 "केंजाट, नना इद बूमतगा किस ओगिसीयलाह वातन. इद किसु इंजेक एवनाह पोतिस मन्ज मतेके, बेस आस मनालि.

50 मति अद आयनामुने, नाक तिपल आस डोलना मन्हता. अद कबळतुन मारिह केवालेवा, नावा जीवा चुहेम आयो.

51 नना वाताहकु, इद बूमतोर सबेटोर गूनमते मनदनुर इनजोर मीवा विचर मन्हताया? मति अद्रम आयो, लोकुरिन एगिह कीयलाह नना वातन.

52 इंजेटाहि उंद लोतगा एय्वर मन्कलोर मतेके, ओरा नडुम कोंटे पुटगा. मुवर इर्विरा संगे, ओसो इर्वुर मुविरा संगे, विस्द आस जग्ळम पुटगा.

53 इतेके नयेनाहके तपेना संगे पेकाल, तलिना संगे मयाळि, अहे तमातोना संगे कोयाळि, इद्रम वेर कोंटेड आयनुर,"☆ इतोग.

देवुळि कबळ कीयनद कगोतुन पुनदना (मत्याल 16:2-3)

54 जमा आता मुडुन ओसो उंद पोल्लो येसु इतोग, “पोळ्द अरयना बाजेतेनाह मोयुल तगडनदिन ऊळिसि, इंजेक पेग वायगा इनजोर, मीट चट्टिपे पुह्निर. अद अद्रम आस्ता वने.

55 दक्सिन बाजेताहि वळ्य वायनदिन ऊळिसि, इंजेक एद वायगा इनजोर मीट इह्निर, अस्के अद अद्रम आस्ताये.

56 सोड केवालोरिर! बूमतगा ओसो मोयुलतगा दिसनविन ऊळिसि, इद्रम इद्रम आस्ता इनजोर पुह्निर. इंजेके देवुळि इद तूकने बाताल कीयलाह आता, इदिना लोप्पा बह पुनदा पगविर?

देवुळता संगे नेंडे गूनम आम्हट
(मत्याल 5:25-26)

57 “बेसतल बुदता अग बेदु, तान मीटे बह आच पगविर?

58 मीकु मीवा विस्दतोर कोरोटटे बेरोग साख्बानगा ओनेके, नडुम अगदेन ओरिन गूनम कीम्हट. अह केवेके, ओर कोरोटटा बेरा साख्बानगा मीक ओयनुर, कोरोटटा साख्बाल पया पोलिसिरा कयदे ईसि, मीक जेलते वाटिसीयनोग.

59 अदिनेनाहक मीक वेहतहनन, बेचानाह मीटु दांडटाड पूरा कोताड चुका-चुका निहविर, अचानाह अगडाहि मुर्तिय पेस पगविर आयकिर,” इनजोर येसु वेहतोग.

13

पापमता अगदाहि मलयना

1 पया उय्तुर मन्कलोर येसुनगा वासि, इद्रम वेहतोर इतेके, “गालिल पटटोर उय्तुर मन्कलोर मंदिरतगा तमाड मोकिड ईसोर मतोर. (अस्के पिलातिइनवाल गुमसितनाड सीपय्किन लोहचि, ओरिन हक्कनाह कीतोग.) इद्रम पिलाति ओरा नेतुरतनु, मोक ईतविना नेतुरता संगे काल्हपतोग,” इनजोर वेहतोर.

2 वेहतस्के येसु ओरिन इतोग, “गालिल पटटा दुसोर लोकरिहकाय, ओर डोलतोर वेल्ला पापिर मतोर, अदिहक ओरिन हक्कतोर इनजोर, मीवा विचर मन्हताया?

3 अद्रम आयो! नना मीक वेहतहनन, मीट वने पापमता अगदाहि मलवेक अचोन, बेद्रम ओर डोलतोर, अद्रमे डोलकिर.

4 अद्रमे सीलो इनदनद वेच्चातगा बेरा मिदे मुटटस्के, अट्टा मन्कलोर डोलतोर. बह येस्सलेम सहरतगा मतोर दुप्पोर लोक्कुरिह्काय, वेर डोलतोरु वेल्ला कसुरतोर मतोर इनजोर, विचर कीय्हनिरा?

5 अद्रम आयो! नना मीकु वेहतहनन, मीट सबेटोरिर वने पापमता अगदाहि मलवेके, अद्रमे डोलकिर,” इनजोर वेहतोग.

6 ओसो ओरिन तेळियिह कीयलाहि, उंद पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहतोग इतेके, “ओर्वोग मन्कल तना अंगुर वाळुमतगा, उंद अंजिर मरा ओग्सिस मतोग. अद मरा आदताया, आदोया इनजोर ऊळलाह वातोग, मति अद मरा आदो.

7 आदवाहकु माल्काल वाळुमतुन ऊळेवाळे केवान इतोग, ‘इद मरा आदगा बहे इनजोर, नना मूंड वर्सानाहि ऊळलाह आतन, मति आदतद उंद काया वने नाक दोर्को. इद उगसिय जागातुन आपिस तासता, तेन नळिकस पोहचीम,’ इनजोर इतोग.

8 अस्के ऊळेवाळे केवाल इतोग, ‘माल्का! ओसो उंद वर्समिंड केपिस ऊळा. नना मराता सर्ने बोदा काचि, कतुम वाटिस ऊळकन.

9 पया पेगेन्ड आदता इतेक बेसे, आदो इतेक बार, तेन नळिकस पोहचीकिन’ इतोग,” इनजोर येसु वेहतोग.

येसु गून पेसतद आंचान सत्रे कीस्तोग

10 पया उंद पोल्वादियातेपार्तनाता लोतगा, येसु मुडुन काहचोर मतोग.

11 अस्के अगा उंद आंचाळ मता, तान अट्टा वर्सानाहि देयम पोस मता. अदिनेनाहक ताना मोळ्कोटुहक गूनि पेसिस मता, अद मुर्तिय दिग्ने निता पगवो आंदु.

12 येसु तान ऊळिसि, तनगा एरे केयतोग. केयिसि “बायि, नीवा दुकताहि निमा सत्रेम आतिन” इद्रम इनजोरे,

13 ताना पोगोन तना कय तासतोग. तासतस्के चट्नेन अद दिग निता, निचि देवुळतुन जोहर कीया बोटटा.

14 मति येसु पोल्वादियाते तान सत्रे कीतोग इनजोर, यहुदिरा पार्तनाता लोता मुक्याल ओड आसि, अगडा मुडुन इतोग, “कबळ कीयलाहि इतेक, वारमतुहक आरूड दियाड मन्हाटाड, नेटा दिया आयो. अदिनेनाहक दुकताहि सत्रेम आयलाह,

बेदाय दुसा दियाते वायना इतेक वाटु. मति पोल्वादियाते मात्रम, सत्रेम आयलाह वामाटु,”* इतोग।☆

15 अस्के येसुसामि इतोग, “एय सोड केवालोरिर! पोल्वादियाते मीवा कौंदातुन, आयवेक गाळदतुन कोळकाताहि विळिसिसि, एग ऊहतलाह ओयविरा?

16 इद आंचाळ अब्रहमना कूळता आंदु, तेन अट्टा वर्सानाह देयहकना मुक्याल दोहच तासिस मता. बह पोल्वादियाते तेन दुकताहि सत्रे कीयनद आयोया?” इतोग।

17 येसु इद्रम इतस्के, ओना विस्द केवालोर लजा आतोर. मति दुसोर मन्कलोर “येसु पका बेसता कबळ कीस्तोग,” इनजोर पका गिर्दा आंदुर.

पुल्ल (दुलि) पेनेमता पीटो, ओयता पिंडटा पीटो

(मत्याल 13:31-33; मार्कल 4:30-32)

18 पया येसु पुन्पिह कीयनद उंद पीटो वेहतोग, “देवुळता राजेमता पोल्लो बेद्रम बेर्सगा? अद पोल्लो बेदिना लेहकाडा इनजोर तेळियिह कीकन? अद इद्रमता इतेके:

19 बोगो ओर्वोग मन्कल तना लकातगा, पुल्ल पेनेम वीततोग. अद इचुटा पेनेम मोन्हटिस, उंद बेरा मरा आता. अस्के पिटेड तानाड पंगानगा वासि, गूडाड पंडटाड,”☆ इनजोर वेहतोग.

20 येसु ओसो उंद पीटो वेहतोग, “देवुळता राजेमता पोल्लो इद्रमलेहका मन्हता इतेके,

21 बेदो उंद आंचाळि उचुन ओयता जावा पिंडटुन, मूंड तवाड पिंडटगा काल्हपता. पया अद पूरा पिंडि ओयिसि बोलगता,” इनजोर वेहतोग.

उड्ला अगदुहक देवुळता राजेमते नेडना

22 अद्रमे पया येसु येस्सलेमतेके अनेके, वेल्लाडे नाहकनोरिहक देवुळता पोल्लोतुन वेहचोर अतोग।

23 अस्के ओर्वोग मन्कल ओन इद्रम ताल्हकतोग, “गूस! उयतुरे मन्कलोरिन देवुळि पिसिह कीयगाया बहु?” इतोग. अस्के येसु ओन इतोग,

* 13:14 13:14 लूकाल 6:7 वचनता कालनोट ऊळाट. ☆ 13:14 13:14 मत्याल 12:2; लूकाल 6:7; योहन 5:16; 7:23; 9:16 ☆ 13:19 13:19 यहजेकेल 17:23

24 “नना मीक वेहतहनन, वेल्ला पसलेवदु उडूला अगादुहकु, देवुळता राजेमतगा नेडलाह ऊळाटु. बाराहक इतेके वेल्लाटोर लोप्पा नेडलाह ऊळनुर, मति नेड पगवोर आयनुर.†☆

25 पया लोता मालकानन नना तेदिस अगादुन केहतकन, अस्के मीट दारावंडटगा निचि ‘सामि! मयेनाहक तेलप तेगया!’ इनजोर तेलपतुन कोहकसोर केयकिर. मति नना मीकु, ‘मीट बेगडाह वातिरो, नना मीक पुनोन!’ इनदकन.

26 अस्के ‘मति माट ऐंगेन तितल, उटल, निमा मावाड अगिनगा माक देवुळता पोल्लोतुन वेहतिन,’ इनजोर मीट इनदकिर.

27 मति नना, ‘एय देवुळता पोल्लोतुन केंजवोरिर! नना मीक मुर्तिय पुनोन, नयगडाह विताट!’ इनदकन.☆

28 “मीट देवुळ राजेम कीयनगा अब्रहम, इसक, याकुब ओसो सबेटोर देवुळता कबुरतोरिन ऊळकिर. मति मीक इतेके, अगडाहि पलते सिरप अळयना, पल्क कोकना, इद्रमता जागाते दोबिस ईयनुर.

29 अस्के ईनाह-आनाह, पूरा बूममेटोर लोकर देवुळता राजेमतगा वासि, कुळप तिनदना बतते उदनुर.☆

30 इद्रमलेहका इद्र बूमते बोरिन-बोरिन उडूलोर इहनिर, अस्के ओर बेरोर आयनुर. ओसो बोरिन-बोरिन बेरोर इहनिर, ओर अस्के उडूलोर आयनुर,☆” इतोग.

येसु येस्सलेमतोर मन्कलोरिन जीवा कीस्तोग

31 अचोटन उयतुर परसिर ओनगा वासि इतोर, “एरोद अंतिपस राजाल☆ नीक हक्कलाह ऊळिह्तोग. निमा इगडाह बेगातेल दुस्सा जागाते अनु.”

32 इनजोर इतस्के येसु ओरिन इतोग, “अले, अन्जि ओग कोयलेलेहकाडोग एरोद अंतिपसिन वेहाट,‡ ‘नेडु नाळि नना मन्कलोरगडाहि देयहकिन पेसिह कीकन, ओसो दुक्तोरिन सत्रे कीकन. पया मने नावा कबळतुन मारिह कीकन.

† 13:24 13:24 इद्र वचनता अर्तम इद्रम मन्हता: पसलेवदु उडूला अगि इतेके येसुये आंदोग. येसुना भेटेने देवुळता राजेमतगा नेडलाह अग दोकिहता, ओन विळिसस बेदे दुस्सा अगि इले. ☆ 13:24 13:24 मत्याल 7:13-14 ☆ 13:27 13:27 देवुळताड पाटाड 6:8; मत्याल 7:23; 2 तिमोति 2:19 ☆ 13:29 13:28-29 मत्याल 8:11-12 ☆ 13:30 13:30 मत्याल 19:30; 20:16; मार्कल 10:31 ☆ 13:31 13:31 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1,19-22; 8:3; 23:7-12; बळयिर 4:27-28; 13:1 ‡ 13:32 13:32 कोयले पका सत्रल ओसो मुर्तिय गूमलेवद मन्हता, अद्रमे एरोद अंतिपस पका सत्रल बुदतोग मतोग. अदिहक येसु ओन कोयलेलेहकाडोग इनजोर इतोग.

33 मतिंगा देवुळता कबुरतोन्क येस्सलेम सहरता पलते डोलनद बेस आयो. अदिनेनाहक नेंडु, नाळि, मने नना येस्सलेमतके अनजोर मनदना गावले,' इनजोर वेहचीम्हट," इतोग.

34 ओसो (येस्सलेमतोर मन्कलोरिन सीता कीस) इद्रम इतोग: "ए येस्सलेमतोरिर, ए येस्सलेमतोरिर, देवुळता कबुरतोरिन हक्कवालोरिर, देवुळि मियगा लोहतोरिन बंडाड उकवालोरिर! बेद्रम तलोग कोगु तनाड पीसेन कागोलिहता, अद्रमलेहकाने मीकु नयगा गुम कीयना इन्जि, बेचोको मल्काड नावा विचर आंदु! मति मीट नाकु अह कीयलाह एविर.

35 केंजाट, मीवा मंदिर इम्ने आनाह, देवुळि मीक विळिसस दायगा. नना मीक वेहतहनन, नना मल्स वायहपा 'देवुळबाबाना अदिकर पोस वावाहकु, देवुळता देव्वा दोर्कि!'☆ इनजोर मीट इनदकिर, अचानाह नना मीवाड कोंडाहक मुर्तिय दिसोन आयकन," इनजोर इतोग.☆

14

तोयले मन्कन येसु बेस कीस्तोग

1 परूसिरा तुंगातगडाहि ओर्वोग मुक्याना लोतगा, जावा उनडलाहि केयताहकु, येसु अद लोतगा अतोग. अद दिया वारमता पोल्वादिया मता. अस्के अगडोर लोकुर (ओन बेदाय पोल्लोते एक्किह कीयलाह,) ऊळा-वेचाते मंदुर.

2 अगा येसुना मुनेह ओर्वोग कयक-काल्क तोयनद बेमरतोग मन्कल मतोग.

3 अगा मतोर सास्त्रमगरूरिन ओसो परूसिरिन, येसु इद्रम ताल्हकतोग, "मावाड अडोना लेकाते, पोल्वादियाते रोगमतोरिन बेस कीयनद पोल्हताया? पोलोया?" इतोग.

4 मति ओर बाताले वळ्हकवा केमेन मतोर. अस्के येसु, ओग तोयले मन्कन बोयिसि बेस कीतोग. बेस आतापया, ओन लोहचीतोग.

5 ओग अतस्के, अगा उदतोरिन येसु इद्रम ताल्हकतोग: "मियगडाहि बोनाय गाळद तेला, इलवेके कोंदा तेला, चुवातगा अरतेके, तान पोल्वादियाते तेंडविर आयकिर रा?" इनजोर इतोग.

6 ओना ताल्हकमुळता लोप्पा, वेर बाताले ओन पोल्लो मल्हता पगवोर.

उड्लोग आस मनदना

7 अगा गाटो तिनदलाह वातोर्, बेरोर मन्कलोर उदनव जागानगा, उदलाहि जागाड ऊळिंदुर. अस्के ओरिन ऊळिसि, येसु उंद पोल्लो वेहतोग:

8 “बेस्के बोगाय मीकु बेद मर्मतगा गाटो तिनदलाह केयनोग, अस्के बेरोर मन्कलोर उदनद जागातगा अन्जि, मीट उदमाट बहा, बाराहक इतेके लोतोग माल्काल, मीकाय एक्वा कदरतोग मन्कन केयिस मनदनोग.

9 अस्के ओग वातापया, मीक इर्वुरिन आस केयतोग, मियगा वासि, ‘नियद जागा वेन्क ईम रा’ इन्जि मीक उदता जागाताह तेहतनोग. अस्के मीट लजा आसि, कतमतोरा मुनेह नेल अन्जि उदकिर.

10 “अदिनेनाहक बेस्के मीक गाटो तिनदलाह केयनोग, अस्के मीट नेल अन्जि उदाट. मीक केयतोग बेस्के मियगा वासि, ‘वय रा दादा! इगा मुनेह वास उदा’ इनजोर इनदनोग, अस्के मीवा संगे गाटो तिनवालोर सबेटोरा मुनेह मीक कदर दोर्कगा.

11 बोगे मनेग, तना कुद नना बेरोनन इनदनोग, ओन देवुळ उड्लोग कीयगा. मति तना कुद नना उड्लोनन इनदनोग, ओन मात्रम देवुळ बेरोग कीयगा,”* इनजोर इतोग.

12 पया बोग येसुन लोन केयिस मतोग, ओन वने येसु उंद पोल्लो इतोग, “निमा पियल आयि, नक्का आयि, गाटो तिनदलाह केयतेके, नीवा गोततोरिन, दादालोरिन, जीवा-तलातोरिन, ओसो नीवा ए-गूरतोर साक्किंन बह केयमा. बाराहक इतेके ओर ओसो तमा लोन नीक केयनुर, इद्रम कीसि निमा केयतदिना बद्ला, नीकु ओर वने केयिसि देहचीयनुर.

13 मति निमा बेस्के गाटो तिनदलाह लोकुरिन केयकिन, अस्के लेवोरिन, कय्क-काल्क वावोरिन, ताक पगवोरिन, तोववोरिन केया.

14 अह कीतेके देवुळता देखा नीक दोर्कगा. इद्रमतोरिहक ईतेके, ओर नीक मल्हच ईया पगवोर. मति देवुळता मुनेह सेतेमते मन्जि डोलतोर्, बेस्के ओसोवन जीवा अरयनुर,* अस्के नीवा बूति नीक दोर्कगा,” इनजोर वेहतोग.

बेरा कुळपता पीटो
(मत्याल 22:2-10)

* 14:11 14:11 मत्याल 23:12; लूकाल 18:14; याकुब 1:9; 4:10; 1 पत्र 5:6

* 14:14 14:14 तोहचीतव पोल्लोड 20:5

15 इद पोल्लो केंजिसि, गाटो तिनदा वातोग ओर्वोर्ग मन्कल येसुनु, “बोर देवुळता राजेमते गाटो तिन्हतोर, ओर देव्वातोर आंदुर,” ✧ इतोग.

16 इतस्के येसु उंद पीटोते पोल्लो मल्हतोग. “ओर्वोर्ग मन्कल बेरा कुळप तयर कीतोग, कीसि वेल्लाटोर लोक्ुरिन कबुर ईतोग.

17 कुळप गाटो तयर आतस्के ‘अले इंजेके कुळप गाटो तयर मन्हता, कबुर वेहच मतोरिन केयलाह अन्हट’ इन्जि माल्काल तनाड ओर्युलतोरिन ओसोवने केयलाह लोहतोग.

18 मति सबेटोर नाळेह कीया बोटटोर. ओर्वोर्ग इतोग, ‘नना पूना पोलम तेंडटन, अदिहक तान ऊळलाह दाय्हनन, मति माल्काल ओड बह आयमाकेग गोतो, नना मापि ताल्हकिह्नन,’ इन्जि इतोग.

19 ओर्वोर्ग बार इतोग, ‘नना एयुड जोळिड कौदाड असतन. अव बेद्रम मन्हताड, अविस्किन ऊळ दाय्हनन. मति माल्काल ओड बह आयमाकेग गोतो, नना मापि ताल्हकिह्नन,’ इतोग.

20 ओसो ओर्वोर्ग बह इतोग इतेके, ‘नावाड मर्मिड आताड, अदिनेनाहक नना वाया पगवोन’ इनजोर इतोग.

21 “ओग ओर्युलतोग मल्स वातोग. वासि, तना माल्कानगा लोक्ुर बह इतोर, अव सबे पोल्लोड वेहतोग. अस्के अद पोल्लोतुन केंजिसि, लोता माल्काल पका ओड आतोग. ओड आसि तना ओर्युलतोन इतोग, ‘निमा नाटेनाड अगिनगा अन्जि, गतलेवोरिन, कय्क-काल्क वावोरिन, तोववोरिन, कूटालोरिन केयिस तय,’ इतोग.

22 इतस्के ओर्युलतोग अतोग, अन्जि अद्रमे कीतोग. पया मल्स वासि तना माल्कान वेहतोग, ‘साय्ब! निमा बह उकुम ईतिन, अद्रमे ओरिन केयिस ततन. मति ओसोवने जागा पिसताये,’ इतोग.

23 इतस्के ओना माल्काल इतोग, ‘निमा ओसोवन अन, अन्जि नाहकनाड अगिना कचुल, ओसो पोलहकने अन्जि, ओर लोक्ुरिन अर्जि कीसि, ओरिन पोस वायु. नावा लोन पूरा निदिस मनि.

24 नना मीक निटम वेहतहनन, बोर लोक्ुरिन मुने गाटो तिनदलाह केयिस मतन, ओर लोक्ुरगडाहि ओर्वोर्ग वने नावा गाटोतुन तिनोग आयनोग,’ इतोग.” इद्रम वेहचि येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

येसुना अगदे बह ताकना

25 पया लोकुर गोह्दडमेंड येसुना पयाह पयाह अनजोर मतोर. अस्के येसु ओरेके मिळिन्दस, ओरिन इतोग,

26 “बोगाय येसुनाडः कगयकन इनवाल, ओग तना तलोग-तपेनु, तना मुतेनु, पिलाडः-पेकोरिनु, तना तमोग-दादानु, एलाळ-अकानु, इचोने आयो मति तना जीवातुन वने, ✧ नाकाय वीळिस जीवा कीतोग इतेके, ओग नावाडः कगयवाल आया पगवोग. ✧

27 ओसो बोग तना हक्कनागुटा कांजतप नावा पयाह वाताहकु, तन्क वायनव तिपल्किन आपलाह तयर आयोग इतेके, ओग मन्कल वने नावाडः कगयवाल आया पगवोग. ✧

28 “इजेके मियगडाह बोगाय उंद बेरा लोन पंडना विचर कीतेके, ओग मन्कल, ‘नना कोनि इचोन बेरा लोन पंडना विचर कीय्हनन, मति इद लोतुन मारिह कीयलाह नयगा इचोवेल्लाडः कोताडः मन्हाडा, इलेडा?’ इन्जि, बह तेना लोप्पा ओग इचुनाय गंता कीस ऊळोग आवेग?

29-30 ओग पाय्वाडः वाटिस, तान बार मारिह केवोग इतेके, पाय्वाडः वाटिहपा ओन बोर बोर ऊळिस मतोर, ओर मन्कलोर मात्रम ‘वेन ऊळाटे! वेग मन्कल पाय्वाडः वाटलाह वाटटोग, मति तान मारिह कीया पगवोग’ इनजोर वेन ऊळिसि पास्कनुर, कवयनुर.

31 “आयवेके इद्रमतोग बोग राजाल मन्हतोगा? दुस्त्रा देसेमता संगे लळय कीयलाह दायनामुने, बह उचुनाय विचर केवोग आवेग? ‘नना सिरप दहा अजर्क सीपयकना संगे, ओर वीसा अजर्क सीपयकिन गेल्स पगयकना? पगवोना?’

32 वेग तना लळेम आया पगवेके, विस्दतोर लळय कीयलाह एवयनामुनेने, तनाडः सीपयकना संगे कबुर लोहचि, गूनम आयलाह विचर केवेग.

33 “अद्रमलेहकाने मियगडाह वने बोर मनिर, आपुना सबे मालसोम, अनम-दनम, ओसो मियगा मनदनव सबेटविन विळस पगविर इतेके, नावाडः कगयवालोरिर आया पगविर. ✧

येसुनाडः कगयवालोर ओवुरलेहकाडोर
(मत्याल 5:13; मार्कल 9:50)

✧ 14:26 14:26 तोहचीतव पोल्लोडः 12:11 ✧ 14:26 14:26 मत्याल 10:37,39; 16:25; मार्कल 8:35; लूकाल 9:24; 14:26; 17:33; योहन 12:25 ✧ 14:27 14:27 लूकाल 9:23; मत्याल 10:38; 16:24; मार्कल 8:34 ✧ 14:33 14:33 पिलिपितोर 3:7; इब्रितोर 11:25-26

34 “ओबुरि बेसतले, मति ताना मिटस बार अता इतेके, अद मिटस बेद्रम मल्स वायगा?

35 अद पया पोलमते वाटलाह, बेद तोळ्योतगा काल्हपलाह वने अरवो, बेद कतुमतगा काल्हपलाह वने अरवो. तान आक्रिते पोहचीयनुर. अदिनेनाहक मियगडाहि बोरिहक पुनदलाह गिर्दा मन्हता, ओर नावा पोल्लोतुन बेस केंजिर!” इनजोर वेहतोग.

15

लेसिस मतद गोरैता पीटो
(मत्याल 18:12-14)

1 उंद दिया सिदवा एनवालोर ओसो यहुदिराड अडोन नोमबोर पापिर, येसुनाड पोल्लोड केंजलाहि, ओनगा जमा आतोर.

2 इदिन ऊळिस परसिर ओसो साख्रमगूसर येसुन म्योग आसोरै, “वेग मन्कल पापिरिन बेस-नेहना तनगा केयिस उदिह कीस्तोग. ओसो ओरा संगे तिनदना-उनडना कीस्तोग,” इतोर.

3 ओर इनदनदिन केंजिसि, येसु ओरिन उंद पुन्पिह कीयनद पीटो वेहतोग,

4 “ओवोर्गो मन्कनगा नूर गोरैड मताड, अविस्किन मेहनेक-मेहनेके, अगडाहि उंद गोरै लेसता. पया अव पिसतवु उंद कमि नूर (99) गोरैनु, बटटगा मंदा कीसि, अद उंद लेसतद गोरैतुन दोर्कनाहजोम, पर्हकलाहि ओग दास्तोग.

5 पया अद गोरै दोर्कतस्के, तान गिर्दाति तना अटाते कांजिस पोस वास्तोग.

6 पया लोन वासि, तना गोततोरिन ओसो ए-गूरेतोरिन केयिसि, ‘नावा लेसिस मतद गोरै नाक दोर्कता. नावा संगे गिर्दा कीम्हट,’ इनजोर इन्हतोग.

7 नना मीक वेहतहनन, अद्रमे देवुळतुन माळवालोर उंद कमि नूर (99) मन्कलोरु ‘माकु पापमता अगदाहि मलयलाह गर्ज इले’ इनदनुर. मति ओरिहकाय, ओवोर्गो पापि मन्कल तना पापमता अगदाहि मलतेक अचोन, ओनेनाहके देवुळदीपतगा पका गिर्दा आयगा.✧

पोव्स मतद वेंडटा कोताता पीटो

8 “ओसो उंद पीटो वेहतहनन, केंजाट. उंद आंचानगा वेंडटाड दहा कोताड मताड.* अगडाहि उंद कोता लोने बेगायो अर्स मायता. अस्के अद आंचाळ चिमलि पोतिह कीसि, दोर्कनाहजोम बेस-नेहना वियेग नेहचि पर्हकिहता.

9 पया कोतातुन दोर्किह कीसि, तना गोतताड आस्किनु, ऐ-ग्रेताड आस्किनु केयिसि, ‘नावा पोव्स मतद वेंडटा कोता दोर्कता रि, नावा संगे गिर्दा कीम्हटु!’ इनजोर इन्हता.

10 नना मीक वेहतहनन, अद्रमे पापमता अगदाहि मलवाल ओर्वीग पापि मन्कनेनाहकु, देवुळदीपतगा देवुळि, तनाड देवतुलकना संगे गिर्दा कीयगा,☆” इनजोर वेहतोग.

केर्दे पेकाना पीटो

11 पया येसु ओसो उंद पुन्पिह कीयनद पीटो वेहतोग, “ओर्वीग मन्कल मतोग, ओन्क इर्वुर मगक मतोर.

12 उंद दिया उड्लोग मगि तना तपेनगा वासि, ‘बाबा! मालसोमतगडाहि बेचोन नावा त्स मन्हता, अद नाक तूसिस ईम,’ इतोग. इतस्के तपे तना मालसोमतुन, इर्वुर मगकिरिहक तूसिस ईतोग.

13 पया वेल्ला दिया आयवाय मता, ओग उड्लोग मगि तना मालसोमतुन पूरा ओपे कीसि, लोतोरगडाह एगिस वेल्ला जेकता देसेमते अतोग. अन्जि अगा तना मालसोमतुन बेदे कबळतुहक अरवाह, लाग्वाड कबस्कने इके-अके उगसिन पोहतोग.

14 इद्रम ओग पूरा मालसोम मारिह कीतोग. पया अद देसेमतगा बेरा दुकळ अरता. अस्के ओनगा बाताले इले आस मता.

15 अदिनेनाहक पया ओग अद देसेमतोग ओर्वीग मन्कनगा, कबळ कीयलाह अतोग. अतस्के ओग मन्कल ओन तना पोलमते पदिड मेहतलाह लोहचीतोग.†

16 पया अगा ओग पेकाल, अब पदिड तिनदनद कोग्मतुनाय तिन्ज, पोटा निहेनन इनजोर विचर कीदोग. मति अद कोग्मि वने, ओन्क बोगे एवोग.

* 15:8 15:8 उंदि वेंडटा कोता इतेके, अद तूकने उंदि दियाता कूलि, इचोन मता. ☆ 15:10 15:10 15:7 † 15:15 15:15 यहदि लोक्किरिहक पदिड मेहतना इतेके, सबेट्काय पका लजाता पोल्लो आंद. ओसो यहदिर पदिड तितेके, इटटेके कळवोग आस्तोर (लैयव्यवस्था 11:7).

17 “अदम आनेके पया, ओग पेकाल सीता अरतोग. अस्के तनतनाय इद्रम विचर कीतोग: ‘नावा बाबानगा इतेके, बेच्चुरो ओर्युलतोर मन्हतोर, ओरिहक तितेक वने मारो. मति नना इसि इगा कविहक हासोर महनन.

18 आयो, नना इंजेके इगडाह बाबानगा अन्जि इनदकन, “बाबा नना देवुळता अडम ओसो नीवा अडम पापम कीतन.

19 इंजेके नीवा मगि इनदलाह वने ओप्पोन. मति नाक ओर्वोग नीवा ओर्युलतोना लेहका, नियगा तासा,” इनदकन,’ इनजोर विचर कीतोग.

20 कीसि ओग पेकाल अगडाहि तपेनके दायलाह पेसतोग. पया लोता एरे एवनेके, तपे ओन ऊळतोग. ओन ऊळिसि, तपेहक पका मान वसता. पया तपे वितिस, ओन गळम ओगिडिस लोंडतोग.

21 अस्के ओग पेकाल, ‘बाबा! नना देवुळता अडम ओसो नीवा अडम पापम कीतन. इंजेके नीवा मगि इनदलाह ओप्पोन,’ इतोग.

22 “मति तपे ओन लोन तचि, तनाड ओर्युलतोरिन ‘अलेट रा! पका बेसता जगा तचि, वेन्क केगिह कीम्हटु. वेळ्जतगा उंद मुदा केगिह कीम्हटु, ओसो एल्पुस्क केगिह कीम्हटु.

23 ओसो बेस मेंदुल आतद कुरा पियो हक्काट! अदिन तिन्जि माट गिर्दा कीकल.

24 वेग नावा मगि डोलिस मतोग, इंजेक जीवा अरतोग.☆ लेसिस मतोग, मति वेग दोर्कतोग,’ इनजोर वेहतोग. इद्रमलेहका ओर गिर्दा कीयलाह बोटटोर.

25 “पया बह आता इतेके, गळक मनेके माळा मगि पोलमतेनाह लोन वातस्के, पाटाड ओयनदु, एंदनदु आल्का ओग केंजतोग.

26 केंजतस्के ओर्वोग तमा ओर्युलतोन केयिसि, ‘लोन बाताल आयलाह आता रा?’ इनजोर ताल्हकतोग.

27 अस्के ओग, ‘नीवा तमोग सुकमते बेस-नेहना लोन मल्स वातोग. अदिनेनाहक मिग्माल पका बेस मेंदुल आतद पियोतुन अस्कलाह वेहतोग!’ इनजोर इतोग.

28 “इदिन केंजिस, बेरोग मगि पका ओड आतोग. लोनलोप्पा ओळियोग. अस्के तपे पलते वासि, ओन गूनम कीयलाह ऊळतोग.

29 मति मगि तपेन इद्रम इतोग, ‘इचोक वर्साड ओर्युलतोना लेहका मन्जि, नना नीवा सेवा-साकुर कीयलाह आतन. ओसो नीवाड सबे पोल्लोन केंजिस ताकतन.

मतिगा नावा गोततोरुा संगे कलियिस गिर्दा कीयलाह, बेस्के उड्डला बोक्ळा पियो वने एविन.

30 मति वेग नीवा मगि, पूरा मालसोमतुन साट्याल कबळते बूळे कीतोग. ओनेनाहक कोनि बेस पका मेंदुल आतद कुरा पियोतुन अस्कलाह वेहतिन अय!' इतोग.

31 इतस्के तपे ओन इतोग, 'बाबा! निमा इतेके अमेसा नावा संगे महनिन, नयगा बाताल बाताल मन्हता, अद सबे नीवाय आंदु.

32 मति वेग नीवा तमोग डोलिस मतोग, इंजेक जीवा अरतोग. ✨ लेसिस मतोग, ओसोवने दोर्कतोग. अदिनेनाहक माट गिर्दा आयना गावले' इतोग," इनजोर येसु इद्रम पीटो वेहच मारिह कीतोग.

16

ऊळेवाळे केवाल मेटिना आयडा

1 पया येसु कगयवालोरीन ओसो इतोग, "बोगो ओर्वोग साव्कर मन्कल मतोग. ओनगा ओर्वोग मेटि मतोग. वेग मेटि 'नीवाड कोतान बेदे कबळतुहक अरवाह, मारिह कीयलाह आतोग' इनजोर, बोरो साव्करिन वेहतोर.

2 अस्के साव्कर मेटिन केयिस, इद्रम इतोग, 'नीवा लोप्पा नना बाताल केंजलाह आतन रा? इंजेक नीक इद कबळते, नना तास पगवोन आयकन. निमा नयेनाहक कीसोर मतिन, अद कबळता पूरा लेका कीस, नाक ईम!' इतोग.

3 इतस्के पया, ओग मेटि तनतनाय आल्स बोटटोग, 'नना इंजेके बाताल कीकन? माल्काल इतेके नाक कबळताह पेहचीयनोग. नाक इतेक इंजेक, पोलमते कबळ कीयलाह कयदेन आयो. ओसो बेगा ताल्हकिस तिनदलाह वने लजा वास्ता,' इनजोर आलिह कीतोग.

4 आलिह कीस पया, 'नना इंजेक बह कीकन, अद नाक सबे तेळियता. इद कबळतगडाह नाक पेहतापया, दुसोर लोकुर नाक तमा लोन केयना गावले.'

5 इन्जि तना माल्कानगडाहि बोर करा इनजोर सामन तेंडिस मतोर, ओरगडाह ओर्विन-ओर्विन केयिस ताल्हकतोग, 'निमा साव्करिहक बेचोन करा मल्हच ईयनद मन्हता रा?' इतोग.

6 इतस्के ओर्वोग इतोग, 'नालुड अजर्क लिटर्क जयतुन पंडिना नेयु' इतस्के, मेटि ओनु 'इद ऊळा, नीवा पेदिरता कागिद मन्हता, तेनगा रेंड अजर्क लिटर्क इनजोर चट्टिपट रासा,' इनजोर वेहतोग.

7 पया ओसो दुसोन ताल्हकतोग, 'निमा साव्करिहक बेचोन करा मल्हच ईयनद मन्हता रा?' इनजोर ताल्हकतस्के, 'नूर कंडिड गोहक मल्हचीयनद मन्हता' इतोग. इतस्के ओन वने 'इद नीवा पेदिरता कागिद मन्हता, तेनगा नालुड वीसाड कंडिड इनजोर रासा,' इनजोर वेहतोग.

8 "पया ओग मुव्हे मेटि, पका सत्रलते कबळ कीतदिन माल्काल ऊळिसि, ओन 'पका उसर महनिन रा!' इन्जि इतोग. इद्रमलेहका देवुळतुन पुतोर लोकुरिहकाय एकवा, देवुळतुन पुनवोर लोकुर, ओर्विहक-ओर्वोग ईयना-एतनदिना लोप्पा, पका सत्रल मन्हतोर.

9 नना मीकु वेहतलाह आतन, इद दुनियाता मालसोमते, आपुहक गोततोर दोर्किह कीम्हट्ट. बाराहक इतेके अद मालसोम बेस्के मायगा, अस्के बेस्केन मायवव लोहकने मीक जागा दोर्कगा.

10 "बोग उडीला पोल्लोते सेतेम मन्हतोग, ओग बेरा पोल्लोते वने सेतेमे मन्हतोग. मति बोग उडीला पोल्लोते सेतेम इलेग, ओग बेरा पोल्लोतगा वने सेतेम इलेग.✧

11 अदिनेनाहक इद बूमतगडा मालसोमतेने मीट सेतेमते इलवेके, देवुळि तना राजेमता मालसोमतुन मीवा कयदे बेद्रम ईयगा?

12 दुस्रोना मालसोमतुन मीट सेतेमते काळडविर इतेके, देवुळ ईयनद तूस मीक बेद्रम दोर्कगा?

13 "अदिनेनाहक ओर्वोगे ओर्युलतोगु, इर्वुर माल्कालोरा सेवा-साकुर कीया पगवोग. बाराहक इतेके ओग ओर्विन बार कोटुल कीयनोग, ओसो ओर्विन बार जीवा कीयनोग. इलवेके ओर्विना पोल्लो केंजनोग, ओर्विना पोल्लो बार केंजोग आयनोग. अद्रमे मीट वने मालसोम ओसो देवुळि, इव रेंडिना सेवा मुर्तिय कीया पगविर,"✧ इनजोर वेहतोग.

देवुळता पोल्लो बेस्केन मायो

14 येसु इव पोल्लोडः वेहनेके, अगा उय्तर परसिर मतोर. ओरू कोताना पोगोन पका जीवा कीदुर. ✧ अदिहक येसु इतव पोल्लोन केंजिसि, ओन पास्किंदुर.

15 पया येसु ओरिन इतोग, “मीटु लोकरा मुनेह माट सेतेमतोरोग इहनिर, मति मीवा पोटातगा बाताल मन्हता, तान देवुळ पुन्हता. ✧ बेव-बेव पोल्लोड मन्कना विचरते पायदाताड मन्हताड, अव देवुळतुहक एड वास्ताड.

16 “एग मीहवाल योहन वानाहजोम, मोसानाड अडोड ओसो देवुळता कबुरतोर सास्रम*, इव लोकरिन ताकिह कीसोर मंदुड, ताना पया देवुळता राजेमता बेसता कबुर पोकर आयलाह आता. ओसो सबेटोरिन ताना राजेमतगा ओळहतलाहि, पोकर केवालोर गोंडगोंड आस्तोर. ✧

17 ओकावेला पोगोटा बूमि ओसो इळता बूमि बूळेम आयनुड, मति देवुळताड अडोना सास्रमतगडा उंद गीता वन मायो आयगा. ✧

मुतेन विळसनदिना लोप्पा

(मत्याल 5:32; मार्कल 10:11-12)

18 “बोगाय मुने ततद मुतेन विळिसिसि, ओसो उंदि दुस्रा मुतेन ततोग इतेके, ओग सात्याल कबळ कीस्तोग. ओसो बोगाय अद्रम विळिसिसीतद आंचान बार, तन्क मुते कीतोग इतेके, ओग वने सात्याल कबळ कीस्तोग. ✧

साव्कर मन्कल ओसो गरिब मन्कल

19 “ओसो उंद पोल्लो केंजाट. ओर्वोग पका साव्कर मन्कल मतोग. ओग डुंगा पंडलेहकाडा रंगताड, पका दाराताड गेदेड केगन्दोग. ओसो दिनमे बेस सुकमते, गिर्दा-वेळकाते ओसो बेरा गिजुरते मंदोग. ✧

20 मति ओर्वोग बार ओसोय गरिब मन्कल मतोग. ओना पेदिर लाजर मता. ओग मेंदुलमेंड बोटाड आस मतोग. ओन दिनमे साव्करना लोता अगदगा, बेरो तचि तासिस अंदुर.

21 साव्कर तिनदहपा, इळन अरतव पेसावार्किन तेला तिन्जि, पोटातुन निहेनन इन्जि, ओग विचर कीदोग. ओसो ओना मेंदुदाड बोटान नय्क बार वासि नाकिन्दुड.

✧ 16:14 16:14 2 तिमोति 3:2 ✧ 16:15 16:15 रोम सहरतोर 8:27; तोहचीतव पोल्लोड 2:23 * 16:16 16:16 मोसानाड अडोड ओसो देवुळता कबुरतोर सास्रम इतेके येसु वायनामुने रासतदु पूरा पाळना सास्रमि. ✧ 16:16 16:16 मत्याल 11:12-13 ✧ 16:17 16:17 मत्याल 5:18 ✧ 16:18 16:18 1 कुरिततोर 7:10 ✧ 16:19 16:19 याकुब 5:5

22 “मनेक मनेके उंद दिया, गरिब मन्कल डोलतोग। अस्के देवतुल्क वासि, ओना जीवातुन पोगोन सिंगर्दीपतगा अब्रहम मुय्तोना† कचुल ओस तासताड। पया उचुक दियाने, ओग साव्कर मन्कल वने डोलतोग। लोकुर ओना सति-गति कीतोर।

23 ओग साव्करना जीवा हानादीपता किसबटटा जागातगा तिपलते मनदहपा, पोगोन ऊळतोग; ऊळनेके, ओन्क जेकु अब्रहमना कचुल, लाजर उदिस मनदनदिन ऊळतोग।

24 अस्के पया ओग अब्रहमिन आळो कीस इद्रम इतोग, ‘ए अब्रहम तादोनिन! नाक ऊळिस जीवा लोपा रा! नना किसबटटगा कर्वलाह आतन. निमा मुर्वत कीसि लाजरिन लोहचीम, ओग वासि तना वेळ्जतुन एतगा मुळहचि, नावा वेंजेटुन सितुर कीयेग,’ इनजोर केयतोग।

25 अस्के अब्रहम इतोग, ‘ऊळा पेका! निमा सीता कीम, जीवात मनदहपा, नीवा पिसमुळते बाताल गावले मता, अद सबे नीक दोर्कता. मति वेग लाजरिहक इतेके, अद्रमता सुकमता पिसमुळ दोर्को. इंजेके इगा वेन्क बाताले तिपल इले. मति निमा मात्रम अगा कर्वलाह आतिन।

26 ओसो उंद पोल्लो केंजा, मीवा-मावा नडुम, उंद बेरा कस्क्ने मनदनद किंडि मन्हता. अदिनेनाहक मियगडाह बोर इके वेंडकोम इतेक तेला वेंड पगवोर, ओसो मयेकेडेनाह मियेके बोर वेंडकोम इतेक तेला वेंड पगवोर,’ इनजोर इतोग।

27 अस्के साव्कर इतोग, ‘अल अह इतेक तादो, नना नीक अर्जि कीयहनन. नियोग लाजरिन नावा बाबाना लोन लोहचीम।

28 बाराहक इतेके नाक एयवुर तमोर मन्हतोर, (ओर नावा लेहका पापि बुदते मनमाकिर इनजोर,) ओरिन अन्ज वेहतेके, नना पका तिपल आयहनन इद जागातगा, ओर वावोर आयनुर,’ इनजोर इतोग।

29 इतस्के अब्रहम इतोग, ‘ओरगा इतेके मोसाल रासतव अडोड, ओसो दुसोर देवुळता कबुरतोर रासतव पुस्तकिड मन्हताड. अविस्किन अर्विसि, अगडा पोल्लोतुन केंजिर, अद्रमलेहका ताकिर,’ इतोग।

30 इतस्के साव्कर मन्कल इतोग, ‘अद्रम आयो अब्रहम तादो! डोलतोरगडाह बोगाय अन्जि ओरिन वेहतेके, ओर पापमता अगदाहि मिळिन्दसि, देवुळतके मलयनुर,’ इतोग।

31 अस्के अब्रहम ओन इतोग, ‘मोसाल रासतव अडोना, ओसो दुसोर देवुळता कबुरतोरगड पुस्तकिना पोल्लोतुन केंजोर इतेके, डोलतोग मन्कल जीवा अर्सि,

† 16:22 16:22 अब्रहम इस्रयेलतोर पेटामुय्तोग मतोग, ओसो देवुळता बेस गोततोग मतोग।

ओरिन वेहतलाह अतेक वने, ओर केंजोर आयनुर, इनजोर इतोग.”

17

पापमता लोप्पा येसुना कागहमुळि

(मत्याल 18:6-7,21-22; मार्कल 9:42)

1 उंद दिया येसु तनाड कगायवालोरिन वेहतोग, “पापम कीयनाह तगहतनव पोल्लोड मनदनुडे! मति बोग मीकु पापमतेके ओसीस्तोग, ओना पका गोसा आयगा!

2 उडूलोर पेकोरा लेहका नाक नमवालोरगडाहि बोनाय वगोनु, ओना नयगा मतद विस्वसतुन विळसलाहि, बोग कटळ वाटटप आस्तोग, (वेग कटळ वाटवाल देवुळता बेरा सिकसातुहकु ओजनोग). वेना वेळेटगा पका पूहतद जेता बंडातुन दोहचि, वेन समदुरते वेल्लाह आता कसातगा मुळहतना, (इद बेरा सिकसा आंदु; मति) तान्काय वीळिस बेरा सिकसा, देवुळि अद्रम कटळ वाटवाहक ईयगा.

3 अदिनेनाहक मीवा ताकमुळते उसर मन्हट.

“मीवा तोळतोग गल्लि कीतेके, ओन तेर्हाटु. ओग तना कीता गल्लिताह मलतेके, ओना गल्लितुन मापि कीम्हट.

4 ओग उंदिय दिया एळुड मल्काड मीवा विस्वते पापम कीसि, ओसोवने एळुड मल्काड मियगा वासि, नना चुकतन, इंजेक अद्रम केवोन इनजोर इतेके, ओन मापि कीम्हट,” इनजोर वेहतोग.

विस्वसता पोल्लो

5 इदिन पया केंजिस, “मावा विस्वसतुन बेर्सिह कीसीम गरू,” इनजोर बळयिर येसुसामिन इतोर.

6 इतस्के येसुसामि इतोग, “मीवा विस्वस नूडःमेटा मतेक वने, मीट इद बेरा ताळ मरातुन, ‘कुळह वासि, समदुरतगा निल्म’ इनजोर वेहतेके, अद मीवा पोल्लोतुन केंजगा.✧

ओर्युलतोना जबब्दर

7 “इजेके मियगडाहि बोना तेला लोतगा ओर्युलतोग मनदनोग, ओग पूहतलाह आयि, इलवेक इसि कौदानके आयि, अनेग. अन्जि तना कबळतेनाह लोन मल्स

✧ 17:6 17:6 मत्याल 17:20; मार्कल 11:23; 1 कुरिततोर 12:9

वातस्के, 'वाता वावाय गाटो तिनदलाह उदा रा' इनजोर, माल्काल ओन इनोग आयनोग.

8 मति 'नयेनाहक गाटो अटा, जगा केऱस नना तिनाहजोम, नाक वांटिस ईम. ताना पया निमा तिन' इनजोर इनदनोग.

9 ओसो नना वेहतद कबळतुन कीतोग इनजोर, ओर्युलतोन 'बेस कीतिन!' इनजोर इनोग आयनोग.

10 अद्रमे मीट वने देवुळ वेहतद पूरा कबळतुन मारिह कीतस्के, 'माटु ओर्युलतोरुम मान दोर्कना मुर्तिय लायक आयोम! माक बेद कबळ कीयनद मता, अदे कबळतुन कीतोम,' इनजोर इन्हट," इनजोर येसु वेहतोग.

येसु दहा मोंडरोगमतोरिन सब्रे कीस्तोग

11 पया येसु येऱसलेमतके दायहपा, सामरिया ओसो गालिल, इव पटिना नडुमतुहक अनजोर मतोग.

12 अस्के येसु बेदो उंद नाटेनगा दायहपा, अगदुहक उचुन अबर, मोंडरोगमतोर दहा मन्कलोर निच मतोर.

13 ओर येसुन ऊळिस जोरते केयतोर, "ए येसु! गुरू! माक ऊळिस जीवा लोपा," इतोर.*

14 येसु ओरिन ऊळिस इतोग, "अले मीट इंजेक इग्डाह अन्जि, मीवाड मेंदुस्किन बूमयालोरिहक तोहाट,†" इनजोर इतोग. इतस्के ओर अतोर. अनेक-अनेकेन ओरा मोंडरोगम मायता.

15 पया ओर दहा मन्कलोरगडाहि ओर्वोग मन्कल, तना सब्रेम आतदिन ऊळतोग. अस्के ओसोवने येसुनगा मल्स वासि, जोर-जोरते केयिस, देवुळतुन जोहर कीया बोटटोग.

16 ओसो ओग येसुनाड काल्क अर्सि, ओन जोहर कीतोग. ओग मन्कल सामरि जाततोग, (इतेके उड्ला जाततोग) मतोग.‡

17 अस्के येसु इतोग, "कतमतोर सब्रेम आतोर इसि. पया इका नव मन्कलोर बेगाडुर?

* **17:13 17:13** यहूदि लोकर मोंडरोगम आतोर मन्कलोरिन, कळवोग आतोर इनजोर जेक कीदुर, ओसो ओरिन नाटुहक अबर तासिदुर. † **17:14 17:14** बोर मोंडरोगमतहि सब्रेम आंदुर, ओरिहकु बूमयानगा अन्जि, माट सब्रेम आतोम इन्जि, तोहता पोयन्दु, अस्के बूमयालोऱ मीवा कळवोग एडटा इन्जि वेहन्दुर. ओर वेहतस्केन, मोंडरोगमतोरिहक लोकुरा संगे कलियलाह पोलिदु (लैयव्यवस्था 14:1-32). ‡ **17:16 17:16** सामरि जाततोरिन, यहूदि जाततोरि विटळ तासिन्दुर.

18 वेग यहुदि आयवोग दुस्रा जाततोन विळिससि, ओरगडाह बोगे बह देवुळतुन जोहर कीयलाहि, मल्स वावोग गोतो!” इतोग.

19 ओसो ओन, “तेदिस अन! निमा नाक विस्वस कीतिन, अदिनेनाहक सत्रेम आतिन,” इतोग.

देवुळता राजेम बेद्रम वायगा?

20 उंद दिया परूसिर येसुनु, “देवुळि तना राजेमतुन माक बेस्के दिसिह कीयगा?” इनजोर ताल्हकतोर. ताल्हकतस्के येसु वेहतोग, “देवुळ राजेम कीयनद कोंडाहक दिसो आयगा.✧

21 देवुळि मीवा नडुम राजेम कीस्ता. अदिनेनाहक ‘इदु! देवुळि इगा राजेम कीस्ता. अदु! अगा राजेम कीस्ता,’ इनजोर लोकर वळ्हकोर आयनुर,” इनजोर वेहतोग.

22 ओसोवने कगयवालोरिन इद्रम इतोग: “माने-मन्कना नडुम पुटोनन, नना राजाल आसि वायनद दियातुन ऊळलाह विचर कीकिर, मति मीट ऊळ पगविर आयकिर, इद्रमता वेला वायगा.

23 अस्के इगा मन्हतोग, अगा मन्हतोग, इनजोर लोकर मीकु इनदनुर, अगा मीट अनमाटु, ओरा संगे कलियमाटु.✧

24 पोगोन उंद बाजेतके मिळ्स्कतेके, दुस्रा बाजेतके वेहच आस्ता. अद्रमलेहकाने माने-मन्कना नडुम पुटोनन नना, आकि दियाते वायकन अस्के, कतमतोर नाक ऊळनुर.✧

25 मति ताना मुने नना पका तिपल आयकन. इद पीळतोर मन्कलोर नाक पास्कनुर.

26 “नोहा मुय्तोना वेलाते बेद्रम आता, अद्रमे माने-मन्कना नडुम पुटोनन नना वायहपा आयगा.

27 नोहा मुय्तोग ओडातगा नेडनाहजोम, लोकर तिनदना-उनडना कीदुर, मुतेस्क तन्दुर, मुजोहक अन्दुड. पया बेरा उड्रा वासि, ओर कतमतोरिन बूळे कीता.✧

28 “ओसो लोटना वेलाते वने अद्रमे आता. लोकर तिनदना-उनडना, असना, वमना, वीतना, लोहक पंडना कीदुर.

✧ 17:20 17:20 19:11; बळयिर 1:6 ✧ 17:23 17:23 मत्याल 24:23; मार्कल 13:21

✧ 17:24 17:24 मत्याल 24:27 ✧ 17:27 17:26-27 पुटमुळि 7; मत्याल 24:37-39

29 मति लोट सोदोम सहरताहि पेसतस्के, पोगोटा बूमताहि मळगनव किसतळ्मिड अरताड, अस्के नागमेटोर कतम बूळेम आतोर.✠

30 माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना दिसनद दिया वने,✠ अद्रमलेहकाने आयगा.

31 अदिनेनाहक अद दिया बोगाय लोता पोगोन मतेके, लोतगा मनदनद सामनतुन ततलाह, इळन रेगनद आयो. अद्रमे बोगाय मन्कल पोलमते मतेक वने, ओग मल्स वायनद आयो.✠

32 लोटना मुते (देवुळता पोल्लोतुन केंजवा, सोदोम सहरतुन मिळिन्दस ऊळतस्के), तान्क बह आता, अदिन सीता कीम्हटु.✠

33 “ओसो बोग इद बूमतगा आपुना जीवातुन पिसिह कीयलाह ऊळिहतोग, ओग आक्रिते बूळेम आयनोग. बोग बारा नयेनाहक सबे पोहतहतोग, ओन्क देवुळताहि पूना जीवा दोर्कगा.✠

34 नना मीक वेहतहनन, नना वायहपा, नग्का इर्वुर मन्कलोर उंदिय जागाते उंजिस मनदनुर. मति नना ओर्विन बार नावा संगे मनदलाह ओयकन, ओर्विन बार सिक्सा आयलाह अगान विळिससीकन.

35 ओसो रेंड आस्कु जेताते पिंड नोगसोर मतेके, नना उंदतुन बार नावा संगे ओयकन, उंदतुन बार अगान विळिससीकन.✠ [

36 इर्वुर मन्कलोर पोलमतगा मतेके, नना ओर्विन बार नावा संगे ओयकन, ओर्विन बार अगान विळिससीकन,” इतोग.]§✠

37 अस्के कगयवालोरे येसुन, “इव पोल्लोड बेगा आयनुड सामि?” इनजोर ताल्हकतोर. अस्के, “बेगा हातद सेता मनदगा, अगा गीदस्क जमा आयनुड*,” इनजोर येसु इतोग.✠

18

पार्तना कीसोरेन मनदना

✠ 17:29 17:28-29 पुटमुळि 19:15-25 ✠ 17:30 17:30 2 तिसलुनितोर 1:5-7;

1 पत्रु 1:7; 1 योहन 3:2 ✠ 17:31 17:31 मत्याल 24:17-18; मार्कल 13:15-16

✠ 17:32 17:32 पुटमुळि 19:26 ✠ 17:33 17:33 मत्याल 10:39; 16:25; मार्कल 8:35; लूकाल 9:24; 14:26; 17:33; योहन 12:25 ✠ 17:35 17:35 मत्याल 24:41

§ 17:36 17:36 उचुक मोदुल काग्देहकनगा इद वचन इले. ✠ 17:36 17:36 मत्याल 24:40 * 17:37 17:37 बेगा हातद सेता मनदगा, अगा गीदस्क जमा आयनुड मत्याल 24:28,

इद वचनता नोट ऊळट. ✠ 17:37 17:37 मत्याल 24:28

1 पया येसु तनाडः कगायवालोरिन दिनम पार्तना कीसोर मनदना, ओसो अमेसा पार्तना कीयलाह बेस्केन ओरेम आयना आयो इनजोर, ✧ उंद पीटो इद्रम वेहतोग.

2 “उंद नाटेनगा ओर्वोग गायताल मतोग. ओग लोकुरा नेयम कीसीदोग. मति ओग मन्कल मात्रम देवुळतुन बह रेयवाल आयोग, ओसो लोकुरा पर्वा वन केवाल आयोग.

3 अदे नाटेनगा उंदि रांडे आंचाळ मता. अद ओनगा दिनमे वासि, ‘गायता, नावा विस्दतोना संगे मनदनद कटूलातुन, नेयम कीसि देहचीम,’ इनजोर वेहन्दु.

4 वेल्लाडे दियाड आनाह, ओग ताना नेयमतुन पर्वा केवालेवा केमेन मतोग. मति उंद दिया ओग तनतनाय विचर कीतोग, ‘नना देवुळतुहके बह रेयो, ओसो मन्कहके बह रेयवानन आयोन.

5 तेला मति इद रांडे आंचाळि दिनमे नयगा वासि, कयर कीस्ता. अदिहक इंजेक तेना नेयम कीसि देहचीतेकेन बेस आयगा. इलवेके इद दिनमे कयर कीसोरिन मनदगा,’ इतोग.”

6 पया ओसो येसुसामि इतोग, “नेयम कीसेवाल लागवोग मन्कल बाताल इतोग, अद पोल्लोतुन सीता कीम्हटु.

7 देवुळ आचतोर लोकुर, ✧ देवुळतुन नग्का-पियलि कोळ्व कीसोर मन्हतोर, ओरा नेयम आयना इन्जि, ओरिहक तोळ ईयलाहि, देवुळि आल्सेम कीयगाया? ✧

8 नना मीक वेहतहनन, देवुळि ओरा नेयम चट्टिपट कीसीयगा. तेला मति माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नना बेस्के मल्स वायकन, अस्के इद बूमतगा विस्वसतुन विळसवा, पार्तना केवालोर दोर्कनुरा?” इनजोर वेहतोग.

देवुळता मुनेह उड्ला बुदतोग आस मनदना

9 ओसो उयतुर मन्कलोर, माटे देवुळतुहक विचर वानाह पिसिहनोम इनजोर, दुसोरिन पास्किंदुर. ✧ ओरेनाहक वने येसु उंद पीटो वेहतोग.

10 “इर्वुर मन्कलोर देवुळतुन पार्तना कीयलाहि, मंदिरतगा अतोर. ओरगडाह ओर्वोग बार परसि, ओर्वोग बार नाकातगा सिद्वा एनवाल.

11 परसि बाताल कीतोग इतेके, ओग सिद्वा एनवानगडाह जेक निचि, इद्रम पार्तना कीतोग, ‘ए देवुळतिन! नना दुसोरा लेहका कलेनन आयोन, ओसो नाळेह

✧ 18:1 18:1 2 कुरिततोर 4:1,16; गलातितोर 6:9; इपिसुसतोर 6:18 ✧ 18:7 18:7 कुलुसितोर 3:12 ✧ 18:7 18:7 रोम सहरतोर 8:33; तोहचीतव पोल्लोड 6:10 ✧ 18:9 18:9 रोम सहरतोर 14:3,10

केवानन वने आयोन, साट्याल कबळ केवोन. ओसो नियोग सिद्वा एनवाना लेहका वने, नना लोकरिन मुळहवानन आयोन. अदिनेनाहकु नना नीक जोहर कीय्हनन.

12 वारममेटुहक रेंड मल्काड उपस कीय्हनन. नावा कमयता दहा तूस्कनगडाहि, उंद तूस नियेनाहक दान वने ईय्हनन,' इनजोर इतोग.

13 "मति सिद्वा एनवाल मन्कल जेक नितोग. ओन्क पोगोन ऊळलाह वने दीरा वावो. ओग तना पापमतुन आलिह कीसि,* अर्युल पासोर इद्रम पार्तना कीतोग, 'ए देवुळबाबा! नना बेरा पापि मन्कनन आंदन. नावा पोगोन जीवा लोपा,' इनजोर इतोग.

14 पया ओर इर्वुरगडाहि, सिद्वा एनवाले देवुळता मुनेह सेतेमतोग आसि लोन अतोग. मति परसि सेतेमतोग आयोग. बाराहक इतेके, बोग तन्क बेरोनन इन्हतोग, देवुळि ओन उड्लोग कीस्ता. मति बोग तन्क उड्लोनन इन्हतोग, देवुळि ओन बेरोग कीस्ता,"* इद्रम वेहचि पीटोतुन येसुसामि मारिह कीतोग.

पेकोरिहक येसु बर्कत ईस्तोग

(मत्याल 19:13-15; मार्कल 10:13-16)

15 उंद दिया तमाड पेकोरा पोगोन कय तासिसि, ओरिहक बर्कत ईयेग इनजोर, लोकर येसुनगा बाला पेकोरिन तचोर मतोर. मति इके येसुना एरे पेकोरिन तमाट इनजोर, कगयवालोर ओराड तलिस्क-तपेरिन तेर्हतोर.

16 मति येसु पेकोरिन तनगा केयिसि, कगयवालोरिन इतोग, "पिलाड-पेकोरिन नयगा वायलाह ईम्हट, ओरिन रोमिह केमाट. बाराहक इतेके देवुळबाबाल वेरा लेहकाडोर कुलुल बुदतोरिहके राजाल आस्तोग.*

17 इह केंजाट, नना मीक सेतेम वेहतलाह आतन, बोरु वेर उड्लोर पेकोरा बुदता लेहका आसि, देवुळतुन तमा जीवातगा राजेम कीयलाह एवोर, देवुळ राजेम केवालोर लोकरगा, ओरिहक बेस्केन जागा दोर्का आयगा," इनजोर वेहतोग.

साव्कर ताल्हकतद पोल्लो

(मत्याल 19:16-29; मार्कल 10:17-30)

* **18:13 18:13** सिद्वा एनवालोर रोम सर्करतुहक सिद्वा एन्दुर, एनेके बेचोक एतना मंदु, तान्काय वीळिस कोताड एन्दुर. अदिनेनाहक यहदि लोकर वेरिन पाप्यहलोर इंदुर. * **18:14 18:14** मत्याल 23:12; लूकाल 14:11; याकुब 4:6; 1 पत्रु 5:6 * **18:16 18:16** 1 पत्रु 2:1-3

18 पया ओर्वोर्ग यहुदि मुक्याल येसुन इद्रम ताल्हकतोग, “गूरु! निमा पका सेतेमतोनिन आदिन. नाक वेहा, देवुळता संगे अमेसाता पिसमुळ दोर्किह कीयलाहि, नना बाताल कीकन?” इतोग.

19 इतस्के येसु ओन इतोग, “निमा नाक सेतेमतोनिन इनजोर बाराहक इहनिन? देवुळतुन विळिसस बोगे सेतेमतोग इलेग.

20 निमा मोसानाड अडोड इतेके पुहनिने: साट्याल कबळ केमा, बोने हक्कमा, बोनाड कलमा, जोल साक्सि एमा, आपुना तलोग-तपेहक मान ईम☆,” इनजोर वेहतोग.

21 ओग मुक्याल, “इव सबे पोल्लोनु, उड्लस्केडाहिये माळसोर वायलाह आतन गूरु!” इतोग.

22 ओना पोल्लोतुन केंजिसि येसु इतोग, “(इंगो निटमे निमा उड्लगडाहि अव अडोन माळसोर वातिन, मति) नियगा इंका ओसो उंद पोल्लोता कमि मन्हता. अन! नियगा मनदनद सबे मालसोमतुन वमिसि, लेवोरिहक तूसिसीम. अद्रम कीसि, निमा नावा संगे मन्जि नावाड कगया. अद्रम कीतिन इतेके, पोगोन देवुळता जागातगा नियेनाहक निटमता मालसोम दोर्कगा,” इनजोर इतोग.

23 येसुना इद पोल्लोतुन केंजिसि, ओग मुक्याल ओसोय मेसेहने आतोग. बाराहक इतेके, ओग पका साव्कर मतोग.

24 ओग मेसेहने आतदिन ऊळिसि येसु इतोग, “साव्कर लोकुर देवुळता राजेमतोर आयना इतेके, पका मुस्किल आस्ता.

25 ऊज-बूकातुहक स्टुम पेसिस दाया पगयहताया? अद्रमे, मता मन्कल देवुळता राजेमतोग आयना इतेके, तान्काय मुस्किलता पोल्लो!” इनजोर वेहतोग.

26 अस्के येसुना पोल्लोतुन केंजवालोर ताल्हकतोर, “अह इतेके अमेसाता पिसमुळ पया बोन्क दोर्कगा गूरु?” (पका मालसोम इतेके देवुळता देव्वाता सीना आंदु इनजोर विचर कीताहकु, ओर इद्रम इतोर.)

27 इतस्के येसु इतोग, “इव पोल्लोड मन्कना कयदे आया पगवोड, मति देवुळताये कयदे इव सबे आया पगयहताड.”

28 इनजोर इतस्के पत्रु इतोग, “ऊळा गूरु, माट इतेके मावा लोन-दुवर विळिसस, नीवा पेगके वातोम.”

29 इतस्के येसु इतोग, “इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, बोगाय देवुळि नावा

राजाल इनजोर तान माळलाह, तना लोन-दुवरतुन, मुतेनु, पिलाड-पेकोरिन, तलोग-तपेनु, दादाल-तमोनु विळसनोग,

30 ओन्क इद कालमते लेकालेवा सम्सरम ओसो एळम-दळमतोर दोर्कनुर, अचोने आयो मति ओसो वायना कालमते अमेसाता पिसमुळ वने दोर्कगा,” इनजोर वेहतोग.

तना हामुरता पोल्लोतुन येसु वेहतहतोग

(मत्याल 20:17-19; मार्कल 10:32-34)

31 पया येसु तनाड बारा बळयिरिन, बेदो उंद जागातगा केयिस इतोग, “इद ऊळाट! माट येस्सलेम दायलाह आतल. माने-मन्कना नडुम पुटटोनन, नावा लोप्पा वेल्लाय मुने देवुळता कबुरतोर बाताल रासिस तासतोर, अद सबे करल आयगा.

32 रासतप लेहका नाकु यहुदि आयवोरा कयदे पोस ईयनुर.✧ नावा पोगोन उस्कनुर, पास्कनुर, नावा कदर रेहतनुर.

33 जेटूलाते नल्हतनुर, अह कीसि नाक हळकनुर. मति नना मूंड दियाने जीवा अरयकन,” इनजोर वेहतोग.

34 मति ओग वेहतव पोल्लोनगडाहि कगयवालोरिहक उंद पोल्लो वन तेळियो. अव पोल्लोना अर्तम ओरगडाह मकिह कीतद मता. अदिहक ओग वेहतव पोल्लोड, कगियवालोरिहक मुर्तिय तेळियोड.

येसु तोववोन बेस कीस्तोग

(मत्याल 20:29-34; मार्कल 10:46-52)

35 पया येसु यरिगो नाटेना एरे एवतोग. अस्के नाटेना लोप्पा ओळियिहपा अगदा कचुल ओवोर्ग तोववोग गुडि उदिस बिचेम ताल्हकसोर मतोग.

36 अस्के लोकुरा लेडतुन केजिसि, “(अले बोराय नाक वेहाट रा!) इगा बाताल आस्ता?” इनजोर ताल्हक बोटटोग.

37 पया बोरो ओनु, “नासरेत नाटेनोग येसु दायलाह आतोग रा,” इनजोर वेहतोर.

38 वेहतस्के ओग गुडि, “ए येसु! दाविद राजाना कूळतोनिन पिसिह केवानिन! नावा पोगोन दया कीमु,” इनजोर केयतोग.

39 केयतस्के मुडा मुनेह मतोर, “निमा केयमा रा, केमेन मन!” इनजोर ओन तेर्हतोर. तेला मति ओग ओसोवन पका जोरते केयलाह आतोग. “ए दाविद राजाना कूळतोनिन! नावा पोगोन दया कीम!” इतोग.

✧ 18:32 18:32 योहन 19:11; बळयिर 2:23; 3:13; 21:11

40 इतस्के येसु ओना लेडतुन केंजिसि नितोग. निचि “अले ओन नयगा ताट रा,” इतोग. पया ओन येसुनगा ततोर. ततस्के येसु ओन ताल्हकतोग,

41 “नयगडासि नीक बाताल गावले?” इतस्के ओगु, “नाक तोवनाह कीसीम सामि,” इनजोर इतोग.

42 पया येसु, “अले! अह इतेके नावा पोगोन विस्वस कीतिन, अदिहक तोव्म,” इनजोर इतोग.

43 अस्के ओग तोप्नेन तोवतोग. तोवतस्के देवुळतुन जोहर कीसोर-कीसोर येसुना संगे अतोग. अगा मतोर सबेटोर ओग गुडि सव्रेम आतदिन ऊळिसि, देवुळतुन जोहर कीतोर.

19

येसु जकयिना लोन दास्तोग

1 पया येसु यरिगो नाटेनगाहक अनजोर मतोग.

2 अद नाटेनगा ओर्वोग जकय पेदिरतोग मन्कल मतोग. ओग रोम सर्करतोरिहक, सिदवा एनवाल्लोरा मुक्याल मतोग. ओसो पका साव्कर मतोग.

3 येसु बोग आंदोग इनजोर, ओग ऊळलाह अगिड पर्हीकिंदोग. मति येसुना सर्ने वेल्लाय मुल मताहकु, ओन ऊळ पगवोग. बाराहक इतेके ओग ओसोय गुटिल मतोग.

4 पया येसुन ऊळकन इन्जि, ओग जकय येसु दायनद अगदेके मुनेह वितिसि, उंद तोया मरातगा तगडतोग.

5 येसु अद मरातगा एवतोग, अस्के पोगोन ऊळिस ओन इद्रम इतोग, “अले जकय! चट्पिट इळन रेगा! नाक नेंड नीवा लोन रोमना मन्हाता,” इतोग.

6 इतस्के जकय चट्पिट रेगिसि, येसुन तना लोन ओतोग. ओसि बेस-नेहना गिर्दाते उदिह कीतोग.

7 येसु जकयिना लोन अतदिन ऊळिसि, “वेग पापि मन्कना लोन मनदलाह अतोग,” इनजोर मुडा मन्कलोर मुयोग आया बोटटोर.

8 पया जकय निचि येसुसामिन इद्रम इतोग, “गूरु! इंजेके नावा मालसोमतगडाहि वळ्गा तूस लेवोरिहक ईय्हनन. ओसो नना बोनगडाह आयि नाळेह कीस ततद मतेके, ओन्क नालुड पटिड मल्हच ईय्हनन,” इतोग.

9 अस्के येसु ओन इतोग, “नेंडु इद लोतगा अमेसाता पिसमुळ वाता. वेग सिदवा एनवाल वने, अब्रहमना जालपिलतोगे आंदोग।✧

10 माने-मन्कना नडुम पुटोनन नना लेसतोरिन पर्हकलाह, ओसो ओरिन पिसिह कीयलाहि वातन,✧ इदिन सीता कीम्हटु,” इनजोर इतोग।

बंगरताड कोताना पीटो
(मत्याल 25:14-30)

11 पया (ओर बेद नाटेनगा मतोर, अद नाटेनगडाह)येस्सलेम ऐरेन मता, अदिनेनाहक इंजेके येसु येस्सलेम एवयनोग अस्के, सबेटोर लोकुर ऊळनाह, देवुळि मयगा राजेम कीयगा इनजोर, मुडा मन्कलोरु विचर कीदुर.✧ अदिनेनाहक येसु ओरिहक उंदि पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहतोग।

12 “ओर्वोग राजालोरा कुट्मळतोग मन्कल मतोग, ओग राजाल आसि वायलाह, जेकता देसेमते सबेट्क बेरोग राजान कलियलाह अतोग।

13 दायनामुने ओग तनाड ओर्युलतोरगडाहि दहा ओर्युलतोरिन केयतोग, केयिसि ओरिहक दहा बंगरताड कल्दर्क* ईतोग। ईसि, नना मल्स वानाहजोम इव कल्दर्कने मीट दंदा कीम्हटु इनजोर, वेहच अतोग।

14 “मति नाटेना दुसोर लोकुर ओन विस्द कीदुर. अदिहक वेग मावा नडुम राजेम केमाकेग इनजोर, सबेट्क बेरोग राजानगा, कबुरतोरिन ओना पयाह लोहतोर।

15 पया ओग राजाल आसि मल्स वातोग. वासि, नना बंगरताड कल्दर्क ईस मतन, ओरु दंदा कीसि, बेचोक कमय कीतोर इनजोर ऊळलाहि, ओरिन केय वेहतोग।

16 पया मुनेतोग ओर्युलतोग वातोग, वासि, ‘महरज! निमा ईस मतिन अद बंगरता कोताते, नना दहा बंगरताड कल्दर्क कमय कीतन,’ इनजोर वेहतोग।

17 वेहतस्के माल्काल इतोग, ‘बेस-नेहना कीतिन. निमा बेसतोग ओर्युलतोनिन! उडुला कबळतुन नाळेह केवालेवा कीतिन. अदिनेनाहक नीक दहा नाहकिन ताकिह कीयलाहि अदिकर ईकन,’ इतोग।

18 अद्रमलेहकाने दुसोग ओर्युलतोग वने वासि, ‘महरज! निमा ईस मतिन अद नीवा बंगरता कोतातगडाहि, नना एयुड बंगरताड कल्दर्क कमय कीतन,’ इतोग।

✧ 19:9 19:9 गलातितोर 3:7 ✧ 19:10 19:10 1 तिमोति 1:15 ✧ 19:11 19:11 17:20; बळयिर 1:6 * 19:13 19:13 इद्रमता उंद कल्दर बडि, अद तूकने जोक-जोक नूर दियाना कृति, इचोन मोलाता मता.

19 इतस्के माल्काल वेन वने, 'नीक एयुडः नाहकना मुक्क्याल कीकन,' इतोग.

20 पया ओसो ओर्वोग ओर्युलतोग वासि, 'महरज! इद नीवा बंगरता कल्दर देस्तितगा गट कीस तासिस मतन.

21 निमा कळक मन्कनिन आदिन, अदिहक नना नीक रेयतन. नीवा कयदे तासवदिन पेहकिहनिन, ओसो नीवा कयदे वीतवगडाडः कोयहनिन,' इतोग.

22 इतस्के माल्काल इतोग, 'लाग्बोग ओर्युलतोनिन! नीवा तोडटा वळहकतद पोल्लोतेने, नीक नेयम कीकन. नना कळक मन्कनन, नावा कयदे तासवदिन पेहकिहनिन, ओसो नावा कयदे वीतवगडाडः कोयहनिन इनजोर, नीवा विचर मन्हता.

23 इतेके अद कल्दरतुन साव्करनगा बाराहक तासविन? अस्के नना वासि सवयते तैडिस मनेनन,' इतोग.

24 ओसो एरे निच मतोरिन इतोग, 'अद कल्दरतुन वेनगडाहि ऊंदिसि, दहा बंगरताडः कल्दरकनोग मन्कहक ईम्हट,' इनजोर वेहतोग.

25 वेहतस्के ओरु, 'महरज! ओनगा दहा कल्दरक मन्हताडः इसि!' इतोर.

26 माल्काल इतोग, 'नना मीक वेहतहनिन, बोर-बोरु तम्क दोर्कतद सोमतुन बेस काळिडह्तोर, ओरिहक इंका ओसो दोर्कगा. मति बोर-बोरु अद्रम केवोर, ओरगा मनदनदिन वने, देवुळि ओयगा.

27 मति इंजेके इगा वेग राजेम कीयना आयो इनजोर, बोर नाक विरुद कीतोर, ओरिन नावा मुनेह तचि हक्काट,' इनजोर माल्काल इतोग,' इनजोर वेहचि, येसु पीटोतुन मारिह कीतोग.

येसुसामि राजाना लेहका येस्सलेम सहरते ओळियिहतोग

(मत्याल 21:1-9; मार्कल 11:1-10)

28 इव पोल्लोडः वेहतापया, येसु येस्सलेम दायनद अगदे, लोकुरा मुनेह-मुनेह ताक बोटटोग.

29 अनेके जयतुन मेटाता कचुल मतव बेत्पागे ओसो बेतनि, इव नाहकना एरे एवतोर. अस्के कगायवालोरगडाह इर्वुरिन इद्रम वेहतोग:

30 "मुनेह दिसनद नाटेनगा अन्हट. अगा ओळियताहे, बोगे बेस्केन उदिस अनवद गाळद पियोतुन दोहच तासतदिन ऊळकिर. अस्के तान लेहच पोस ताट.

31 बोगाय बाराहक लेहतलाह आतिर इनजोर ताल्हकतेके, 'सामिहक तेना गर्ज अरता' इनजोर वेहाट," इनजोर वेहच लोहतोग.

32 अस्के ओर अतोर, अतस्के येसु ओरिन बेद्रम वेहच मतोग, अद्रमे तान दोर्किह कीतोर.

33 पया अद गाळद पियोतुन लेहचोर मतोर, अस्के गाळदताड माल्कालोर, “मीट तान बाराहक लेहतलाह आतिर रा?” इनजोर ताल्हकतोग.

34 अस्के ओर, “सामिहक तेना गर्ज अरता दादा,” इतोर.

35 पया तान येसुनगा ततोर. तचि तमा मुचिस मतव गेंदेड, गाळद पियोता पोगोन वाटटोर. वाटिसि ताना पोगोन येसुन उदिह कीतोर.

36 येसु ताना पोगोन उदिस पेसतोग, अस्के (राजाल अनेके बेद्रम कीस्तोर, अद्रमलेहका ओना मुनेह-मुनेह,) लोकर अगदगा तमा मुचिस मतव गेंदेन तागसोर, (ओन मान ईदर).

37 अद्रमे पया जयतुन मेटातगडाह रेगतोग. अस्के अगदुहक अनवालोर सबेटोर कगयवालोर, तमा ऊळतव बामिह कीयनव कबस्किन सीता कीसि, पका जोरते केयसोर, गिर्दति देवुळता जोहर कीया बोटटोर.

38 ओर इद्रम केयतोर इतेके,

“देवुळबाबाना अदिकर पोस वावाल राजाहक देखा आयि! ✧

देवुळता संगे गूनम मन्हाता!

पोगोटा बेरा देवुळतुहक मान आयि,”

इनजोर केयतोर. ✧

39 अस्के मुडगा मतोर उयतुर परसिर येसुनगा वासि, “गूरू! नीवाड कगयवालोरिन केयमाट इनजोर केमेन कीम,” इनजोर इतोर.

40 पया येसु ओरिनु, “नना मीक वेहतहनन, ओकावेला वेर बार केमेन आतोर इतेके, इव अगदगडाड बंडाडे केयनुड,” इनजोर इतोग.

41 पया येसु येस्सलेम सहरता एरे एवतोग. अस्के अद सहरतुन ऊळिस अळतोग. ✧

42 ओसो इद्रम इतोग, “मीकु सुकम ईयनव पोल्लोन नेंडे मीट पुनज मतेके, बेस आस मनालि. मति इंजेके इसि, अव पोल्लोड मीवाड कोंडाहक दिसोड.

43 मीवा कोटुलतोर इद सहरतुन सर्ने कीस, मीक तिपल कीयनुर, अस्के मीक मकलाहि जागा वने दोर्को आयगा, इद्रमता वेला वायगा.

44 मीवा देवुळि पिसिह कीयलाहि वातद कगोतुन मीट पुनविर. अदिनेनाहक मीवा कोटुलतोर मीकु, मीवा सहरतुन, दुराते काल्हपनुर. ओसो गूरेतगा बंडाता पोगोन बंडा मनवाह पिळहपळ कीयनुर, ✧” इनजोर इतोग.

✧ 19:38 19:38 देवुळताड पाटाड 118:26 ✧ 19:38 19:35-38 योहन 12:12-15

✧ 19:41 19:41 योहन 11:35 ✧ 19:44 19:44 मत्याल 24:2; मार्कल 13:2; लूकाल 21:6

मंदिरतगा आटुम उदतोरिन येसु पूंडिहतोग

45 पया येसु मंदिरतगा अतोग, अन्जि अगा रेसातग आटुम उदतोरिन पलते पूंडलाह बोटटोग.

46 येसु ओरिन इतोग, “देवुळता कबुरतोग इद्रम रासतोग:
देवुळ इह इन्हता: ‘नावा लोतुन मोळ्कनद जागा इनदनुर, ☆
मति मीट देवुळता लोतुन डाकुरा डेरा कीतिर, ’ ” ☆
इतोग. ☆

47 अद्रमे पया येसु दिनम मंदिरतगा अन्जि काःहन्दोग. पेर्मालोऱ, साऱ्मगूस्र,
मुक्या मन्कलोर, वेऱ ओन हक्कलाह अग ऊळिन्दुर. ☆

48 मति सबेटोर लोकर पका गिर्दति, येसु वेहतनव पोल्लोन केंजिंदुर.
अदिनेनाहक ओन हक्कलाह, ओरिहक अग दोर्को.

20

यहुदि मुख्यालोर येसुन पोल्लो ताल्हकिहतोर

(मत्याल 21:23-27; मार्कल 11:27-33)

1 उंद दिया येसु मंदिरतगा लोकरिन काःहनेके, बेसता कबुरतुन वेहचोर मतोग.
अस्के पेर्मालोऱ, साऱ्मगूस्र, वेऱ यहुदिराडऱ पेदल्कना संगे ओनगा वातोर.

2 वासि “निमा बोना अदिकरते इग्डाह लोकरिन पूंडलाह आतिन? नीक इद
अदिकर ईतोग बोग आंदोग, अले माक वेहा?” इनजोर ताल्हकतोर.

3 ताल्हकतस्के येसु इतोग, “अले अह इतेके नना वने मीक उंद पोल्लो
ताल्हकिहनन!

4 देवुळता पेदिरते एग मीहतनद अदिकर, योहनिहक बेग्डाह दोर्कता?
देवुळतेनाहुया बार मन्कनेनाह? अले वेहाट,” इतोग.

5 अस्के ओर तमतमाये, कुस्क-कुस्क आसोर वळ्हकलाह आतोर, “वेन माट
बाताल वेहतकल रा? देवुळतेनाहे ओन्क एग मीहतलाह अदिकर दोर्कता इनजोर
वेहतेक अचोन, ‘मीट पया बाराहक योहननाडऱ केंजविर?’ इनजोर माक इनदनोग.

☆ 19:46 19:46 यशायाह 56:7 ☆ 19:46 19:46 यिर्मयाह 7:11 ☆ 19:46
19:45-46 मत्याल 21:12-13; मार्कल 11:15-17; योहन 2:14-16 ☆ 19:47 19:47
मार्कल 11:18; योहन 5:18; 7:1,19; 8:37,40; 11:53

6 ओसो मन्कनेनाहे ओन्क एग मीहतलाह अदिकर दोर्कता इनजोर इतेके, सबेटोर मावा पोगोन बंडाड उकनुर, बाराहक इतेके लोकुर योहनिन देवुळता कबुरतोग मतोग इनजोर इन्हतोर,” इन्जि विचर कीतोर.

7 अदिनेनाहक ओरु, “माट पुनोम योहनिहक बेगडाह एग मीहतलाह अदिकर दोर्कतायो,” इनजोर इतोर.

8 इतस्के येसु वने ओरिन “अह इतेके नना वने इव कबस्किन बोना अदिकरते कीयलाह आतन, अदिन मीक वेहोन,” इनजोर इतोग.

अंगुर वाळुम ओगसतोग माल्काना पीटो
(मत्याल 21:33-46; मार्कल 12:1-12)

9 पया अगा मता मुडुहक, येसु उंद पुन्पिह कीयनद पीटो इद्रम वेहता बोटोम इतेके, “ओर्वोग मन्कल तना जागातगा अंगुर सोपता वाळुम ओगसतोग. ओगसिसि उयतुर मन्कलोरिन कूलते ऊळेवाळे कीयलाह तासतोग. तासिसि वेल्लाडे दियाड मनदलाहि, दुस्रा देसेमते अतोग.

10 “पया मनेक मनेके, पंडिड कोयनद वेला एवता. अस्के वाळुमतुन ऊळेवाळे केवालोर माल्काना तस ईयनुर इन्जि, अंगुर वाळुमतोग माल्काल तना ओर्वोग ओर्युलतोन लोहतोग. मति वाळुमतुन ऊळेवाळे केवालोर ओन पोसि पका नल्हतोर, अह कीसि वेट्टाड कयक पूडिसीतोर.

11 पूंडटस्के पया, माल्काल ओसो ओर्वोग ओर्युलतोन लोहतोग. ओर ऊळेवाळे केवालोर ओन वने पोसि पका नल्हतोर. ओसो लजा वानाह ओना कदर रेहचि, वेट्टाड कयक पूडिसीतोर.

12 मुचाकेपाते माल्काल ओसोवने ओर्वोग ओर्युलतोन लोहतोग. ओन वने नोमुर्क आनाह पका नल्हचि, वाळुमता पलते वाटिसीतोर.

13 “पया इद्रम आनेके, अद वाळुमता माल्काल तनतनाय विचर कीतोम, ‘इजेके नना बह कीकन? अले इजेक नना जीवा कीतोम नावा मगिन लोहतकन, अस्के ओन ऊळिस बह कदर एवोरा?’ इनजोर मगिन लोहतोग.

14 मति ओर मन्कलोर ओग वायनदिन ऊळिसि, तमतमाय इद्रम विचर कीतोर, ‘अरे वेग इतेक माल्काना मगि आंदोग रा! वेन हक्कतेक अचोन, पया इद वाळुम मावा आयगा,’ इनजोर इतोर.

15 पया ओग पेकाल अगा वातस्के, ओन वाळुमता पलतेह ओसि हक्कतोर.

“अंगुर वाळुमता माल्काल इजेके ओरिन बह कीयनोग?

16 ओग वासि ओर अद वाळुमतुन कयदे कीतोर सबेटोरिन हव्कनोग. अह कीसि अद वाळुमतुन दुस्रोरा कयदे ईयनोग,” इनजोर वेहतोग.

इद पोल्लो केंजिसि, अगा मतोर केंजवालोर “अद्रम बेस्केन आयमाकि!” इनजोर इतोर.

17 अस्के ओरेकेन ऊळिसि, येसु इतोग,
“बेद बंडातुन मुने बेल्दर्क पोहचीतोर,

अदे बंडा इंजेके आदरता मूला-बंडा आता.✱

इद्रम देवुळता साङ्गमतगा रासतदिना अर्तम पया बाताल आस्ता?*

18 बोग अद बंडातगा अरयनोग, ओग ईदेग-पोदोग आयनोग. मति अद बंडा बार बोनगा अरता इतेके, ओग गुंडा-गुंडा आयनोग,” इनजोर इतोग.

19 इद पोल्लोटुन वेहनेके, वेग मावा लोप्पाने इव पोल्लोड वेहतलाह आतोग इन्जि, अदे वेलाते साङ्गमगूस ओसो पेर्मालोर, येसुन बहाय कीस पोयतलाह ऊळिदुर. मति लोकर माक विरुद कीयनुर इनजोर रेयतोर.

कयसर राजाहक सिद्वा दोहतनद पोल्लो

(मत्याल 22:15-22; मार्कल 12:13-17)

20 वेर पया येसुन पोयतलाह इद्रम पट कीतोर इतेके, येसु बेदाय तपिस पोल्लो वळ्हकतेके, ओन पोसि रोम सर्करतागुमसिनगा ओयकल इनजोर, सेतेमतोरोग इन्जि नाळेह केवालोर, आगडाड गुंजवालोरिन येसुनगा लोहतोर.

21 अस्के वेर ओनगा अन्जि इद्रम ताल्हकतोर, “गूसू! निमा सेतेमतोनिन आंदिन, ओसो अद्रम काऱहतहनिने वने. बेस्केन उडूलोर-बेरोर इनजोर ऊळविन. ओसो देवुळता अगदुन सेतेमते तोहतहनिन इनजोर माट पुहनोम.

22 मति इंजेके माक वेहा, रोम सर्करतुहक सिद्वा दोहतनद मावाड अडोना अडम मन्हाया, इलेया?” इनजोर ताल्हकतोर.†

23 मति ओरा सत्रल बुदतुन पुन्जि, येसु इद्रम इतोग,

✱ 20:17 20:17 देवुळताड पाटाड 118:22; इपिसुसतोर 2:20 * 20:17 20:17 इद वचनते बेल्दर्क पोहचीतद बंडातन ननाने इन्जि, येसु तोहतलाह ऊळिदोग. † 20:22 20:22 रोम सर्करतोर लळय कीसि मावा देसेमतुन तमा कयदे कीतोर इन्जि, यहूदिर ओरिन कोंटे कीदुर. ओसो येसु सिद्वा दोहचीम्हटु इतेके, यहूदिरा अडमतोग लेहका आवेग. मति सिद्वा दोहमाटु इतेके, ओर गुमसिनगा ओना रिपोट एवेर. इद्रमलेहका साङ्गमगूस ओसो पेर्मालोर येसुन एक्किह कीयलाह ऊळिदुर.

24 “अले नाक उंद वेंडटा कोता ईम्हट,” इतोग. ओर ईतस्के “इद कोतातगा बोना पोदो ओसो पेदिर रासतद मन्हता?” इनजोर येसु ताल्हकतोग. अस्के “कयसर राजानाये” इनजोर ओर इतोर. 25 इतस्के “अह इतेके, बेद रोम राजेमता कयसर राजाना मन्हता, अद ओन्के ईम्हट!✧ ओसो बेद देवुळ ताल्हकिहता, अदिन देवुळतुहक ईम्हट,” इनजोर येसु इतोग.

26 येसुना वेहतद पोल्लोतुन केंजताहक, ओर बयल आसि केमेन आतोर. ओर लोकरा मुनेह, अद पोल्लोतेनाहक येसुन पोयता पगवोर.

डोलतोर ओसोवन जीवा अरयना पोल्लो
(मत्याल 22:23-33; मार्कल 12:18-27)

27 पया ओसो सदुकिरा तुंगातोर उच्चुर वासि, येसुन ताल्हकतोर. (वेर सदुकिरा तुंगातोर इतेके, मन्कलोर डोलतापया, बोर जीवा अरवोर इनजोर इंदुर.)

28 “गूर! मोसाल मावासाटि इद्रम रासिस तासतोग इतेके, ‘मगमियाळ लेवाय हातोग इतेके, ओना रांडे मुतेना संगे ओना तमोग जोळेम आसि, तमदादाना लोता लोन निल्पिह कीयना,’ इनजोर मन्हता.✧

29 “इंजेके तमोग एळवुर मतोर. ओरगडाह मुनेतोग तमदादाल मुते ततोग. मति मगमियाळ आयवाये ओग डोलतोग.

30 डोलतस्के ओना पेगकेडोग, अद रांडे मुतेना संगे जोळेम आतोग. ओग वने मगमियाळ आयवाये डोलतोग.

31 ओसो ओर्वोग ओना पेगकेडोग वने, अद्रमे तान ततापया डोलतोग. इद्रमलेहका तमोग एळवुर आसि, मगमियाळ आयवाये डोलतोर.

32 वेर सबेटोरा पया अद रांडे आंचाळ वने डोलता.

33 मति इंजेक ओर ओसोवन जीवा अरतस्के, एळवुरगडाहि अद आंचाळि बोना मुते आयागा? बाराहक इतेके ओर एळवुर आसि, ताना संगे जोळेम आस मतोर,” इतोर. (हामुरताहि जीवा अरयनदिन बयतळ लोकरे नमिहतोर इन्जि तोहतलाह, वेर इह ताल्हकतोर.)

34 इतस्के येसु ओरिन इतोग, “इद कालमतोर लोकर मुतेस्क ततहतोर, ओसो मुजोहक वने दास्ताड.

35 मति बोर लोकर हामुरतगडाहि ओसोवने जीवा अरयना लायक मनदनुर, ओर वायना कालमते बेस्केन मुतेस्क तवोर आयनुर, मुजोहक अनोड आयनुड.

36 ओसो ओर देवुळताड देवतुल्कना लेहका मन्जि, बेस्केन डोलोर आयनुर. ओसोवने जीवा अरतेनाहक, ओर देवुळताड पिलाड-पेकोर वने आयनुर.

37 केंजाट, (मावा पेदामुयतोर अब्रहम, इसक, याकुब, वेर हातस्के, वेल्लाडे वर्साना पया मोसाल मतोग. अस्के) किस पोतिस मतद मरा जपता लोप्पा मोसाल रासनेके, 'अब्रहम, इसक, याकुब वेर मोळकनद देवुळतन ननान आंदन!' इन्जि सामि इतद पोल्लोतुन रासतोग. ✨ इद्रम इन्जि डोलतोर वने जीवा अरयह्तोर इनजोर तोहतोग.

38 बह इतेके देवुळतुन हातोर मोळकोर, मति जीवात मनवालोर मोळिह्हतोर; (इतेके देवुळि अह इनदनस्के, ओर मुवुर हातोराड जीवाड मंदुडे.) अद देवुळता सबेटोर लोकराड जीवाड नेंड वने पिसिह्हताडे," इनजोर येसु इतोग.

39 येसु वेहतद पोल्लोतुन केंजिसि, "गूरू! निमा बेस वेहतिन," इनजोर उयतुर सास्त्रमगूरू इतोर.

40 ताना पया येसुन ओसोवने पोल्लोड ताल्हकलाहि, बोन्के बह दीरा वावो.

दाविद राजाना पुळगतोग, दाविद राजाना सामि

(मत्याल 22:41-46; मार्कल 12:35-37)

41 पया येसु ओरिन ताल्हकतोग, "देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तुनुदाविद राजाना पुळगतोग इनजोर इन्हतोर, इद बेद्रम आया पगयह्हता?

42-43 दाविद राजाल कुदि देवुळताड पाटाना सास्त्रमतगा इद्रम वेहतोग: देवुळि नावा सामिन इता,

'बेचानाह नना नीवा कोटुलतोरिन, नीवाड काल्कना इळन तच एवोन, अचानाह नावा तिनळ बाजेता राजगादेतगा उदिस मन,' इता ✨ इन्जि दाविद वेहतोग.

44 इद्रम दाविद राजाल तना कुदि पिसिह केवाल किर्स्तुन 'सामि' इन्हतोग. इतेके ओग दाविद राजाना पुळगतोग बेद्रम आया पगयह्हतोग?" ‡ इनजोर इतोग.

सास्त्रमगूरू लेहका आयमाट इनजोर येसु वेहतहतोग

(मत्याल 23:1-7; मार्कल 12:38-40)

✨ 20:37 20:37 पेसमुळि 3:6,15; बळयिर 3:13; 7:32 ✨ 20:42-43 20:42-43 देवुळताड पाटाड 110:1; बळयिर 2:34-35; इन्नितोर 1:13 ‡ 20:44 20:44 लोकरा विचरते पिसिह केवाल किर्स्तु, दाविदना पुळगते पुट वायना मता. मति ओग किर्स्तु देवुळता पेकाल आंदोग इन्जि, दाविदिह्हक एर्का मता. अदिनेनाहक दाविद तना पयाह पुट वावाल किर्स्तुन नावा सामि इनजोर इन्हतोग.

45 सबेटोर लोकुर ओना पोल्लोतुन केंजसोर मतोर, अस्के येसु तनाड कगयवालोरिन इद्रम इनदा बोटटोग:

46 “साम्मगसूरगडाहि उसरते मन्हट. ओर तमा बेरातनम तोहतलाहि, लाट गेंदेड केगिसि तिरियलाह ऊळिहतोर. बजरतगा मनवालोरु तम्क जोहर कीथिर इनजोर विचर कीस्तोर. मावाड पार्तना कीयनव लोहकनगा वेरिहक उदलाह, मुनेहतेह कुर्सिड गावले, कुळिपड तिनदनाड जागानगा उदलाह, वेर कदरताड जागाड पर्हकिहतोर.✧

47 ओसो वेर रांडे आस्किन नाळेह कीसि लूटे कीस्तोर. ओसो लोकुरिहक दिसना इन्जि, वेल्लाय जोम पार्तना कीस्तोर. इद्रमतोर लोकुरिहक मात्रम दुप्पोरिहकाय एक्वा सिक्सा देवुळि ईयगा,” इनजोर वेहतोग.

21

रांडे आंचाळ देवुळतुहक ईतद दान
(मार्कल 12:41-44)

1 पया साव्कर मन्कलोरु मंदिरता लोप्पा संदुकतगा, देवुळतुहक कोताड वाटनदिन येसु ऊळतोग.

2 अस्के ओसोय गरिब रांडे आंचाळ वने, इतुळताड रेंड इचुटाड कोताड अद संदुकतगा वाटनदिन ऊळतोग.

3-4 पया सबेटोरिन आळो कीसि, “इह केंजाट, नना मीकु सेतेम वेहतहनन, संदुकतगा दान वाटटोर सबेटोरगा, वेल्लाडे कोताड मन्हताड. (ओसो दान वाटटापया वने, ओरगा कोताड पिसिहताड.) मति इद रांडे आंचानगा बाताले इले, तेला मति तना पिसवगतुहक तासिस मतव, पूरा कोतान दान वाटटा. अदिनेनाहक देवुळता नदते, इद रांडे आंचाळिये, सबेटोरिहकाय एक्वा कोताड वाटटा!” इनजोर इतोग.✧

मंदिर बूळेम आयनदिना लोप्पा येसु वेहतहतोग
(मत्याल 24:1-14; 10:19-22; मार्कल 13:1-13)

5 अस्के उय्तर मन्कलोर मंदिरतुन ऊळिसि, इद्रम वळ्ळकसोर मतोर, “इद मंदिरतुन पकाय सोबाताड बंडाने, देवुळतुहक ईतद कोडटा सामनते सोबा कीतोर,” इनजोर इतोर.

6 अस्के येसु इतोग, “इंजेके मीट ऊळिह्निर, इविस्कनगा बंडाता पोगोन बंडा वने मनो आयगा. पूरा अर्हचीयनुर, अद्रमता वेला वायगा,✧” इतोग.

7 पया ओरु, “गूरु! निमा वेहतव पोल्लोड बेस्के आयनुड? इव पोल्लोड आयनुड इनजोर, तेना बाताल सीना दिसगा?” इनजोर ताल्हकतोर.

8 येसु ओरिन इतोग, “मीक बोगाय नाळेह कीयना आयो इनजोर उसरते मन्हट्ट. वेल्लाटोर नावा पेदिर पोस वासि, नना देवुळ लोहतोनन, इंजेकेन कगो एवता इनजोर इनदनुर. ओरा पेगेके बह अनमाट्ट.

9 ईनाह-आनाह नालुड मूलाड आस लळय्क आस्ताड इन्जि, मीक एर्का आयगा. अस्के मीट रेयमाट बहा. इव पोल्लोड निटम अद्रम आयनुडे, मति अचोट्के बूम मारो आयगा.

10 “ओसो जातता पोगोन जाति तेदगा, राजेमता पोगोन राजेमि तेदगा.

11 बेगा बेगा बूमि मेलियिस गुळह दायगा. बेगा इतेक अगा दुकळ आयगा. रोगहक पुटनुड. मोयुदगा रेय वेसनाह पोल्लोड आयनुड, ओसो बेराड-बेराड सीनाड दिसनुड.

12 “इव पूरा पोल्लोड आयनामुने, मीट नाक विस्वस कीतिनाहक, लोकुर मीकु पोस पका तिपल कीयनुर. यहुदिराड पार्तना कीयनव लोहकनगा पोस ओयनुर, जेलते वाटनुर. ओसो बोर बोर मीकु राजालोरगा, गुमसिरगा ओयनुर.

13 अस्के नावा पोल्लोता साक्सि ईयलाह, मीक अगा दोर्कगा.✧

14 मीवा नेयम कीयहपा, मीट अगा बाताल वळहककोम इनजोर, मुनेन आलिह केमाट्ट.

15 मीक बाताल वळहकना मन्हता, ताना बुदि नना मीक ईकन. मीवा कोट्टलतोर मीवा पोल्लोतुन केंजतस्के, पोल्लो मल्हता पगवोर आयनुर. मीवा पोल्लोतुन जेल वने तोहता पगवोर आयनुर.

16 “ओसो मीवा तलोग-तपे, दादाल-तमोग, जीवातोर्, मीवा गोततोर वने, मीकु विस्दतोर कयदे पोस ईयनुर, ओसो मियगडाह उय्तिरिन हक्कनुर.

17 मीट नाक विस्वस कीतिर, अदिनेनाहक सबेटोर मीक विस्द कीयनुर.✧

18 मति इद्रम आतेक तेला, मीक बोगे बूळे कीया पगवोग*.

✧ 21:6 21:6 तोहचीतव पोल्लोड 21:22 ✧ 21:13 21:13 पिलिपितोर 1:12

✧ 21:17 21:17 मत्याल 10:22; योहन 15:19; 17:14 * 21:18 21:18 मीक बोगे बूळे कीया पगवोग मोदुल कागिदते “मीवा तलाता उंद केल वने कुसो आयगा”.

19 आक्रि एवनाह दीरा पोस मतेकेन, देवुळ ईयनद पिसमुळ मीक दोर्कगा. ✧

येस्सलेम सहरतगा वायनद गोसा

(मत्याल 24:15-21; मार्कल 13:14-19)

20 “ऊळाट, बेस्के सीपय्क येस्सलेम सहरतुन सर्ने कीयनुर, अस्के सहर बूळेम आयना कगो एवता इनजोर पुन्हट.

21 अस्के यहूदा पटटे मनवालोेर लोक्कुर पिसकोम इन्जि, मेटानके मकलाह वितिर. सहरता लोप्पा मनवालोेर लोक्कुर, पलते पेसिस वितिर. ओसो नाहकनेके मनवालोेर लोक्कुर, सहरता लोप्पा ओळियमाकिर.

22 बह इतेके देवुळि लोक्कुरिहक सिक्सा ईयगा इनजोर, मुनेन सास्त्रमतगा रासतद मन्हता. अव सबे पोल्लोड निटम आयनुड.

23 अव दियाने नेलाड हक्कतव आस्किहक, ओसो पाल ऊहतनव तलिस्किहक, बेचोटा गोसा आयगा. इद देसेमतोर लोक्कुर पका तिपल आयनुर. देवुळता ओड ओरा पोगोन अरयगा.

24 उय्तर मन्कलोर तल्वर्कने डोलनुर. उय्तर मन्कलोरिन बार, दुसाड देसेहकनगा दोहच ओयनुर. ओसि यहूदि आयवोरा कालम मारनाहजोम, ओरु येस्सलेमतोरिन काल इळन तासनुर. ✧

येसु मल्स वायनामुनेटा गोसा

(मत्याल 24:29-30; मार्कल 13:24-26)

25 “ओसो पोळ्दु, नेला, उकाड, इविस्कनगा सीनाड दिसनुड. ओसो इद बूमतगा सम्दुरताड लच्काड वायनुड, अव लच्काड नेकनदिन केंजिसि, जातिड-जातिनोर लोक्कुर पका रेयनुर.

26 पोगोटा बूमतगा मनदनव सबे मेलियनुड. इद दुनियाते वायनाड पीळानेनाहक रेयिसि, लोक्कुरा जीवा पेसिस अतप आयगा.

27 अस्के कोनि माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना बेरा डीसाते, लावते, मोयुलता संगे वायनदिन, ✧ लोक्कुर ऊळनुर.

✧ 21:19 21:19 रोम सहरतोर 5:3; गलातितोर 6:9; इब्रितोर 10:36; याकुब 1:3; 5:8; 2 पत्र 1:6 ✧ 21:24 21:24 रोम सहरतोर 11:25; तोहचीतव पोल्लोड 11:2 ✧ 21:27 21:27 दानिय्येल 7:13

28 इव पोल्लोड आयलाह बोटनुड, अस्के मीट निचि, तलाड तेहच पोगोन ऊळाट. बाराहक इतेके देवुळि मीक विळिसह कीयनद दिया एरे एवयगा,” इनजोर येसु ओरिन वेहतोग.

येसु वायनदिन पुनदना

(मत्याल 24:32-35; मार्कल 13:28-31)

29 ओसो येसु ओरिन उंद पोल्लो इद्रम वेहतोग, “गेळाताड मरानां ऊळाट.

30 अव मरानाड आकिड रालिहताड अस्के‡, डोय एरे एवयलाह आता इनजोर मीट पुह्निर.

31 अद्रमे इंजेक नना वेहतनव पोल्लोड आयनदिन मीट ऊळकिर, अस्के देवुळता राजेम एवयलाह आता इनजोर पुन्हट.

32 इह केंजाट, नना सेतेम वेहतहनन, इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह इद पीळतोर बूळेम आयोर आयनुरS.

33 पोगोटा बूमि, इळता बूमि मायनुड, मति नावा पोल्लो बेस्केन मायो आयगा.

येसुना अग ऊळसोर मनदना

34 “अदिनेनाहक मीटु कल्क उनडना, रिमाते विचर वातप कीयना, ओसो इद दुनियाताड कबस्कना सीताते मुळिन्दस मनमाटु. बह इतेके नना वायनद दियाते, मीक दोम्हक्ने वदतगा एकतप आयमाकि इनजोर, उसरते मन्हटु.☆

35 अद दिया इद पूरा दुनियाता लोक्ुरगा, अद्रमलेहकाने दोम्हक्नेन वास अरयगा.

36 अदिनेनाहक उसरते मन्जि, इव पूरा आयनव पीळाड-दोकानाहि पिसकोम इन्जि, अमेसा दीरा पोसि पार्तना कीसोर मन्हटु. अह कीतेके नना माने-मन्कना नडुम पुटटोनन वायकन अस्के, मीट नावा मुनेह बेदे रेयलेवा नितकिर,” इनजोर येसु वेहतोग.

37 पया येसु दिनमे मंदिरतगा कागहन्दोग. अह कीस नुलपेडुहक बार, सहरताह पेसिस ज्यतुन इनदनद मेटातगा अन्जि मंदोग.☆

† 21:29 21:29 गेळाताड मरान मोदुल कागिदते “अंजिर मरातुन.” ‡ 21:30 21:30 अव मरानाड आकिड रालिहताड अस्के मोदुल कागिदते, “तानाड कांदाड कोळिसहताड अस्के”.

§ 21:32 21:32 इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह इद पीळतोर बूळेम आयोर आयनुर इद वचनता अर्तम इह वने आया पगयहता: “इव सबे पोल्लोड बेचानाह करल आयोड आयनुड, अचानाह मावा यहूदि जाति बूळेम आयो आयगा.” ☆ 21:34 21:34 रोम सहरतोर 13:13; 1 तिसलुनितोर 5:1-2 ☆ 21:37 21:37 मार्कल 11:19

38 अद्रमे वेल्लाटोर लोकर ओना पोल्लोतुन केंजलाहि, सकरिय मंदिरतगा अंदुर.

22

यहुदिरा मुक्यालोर येसुन हक्कलाहि आयडाड कीस्तोर
(मत्याल 26:2-5,14-16; मार्कल 14:1-2,10-11)

1 अद्रमे पया ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुम एक्सोर मता,*
तान आवना पंडुम वने इंदुर.✧

2 अद वेलाते पेर्मांलोर, सान्मगूस, येसुन हक्कलाह विचर कींदुर, मति लोकरा रेयतेनाहक, बह कीस वेन हक्कना इन्जि, अग ऊळिंदुर.✧

3 पया बारा बळयिरगडाहि ओर्वोग यहुदा इस्केर्योत इनवानु, देयहकना मुक्याल आत्रे कीता.✧

4 अस्के ओगु पेर्मांलोरिन ओसो मंदिरताड पहारातोराड सायबालोरिन कलियतोग. कलियिसि बेद्रम येसुन ओरा कयदे पोस ईयना, तेना लोप्पा ओरिन वळहकतोग.

5 पया ओना पोल्लोतुन केंजिसि, ओर गिर्दा आतोर, आसि “इद कबळतेनाहक माट नीक कोताड ईकोम,” इनजोर इतोर.✧

6 अदिनेनाहक ओग यहुदाल बोगे लेवद जागाते, येसुन ओरा कयदे पोस ईयलाहि, अग ऊळसोर मंदोग.

कगयवालोर पंडुमता गाटो तयर कीस्तोर

(मत्याल 26:17-19; मार्कल 14:12-16)

7 पया ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिड तिनदनद पंडुमता मुनेता दिया वाता. अस्के (मोसानाड अडोडवेहतपु) अद आवना पंडुमते, उंद-उंद लोतुहक उंद-उंद गोरैपियोतुन मोक ईयनद मता.✧

8 अदिनेनाहक पन्नु ओसो योहनिन “मीट अन्हट! अन्जि आवना पंडुमता गाटो तयर कीम्हट्ट, माट तिनदकल,” इनजोर येसु लोहतोग.

* **22:1 22:1** इद बेद्रमता पंडुम इनजोर पुनदलाहि, पुस्तकता आकिते पुनव वोल्लोना अर्तमि, अग ऊळाट. अगा “ओय्पिह केवद पिंडटाड आरिना पंडुम” ऊळाट. ✧ **22:1 22:1** मत्याल 26:1-2; मार्कल 14:1; योहन 2:13; 11:55; 12:1 ✧ **22:2 22:2** मत्याल 12:14; 26:4; मार्कल 14:1; योहन 10:31; 11:53 ✧ **22:3 22:3** योहन 13:2,27 ✧ **22:5 22:5** बळयिर 1:18 ✧ **22:7 22:7** पेससुळि 12:1-27

9 अस्के पया “माट पंडुमता गाटो बेगा तयर कीकोम गूरू?” इनजोर येसुन ताल्हकतोर.

10 ताल्हकतस्के येसु वेहतोग, “मीट येस्सलेम सहरते ओळियनेके, बेरा अळकाते एग तवाल ओर्वोग मीक कलियनोग, ओग बेद लोतगा दायनोग, अदे लोतगा मीट वने अन्हटु.

11 अतस्के अद लोतोग मन्कन इद्रम वेहाटु, ‘नावाड कगयवाल्लोरा संगे, आवना पंडुमता गाटो तिनदलाहि, उंद नाटोर रोमनद अरा बेगा मन्हता इनजोर, गूरू नीक ताल्हकिह्तोग,’ इनजोर वेहाट.

12 अस्के ओग मीकु उंद लोता पोगोटा मद्रिलते, पूरा तयर कीस तासतद बेरा अरातुन तोहतनोग. अगान मीट पंडुमता गाटो तयर कीम्हटु,” इनजोर इतोग.

13 पया पन्नु ओसो योहन वेर अगडाह अतस्के, येसु बेद्रम वेहच मतोग, अद्रमलेहकाने सबे मता. मताहकु वेर अगान पया, आवना पंडुमता कुळप तयर कीतोर.

कगयवाल्लोरा संगे येसुना आक्रिता तिनमुळि

(मत्याल 26:26-29; मार्कल 14:22-25; 1 कुरिततोर 11:23-25)

14 पया पंडुमता गाटो तिनदनद वेला एवतस्के, बळयिरा संगे गाटो तिनदलाह, येसु उदतोग.

15 उदतस्के ओग ओरिन इतोग, “नना तिपल आयनामुने, मीवा संगे इद आवना पंडुमता गाटो तिनदना इनजोर, नावा पका विचर मता.

16 इंजेक नना मीक वेहतहनन, इद पंडुम बेद पोल्लोतुन तोहतहता, अद पोल्लो देवुळता राजेमते करल आनाहजोम, इदिन नना वडोन वन आयकन,” इनजोर इतोग.

17 पया अंगुर जोमा मतद बट्टिकतुन तेहचि, देवुळतुन जोहर कीतोग. कीसि, “इदिन तूसिस उन्हटु” इन्जि कगयवाल्लोरिहक ईतोग.

18 “नना मीक वेहतहनन, नेटगडाहि बेचानाह देवुळि राजेम कीयनद दिया एव्वो, अचानाह बेदे अंगुर जोमातुन उनोन आयकन,” इतोग.

19 अद्रमलेहकाने येसु आरतुन पोसि, देवुळतुन जोहर कीतोग. पया तान किळहचि, ओरिहक तूसिस इयहपा, “इद आरि नना मियेनाहक मोक इयनद नावा मेंदुदा सीना आंदु, ✨ नाक सीता कीयलाह, मीट वने आरतुन किळहचि तिनदनद कीसोर मन्हटु,” इनजोर इतोग.

20 इद्रमलेहका ओर सबेटोर तितापया बट्टिकतुन तेहचि, “इद बट्टिकता अंगुर जोमा, नावा नेतुरता सीना आंदु, लोकुरा संगे देवुळ कीयनदु पूना करलतुन, इद नेतुर निल्पिह कीस्ता. मियेनाहक नावा नेतुर नेल पोङगा.†☆

येसुना विस्दतोग बोग मनदनोग?

(मत्याल 26:21-24; मार्कल 14:18-21)

21 “इके केंजाट, नाक पोस एवाल मन्कल इंजेक, इगा नावा संगे उदिस तिनदलाह आतोग.☆

22 बाराहक इतेके देवुळि मुनेन पोल्लो दोहतप लेहका, माने-मन्कना नडुम पुटोनन नावा हामुर इतेके नितमे मनदगा.☆ मति नाक पोस एवाल मन्कहक मात्रम, बेचोटा गोसा आयगा!” इनजोर वेहतोग.

23 ओना पोल्लोतुन केंजातस्के, “मावा नडुम अद्रम केवाल बोग मनदनोग रा!” इनजोर कगायवालोर तमतमाय वळहक बोटटोर.

साकुर केवाना लेहका आयना

24 पया कगायवालोरु “मयगडाहि इंजेक बोग बेरोग आयनोग?” इनजोर ओरा नडुमि कट्टला पुटटा.†☆

25 अस्के येसु ओरिन इतोग, “देवुळतुन पुनवोरा राजालोरु लोकुरा पोगोन तमा अदिकर ताकिह कीस्तोर, तेला मति ‘माट ओरा बेस सायटा केवालोरुम’ इनजोर इद्रम इन्हतोर.

26 मति मीटु ओरा लेहका कीयनद आयो. मियगडाहि बोग बेरोग मन्हतोग, ओग सबेटोरिहक उडुलोना लेहका आयना गावले. ओसो बोग मुक्याल मन्हतोग, ओगु साकुर केवाना लेहका आयना गावले.

† 22:20 22:20 यहूदि लोकुर इद पोल्लोतुन पुंदुर इतेके, बेस्के देवुळि मोसाना वेलाते यहूदि लोकुरा संगे करल कीता, अद करलतुन निल्पिह कीयलाहि, जन्वकिंन मोक ईसि, अविस्कना नेतुरतुन, लोकुरा पोगोन इल्हकना इन्जि, देवुळ उकुम ईस मता (पेसमुळि 24:6-8). अदिनेनाहक येसु इन्हतोग, नावा नेतुर पोवतेके, देवुळ लोकुरा संगे उंद पूना करल कीयगा. ☆ 22:20 22:19-20 1 कुरिततोर 10:16; 2 कुरिततोर 3:6; इब्रितोर 8:6,8; 9:20; 10:29 ☆ 22:21 22:21 योहन 13:18,21,26 ☆ 22:22 22:22 बळयिर 2:23; 3:18; 4:27-28 ‡ 22:24 22:24 येसुसामि बेव पोल्लोड काहन्दोग, अविस्किन केंजिसि इंजेके चट्टिपेटे येस्सलेमतगा मावा राजेम नितगा; पया अद राजेमतगा मयगडाह सबेटक बेरोग बोग आयनोग, इद्रम बेर कगायवालोर विचर कीदुर. अदिनेनाहक ओरा नडुमि इद्रमता कट्टला पुटटा. ☆ 22:24 22:24 मार्कल 9:34; लूकाल 9:46

27 बेरोग बोग आंदोग, गाटो तिनदलाह उदतोगुया? बार गाटो तूसवाला? आयो! गाटो तिनदलाह उदतोगे बेरोग आंदोग. मति नना इंजेके मीवा नडुम सेवा केवानन महनन.✧

28 मीट इतेके नावा तिपलते वने, नावा तोळ मतोरिर आंदिर.

29 बेद्रम नावा बाबाल राजेम कीयलाह अदिकर नाक इतोग, अद्रमे नना वने मीकु अद्रमता अदिकर ईहहनन.✧

30 इतेके मीट वने नावा राजेमता मेजातगा उदिस तिनदकिर-उनडकिर, ओसो राजकुर्सिनगा उदिसि, इझयेलतोर बारा कूळिनोरा नेयम कीकिर,✧” इनजोर इतोग.

पत्रुना विस्वसता लोप्पा येसु वेहतहतोग

(मत्याल 26:33-35; मार्कल 14:29-31; योहन 13:37-38)

31 ओसो येसुसामि सिमोन पत्रुन इतोग, “सिमोन! सिमोन! इके केंजा रा! वंजिनाड पिडयान अल्सतप लेहका, देयहकना मुक्याल मीक सबेटोरिन पट ऊळलाह, देवुळतुन तालहकता.✧

32 अदिहक निमा विस्वसतुन विळसना आयो इनजोर, नना नियेनाहक पार्तना कीतन.✧ मति निमा ओसोवने विस्वसते मलतस्के, नीवा गोततोर विस्वसतुन बेर्सिह कीसीम,” § इनजोर वेहतोग.

33 अस्के सिमोन पत्रु, “सामि! नना नीवा संगे जेल दायलाह, ओसो डोललाह वने तयर महनन,” इतोग.

34 येसु ओन इतोग, “पत्रु! नना नीक वेहतहनन, नेंड नका तलाकोग कूसनामुने, निमा येसुन पुनोन इनजोर, मूंड मल्काड इनदकिन डा!” इनजोर इतोग.

तिपल्किन आपलाह तयर मनदना

35 पया येसु तनाड कगयवालोरिन इतोग, “नना उंद मल्का मीकु कोताड पोयवा, जोर्का पोयवा, एल्पुस्क पोयवा, लोहच मतन. अस्के मीकु बातालाय कमि

✧ 22:27 22:25-27 मत्याल 20:25-28; मार्कल 10:42-45 ✧ 22:29 22:29 2 तिमोति 2:12 ✧ 22:30 22:30 मत्याल 19:28 ✧ 22:31 22:31 2 कुरिततोर 2:11; तोहचीतव पोल्लोड 12:10 ✧ 22:32 22:31-32 मत्याल 6:13; योहन 17:15; रोम सहरतोर 8:27 § 22:32 22:32 येसुसामिन पोयतना वेलाते, कगयवालोर कतमतोर विस्वसतगडाहि कमजोर आसि, येसुहक तोळ एवा वितना मता. बाराहक इतेके देयहकना मुक्याल वेर कगयवालोरिन येसुनगडाहि जेक कीयना मता. अदिनेनाहक येसुसामि पत्रुनु विस्वसते मलतापया, नीवा गोततोर विस्वसतुन मेगिह कीकिन, इन्जि वेहतोग.

अर्स मताया?" इनजोर ताल्हकतोग. अस्के ओरु, "आयो गूरु! माक बाताले कमि अरवो," इतोर.

36 पया ओरिन इतोग, "(अस्के लोकुर नाक बेस ऊळिंदुर, मति इंजेक नाक विरुद कीस्तोर.) अदिहक इंजेके बोनगा कोताड मन्हताड ओग पोयेग, ओसो जोर्का वने पोयेग. ओसो बोनगा तल्वर कसेग इले, ओग तनाड गेंदड वमिसाय मति, अद तल्वर कसेटुन असेग.

37 बाराहक इतेके नना मीक वेहतहनन, देवुळता सास्त्रमतगा रासतद पोल्लो नाक आयगाये. इतेके, ओग कसुरतोरा संगे कलियतोग. ✧ इद नावा लोप्पा रासतद पोल्लो करल आयनदे. सास्त्रमते नावा लोप्पा रासतव कतम पोल्लोड इंजेके करल आयलाह आताड," इनजोर वेहतोग.

38 अस्के ओरु, "सामि! ऊळा, इव इगारेंड तल्वर कसेहक मन्हताड," इतोर. इतस्के येसु, "आयगा, मनि," इनजोर इतोग.

येसु जयतुन मेटातगा पार्तना कीस्तोग

(मत्याल 26:36-46; मार्कल 14:32-42)

39 पया अद लोतगडाह ओग पेसिसि, तना अल्वट मतपु, जयतुन मरानाड मेटातगा अतोग. ओना संगे कगयवालोर वने अतोर. ✧

40 अद जागातगा एवतस्के येसु ओरिनु, "देयहकना मुक्याल मीक पट ऊळमाकि इनजोर पार्तना कीम्हटु," इतोग.

41 पया ओरगडाह उचुन जेक अन्जि, मिंडाड कोटिस देवुळतुन इद्रम पार्तना कीयलाह आतोग:

42 "ए बाबा! नीवा विचर मतेके, इद नावा पोगोन वायनद गोसातुन जेक कीमु, मति इद नावा विचर मतप आयो, नीवा विचर बह मन्हता, अद्रमे आयि," इतोग. ✧

[

43 अस्के पोगोटाहि उंद देवतुल अगा वासि ओन्क लाव ईंदु,

44 येसु पका दुकमते निदिसि, जीवा कालसतप आसि, पार्तना कींदोग. ✧ अद्रम पार्तना कीनेके, ओना एपुरि नेतुरताड डोंगेना लेहका नेल अर्न्दु.]* ✧

✧ 22:37 22:37 यशायाह 53:12 ✧ 22:39 22:39 मत्याल 26:30; मार्कल 14:26; योहन 18:1 ✧ 22:42 22:42 मत्याल 20:22; योहन 18:11; पिलिपितोर 2:8 ✧ 22:44 22:44 योहन 11:33; 12:27 * 22:44 22:43-44 22:43-44 वेल्लाडे मोदुल काग्देहकने दोर्कोड. ✧ 22:44 22:41-44 इब्रितोर 5:7

45 ओना पार्तना मारतस्के, तेदिस कगयवालोरके वास ऊळतोग. ऊळनेके ओर वने आलिह कीस आलिह कीस, बागिसि उंजिस मतोर.

46 अस्के ओरिन इतोग, “मीट बाराहक उंजलाह आतिर? अले तेदाट! देयहकना मुक्याल मीक पट ऊळनद आयो इन्जि पार्तना कीम्हटु,” इनजोर इतोग.

येसुनु यहुदाल पोस ईस्तोग

(मत्याल 26:47-56; मार्कल 14:43-50; योहन 18:3-11)

47 इद्रम कगयवालोरिन येसु वेहचोरिन मतोग, अचोटेने अगा गोहडमॅड लोकुर वातोर. ओर गोहडमॅड लोकुरिन यहुदाल ततोग (वेग येसुना बारा बळयिरगडाहि ओर्वीग मतोग). तचि येसुन लोंडलाहि यहुदाल अतोग.

48 अस्के “यहुदा, बह निमा माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नाकु, इद्रम लोंडिसनेहक पोस ईयलाह आतिना?” इनजोर येसु इतोग.

49 पया येसुन पोयतनदिन ऊळिसि, कगयवालोरु “सामि, बह माट तल्वर कसेहकने लळय कीकोमा?” इनजोर येसुन ताल्हकतोर.

50 अह कीसि कगयवालोरगडाहि ओर्वीग, तना तल्वर कसेटुन तेंडिसि, मोदुल पेर्माना ओर्युलतोना तिनळ बाजेता केवदुन पोडोह देगनाह ईतोग.

51 अस्के येसु “इंजेके अचोने आयगा, मनि!” इनजोर इतोग. इन्जि ओना देगता केवदुन तुंडिह कीसि, ओन बेस कीतोग.

52 पया अगा येसुन पोयतकोम इन्जि वास मतोर पेर्मालोरिन, मंदिरता सायबालोरिन ओसो यहुदिराड पेदल्किन येसु इद्रम इतोग, “मीटु कलेन पोयतलाह वातप लेहका, तल्वर कसेहकु, टेंगाड पोस नाक पोयतलाह वातिर अयो!

53 दिनम मीवा संगे नना मंदिरतगान मंदन अस्के, नाक पोयविर. मति इद मीवा कगो आंद, इंजेक ईकळता राजेम ताकिहता,” इनजोर इतोग.

पत्रु येसुन पुनोन इन्हतोग

(मत्याल 26:57-75; मार्कल 14:53-72; योहन 18:15-27)

54 पया ओरु येसुन पोसि अगडाह अतोर, अन्जि मोदुल पेर्माना लोन ओतोर. अस्के पत्रु वने उचुन जेक मन्जि, ओरा पयाह पयाह वायलाह आतोग.

55 मोदुल पेर्माना लोता मुनेह, रेसातगा किस मासिस, ओर अगान उदिस मतोर. अस्के पत्रु वने ओरगान अन्जि उदतोग.

56 अद किसता कचूल उदताहकुकु, किस वेहचते उंद ओर्युल पिलातुहक पत्रु दिसतोग. अस्के अद पिला पत्रुनेके ऊळिसि, “वेग मन्कल वने येसुनाय संगे मतोग,” इनजोर इता.

57 मति पत्रु “नना ओन पुनोन एलो,” इनजोर इतोग.

58 गळक मनेके, ओसो ओर्वीग मन्कल पत्रुन ऊळतोग. ऊळिसि “निमा वने ओनाय मन्कनिन अय रा!” इतोग. मति पत्रु, “आयो दादा! नना ओना मन्कनन आयोन,” इतोग.

59 ओसोवने जोक-जोक गंटामेटा पया, “वेग इतेके निटमे रा, ओनाय संग मतोग! गालिल पटोना लेहका वळहकिहतोग,” इनजोर ओसो ओर्वीग इतोग.

60 अस्के वने पत्रु इतोग, “निमा बाताल वेहतलाह आतिनो दादा, नना इतेके ओन मुर्तिय पुनोन,” इनजोर वळहकनेकेन तलाकोग कूसता.

61 पया येसुसामि पत्रुनेके मिळिन्दस ऊळतोग. अस्के कोनि “नेडे नका तलाकोग कूसनामुने, निमा मूंड मल्काड येसुन पुनोन, इद्रम इनदकिन,” इनजोर येसुसामि मुने वेहच मतद पोल्लोतुन पत्रु सीता कीतोग.

62 अस्के पत्रु पलतेक पेसिसि पका अळतोग.

येसुन नल्हतहतोर

(मत्याल 26:67-68; मार्कल 14:65)

63 येसुन पोस तासतोर मन्कलोर, ओना कदर रेहतना ओसो पका नल्हतना कीदुर.

64 ओनाड कौडान गेदे मुर्वेते दोहचि, नल्हचौरन “अले! इंजेक देवुळता जीवाते वेहा रा! नीक बोग नल्हतोग?” इनजोर पास्किंदुर.

65 ओसोवन ओरु येसुना कदर रेहतलाहि वेल्लाडे पोल्लोड इतोर.

येसुन पंचता मुनेह ओस्तोर

(मत्याल 26:63-65; मार्कल 14:61-63)

66 पया इमा दिया सकरि यहुदिराड पेदल्कु कलियिसि पंच उदतोर; ओरगा पेर्मांलोर ओसो साङ्गमगूस मतोर. पंच उदतस्के, येसुन ओरा मुनेह ओतोर.

67 अगा ओतस्के, तग्वाड केवालोर येसुन ताल्हकतोर, “अल रा! इंजेक माक वेहा, निमान देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किस्तीनिना?” इनजोर इतोर. अस्के ओग ओरिन इतोग, “नना मीक वेहतेक वने, मीट मुर्तिय विस्वस केविर आयकिर.

68 ओसो नना मीक ताल्हकतेक वने, अद पोल्लो मीट मल्हविर आयकिर.

69 मति इंजेके गळक मनेके, माने-मन्कना नडुम पुटटोनन नना डीसाता देवुळता तिनळ बाजे उदकन,” ✧ इनजोर इतोग.

70 अस्के पंचता सबेटोर लोकुर “अह इतेक पया निमा देवुळता मगनिना? ✧” इनजोर ताल्हकतोर. ताल्हकतस्के “मीट इहनिर अद नितमे,” इतोग.

71 पया पंचता लोकुर इतोर, “इंजेके माक साक्सिड-गवयक बाराहक गावले रा? वेग तनाय तोडटे वेहतदिन, माट केंजतल इसि!” इनजोर इतोर.

23

गुमसिना मुनेह येसुन निल्पिह कीस्तोर

(मत्याल 27:1-2,11-14; मार्कल 15:1-5; योहन 18:29-37)

1 पया सबेटोर लोकुर पंचतगडाह येसुन पिलाति इनवाल गुमसिनगा ओतोर.

2 ओसि येसुना पोगोन इद्रम तप तोहता बोटोर इतेके, “वेग मावा यहुदि जाततोरिन लेवाड-मताड कागहचि, लेसिह कीस्तोग. ओसो कयसर राजाहक सिद्वा एमाट इनजोर, लोकुरिन तगहतहतोग. वेग तन्के देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल राजानन इनजोर वेहतहतोग,” इतोर.

3 पया पिलाति येसुन, “बह निमा यहुदिरा राजानिना?” इनजोर ताल्हकतोग. पया येसु ओनु, “निमा इहनिन अहे” इतोग.

4 अस्के पिलाति पेर्मालोरिन ओसो लोकुरिन, “वेग मन्कनगा बाताले कसुर नाक दिसो,” इतोग. ✧

5 मति मुडा लोकुर पका कैगम आसोर कयर कीदुर, “वेगु गालिल पटटगडाह इतेके, मावोर यहुदिर मनदनद सबे बूमतगा, लोकुरिन तनाड कागहच लेसिह कीसोर, इगा एवनाह वातोग,” इतोर.

एरोद अंतिपसनगा येसुन ओस्तोर

6 पया पिलाति इदिन केंजिसि, “वेग मन्कल गालिल पटटोगा?” इनजोर ताल्हकतोग.

✧ 22:69 22:69 देवुळताड पाटाड 110:1 ✧ 22:70 22:70 मत्याल 4:3; 16:16; 26:63; मार्कल 1:1; 14:61; योहन 3:16-18; 11:27; बळयिर 9:20; 13:33 ✧ 23:4 23:4 23:14,22; योहन 18:38; 19:4,6

7 इंजेके गालिल पटटुन ताकिह केवाल एरोद अंतिपस राजाल,☆ अव दियाने येम्सलेम सहरतगान वास मतोग. येसु गालिल पटटोग आंदोग इनजोर पिलाति पुतस्के, येसुन ओनगा ओयलाह वेहतोग.

8 एरोद अंतिपस येसुना लोप्पा मुनेन केंजिस मतोग. अदिनेनाहक ओग वेल्लाडे दियानाहि, येसुन ऊळलाह विचर कीस मतोग. ओसो येसुना कयदे बेदाय बामिह कीयनद सीना ऊळलाह, आसा कीसोर मतोग. अदिहक ओग येसुन ऊळिस, पका गिर्दा आतोग.

9 पया ओगु येसुन वेल्लाडे पोल्लोड ताल्हकतोग, मति येसु तनेनाह ओन बाताले पोल्लो मल्होग.

10 पेर्मांलोर ओसो सान्मगूस्र अगा निचि, तम्क विचर वातप येसुना पोगोन कसुर्क वाटिंदुर.

11 पया एरोद अंतिपस वने तनाड सीपय्कना संगे, येसुन पास्किस कवतोग. ओन राजान कीतपु, मिळस्कनद जगा केग्पिह कीसि, पिलाति गुमसिनेकेन मल्हच ओया वेहतोग.

12 अदे दिया कोनि एरोद अंतिपस ओसो पिलाति, वेर इर्वुर गूनम आतोर. ताना मुने इतेके ओर ओर्विहक-ओर्वोग विस्दतेन मंदुर.

पिलाति येसुन हक्कलाह उकुम ईस्तोग

(मत्याल 27:15-26; मार्कल 15:6-15)

13 पया पिलाति पेर्मांलोरिन, यहूदिराड मुक्यालोरिन ओसो लोक्ुरिन केयतोग.

14 केयिसि इद्रम इतोग, “लोक्ुरिन लेवाड-मताड पोल्लोड काग्हचि, लेसिह केवाल आंदोग इनजोर, मीट वेग येसुन इगा ततिर. इंजेक नना मीवा मुनेह वेन पर्हीकिस ऊळतन. मीट वेना पोगोन बेव पोल्लोना कसुर्क वाटटिर, अव पोल्लोनाड कसुर्क इतेके, वेना लोप्पा नाक बाताडे दिसोड.☆

15 ओसो एरोद अतिपसिहक वने, वेना बाताले कसुर दिसो, अदिनेनाहक ओगु वेन ओसोवेने मयगा मल्स लोहचीतोग. वेन्क हामुरता सिक्सा दोर्कना, इद्रम वेग बाताले कसुर केवोग.

16 अदिनेनाहक वेन जूताते नल्हता वेहचि विळिसस ईय्हनन,” इतोग.

☆ 23:7 23:7 मत्याल 14:1; मार्कल 8:15; लूकाल 3:1,19-22; 8:3; 13:31; बळयिर 4:27-28; 13:1 ☆ 23:14 23:14 23:4,22; योहन 18:38; 19:4,6

17 *

18 अस्के सबेटोर लोकुर कलियिसि, “वेग येसुन हक्कलाह वेहा! मयेनाहक बरबसिन विळसा,” इनजोर रोदा पोयतोर.✧

19 (बरबसि इनवाल इतेके सहरता मन्कलोरिन सर्करता विस्दते ओड तःहच मतोग, ओसो उय्तुरिन हक्किस वने मतोग. अदिनेनाहक ओन जेलते वाटिस मतोर.)✧

20 येसुन विळिसस ईयलाह, पिलाति ओसो उंद मल्का मुडा लोकुरिन वेहच ऊळतोग.

21 मति ओरु, “ओन हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्काट, हक्कनागुटातगा हक्काट!” इनजोर पका रोदा पोयतोर.✧

22 अस्के पिलाति मुचा केपा ओसोवने लोकुरिन इतोग, “बाराहकु? वेग बाताल कसुर कीतोग? वेन्क हामुरता सिक्सा ईथना लेहका, वेनगा नाक बाताले कसुर दोर्का.✧ अदिनेनाहक वेन जूताते नल्हता वेहच विळिसस ईय्हनन,” इनजोर इतोग.

23 मति मुडा लोकुर, “येसुन हक्कनागुटातगा वेळहा,” इनजोर पका केयसोर रोदा पोयतोर. अद्रमे ओरा केयनद पका वीळता.✧

24 अदिनेनाहक पिलाति पया, मुडा लोकुर ताल्हकतपे आयि इनजोर इतोग.

25 पया जेलते मतोग सर्करता विस्द मनवाल हक्के मन्कनु, लोकुर ताल्हकताहक, ओन विळिसस ईया वेहतोग. मति इंजेक तम्क विचर वातप बहे कीथिर इनजोर, लोकुरा कयदे येसुन ईसीतोग.

येसुन हक्कनागुटातगा वेळहतहतोर

(मत्याल 27:32-44; मार्कल 15:21-32; योहन 19:17-19)

26 अस्के पया सीपय्क येसुन तना हक्कनागुटा कांजिह कीसि, (पिलातिना लोताहि मोल्लाड कोटना जागातगा) ओयलाह आतोर. नडुम अगदे येसुहकु हक्कनागुटा कांजलाह दीरा वावो. अचोटेने कुरेने सहरतोग सिमोन इनवाल, येस्सलेम सहरते ओळियलाह आस मतोग†. अस्के सीपय्क ओन पोसि, हक्कनागुटा कांजिस, येसुना पेके-पेके दायलाह बीगर पोसिह कीतोर.

* **23:17 23:17** “वर्सा-वर्सातुहक आवना पंडुमतस्के, जेलते मतोर यहदिरगडाह बोनाय ओर्विनु, गुमसिहक विळिसस ईया पोयन्दु.” इद वचन वेळलाडे मोदुल काग्देहकनगा इले. ✧ **23:18 23:18**

योहन 19:15 ✧ **23:19 23:18-19** योहन 18:40 ✧ **23:21 23:21** योहन 19:6

✧ **23:22 23:22** 23:4,14; योहन 18:38; 19:4,6 ✧ **23:23 23:23** बळयिर 13:28

† **23:26 23:26** कुरेने सहर जेकता देसेमते मता. वेग सिमोन पंडुमतेनाहकु येस्सलेमते वास मनदनोग बहे.

27 अस्के वेल्लाय गोह्ण्डमेंड लोक्कुर येसुना पेःके अनजोर मतोर. अद वेलाते अगा उच्चुक आस्कु ओनेनाह अर्युल पासोर अळ्ळन्दुड.✧

28 अस्के येसु अव आस्कनके मिळिन्दसि, “ए येस्सलेमताड आस्कनिर! नयेनाहक अळमाट्ट, मति मियेनाहक ओसो मीवाड पिलाड-पेकोरेनाहक अळ्ळन्दुड.

29 बाराहक इतेके इद्रमताड तिपलताड दियाड वायना मन्हताड, अव दियाने ‘वंजो मनदनद आंचाळ देखाता, बेस्केने नेलाड हक्कवद आंचाळ देखाता, बेस्केन पाल ऊहवद आंचाळ देखाता,’ इनजोर लोक्कुर इनदनुर.

30 ओसो ‘मावा पोगोन अर्ह्मट्ट’ इनजोर मेटान इनदनुर, ‘माक मिसाट्ट’ इनजोर गुड्डान इनदनुर.✧

31 वेरु नावा लेह्ण्डाडो! कसुरलेवोन इद्रम कीस्तोर इतेके, मीट कसुर मनवालोरिन बेद्रम केमुळ आयगा!#” ✧ इनजोर येसु इतोग.

32 अद्रमे येसुना संगे इर्वुर डाक्कुरिन वने, हामुरता सिक्सा ईयलाह ओतोर.

33 पया ओर, “तला-टाप्रा” इनदनद जागातगा एवतोर. एव्सि येसुन हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिसि वेळ्हतोर.✧ ओना संगे इर्वुर डाक्कुरिन वने ओर्विन तिनळ बाजे, ओर्विन बार ओना दावळ बाजे वेळ्हतोर.

34 अस्के “ए बाबा! वेर नाक हक्कवालोर लोक्कुर बाताल कीस्तोर, अदिन पुनोर,✧ वेरिन मापि कीमु!✧” इनजोर देवुळतुन येसु पार्तना कीतोग.

पया सीपय्कु सीटिड वाटिसि, येसुनाड गेंदेड तूसतोर.✧

35 अगा मुडा लोक्कुर निचि मोल्लाड कोटनदिन ऊळसोर मतोर. यहुदिराड मुक्यालोर येसुन पास्कसोर इद्रम इतोर, “वेग दुसोरिन विळिसह कीतोग, वेग देवुळ आचतोग पिंसिह केवाल किस्तु आंदोग इतेके, तनाय तन्क विळिसह कीयेग,” इतोर.

✧ 23:27 23:27 मार्कल 16:10; योहन 16:20 ✧ 23:30 23:30 होशे 10:8; तोहचीतव पोल्लोड 6:16-17 ‡ 23:31 23:31 वेरु नावा लेह्ण्डाडो! कसुरलेवोन इद्रम कीस्तोर इतेके, मीट कसुर मनवालोरिन बेद्रम केमुळ आयगा! मोदुल कागिदते, “वेरु पन्ना मरातुने इद्रम कीस्तोर इतेके, वतता मरातुन बेद्रम केमुळ आयगा!” येसु हातापया जोक-जोक 40 वसनि आयनद येस्सलेम सहरता गोसातुनु येसु मुनेन पुन्ज मतोग. अद तूकने यहुदि लोक्कुर रोम सर्करता विस्द आसि तेदताहकु, रोमि सीपय्क वासि, येस्सलेमतुन बूळे कीतोर. अदिनेनाहक येस्सलेम सहरतगा वायनद गोसातुन सीता कीसि, अव आस्किन येसु अद्रम इतोग.
✧ 23:31 23:31 1 पत्रु 4:18 ✧ 23:33 23:33 बळयिर 2:23 ✧ 23:34 23:34 बळयिर 3:17; 13:27; 1 कुरिततोर 2:8; इपिसुसतोर 4:18 ✧ 23:34 23:34 बळयिर 7:60
✧ 23:34 23:34 देवुळताड पाटाड 22:18; योहन 19:23-24

36-37 सीपय्क वने वासि, ओयतद जोमा ओन्क ऊहचि, ☆ “निमा यहुदिरा राजानिन आंदिन इतेके, नीवा जीवातुन निमान पिसिह कीम!” इनजोर पास्कतोर.

38 ओसो “वेग यहुदिरा राजाल आंदोग” इनजोर बलाते रासिसि, ओना तलापोगोन गुटातगा वेळहच मतोर.

39 येसुना संगे मोल्लाड कोटिस वेळहच मतोरगडाह, ओर्वोग डाकु वने, “निमा देवुळ लोहतोग पिसिह केवाल किस्तीनिन इतेके, नीक ओसो माक वने पिसिह कीम,” इनजोर येसुन पास्कतोग.

40 मति दुस्रोग डाकु बार अद्रम इतोन दगा ईसि, “वेन्क दोर्कतद सिक्सा नीक वने दोर्कता. मति निमा देवुळतुहक वने बह रेयविन रा?”

41 माट इतेक लाग्वा कबळ कीताहकु, माक काय्दा मतपु, बराबर सिक्सा दोर्कता. मति वेग इतेके बाताले कसुर केवोग,” इनजोर इतोग.

42 ओसो येसुन इतोग, “ए येसु! निमा राजाल आतस्के, नाक सीता कीमु.”

43 इतस्के येसु ओनु, “केंजा, नना नीक सेतेम वेहतहनन, नेंडे निमा नावा संगे सिंगदीपतगा☆ मनदकिन,” इनजोर इतोग.

येसुना हामुरि

(मत्याल 27:45-56; मार्कल 15:33-41)

44 अस्के पियलि नेक नितगडाह इतेके, मूड एगनाहजोम पूरा बूममेंड ईकळ आता.

45 पोळदता वेहच वने दिसो. अस्के येस्सलेमतगडा मंदिरता लोप्पा मतद, सबेट्क पवित्र गूडटा अगदगा, अडह कीस मतद गेंदे रेंड तुक्ळेड आनाह पक वितता. §

46 अस्के येसु, “ए बाबा! नावा जीवातुन नीवा कयदे इय्हनन,” ☆ इनजोर जोरते केयिसि हातोग. ☆

47 पया सीपय्कना दरोगाल अगा बह आता, तान ऊळिसि, “वेग मन्कल निटमे सेतेमतोग मतोग!” इनजोर देवुळतुन जोहर कीतोग.

48 ओसो अगा ऊळलाह वातोर लोकर, बाताल बाताल आता, अदिन पूरा ऊळिसि, अर्थुल पासोर मल्स अतोर.

☆ 23:36-37 23:36-37 मत्याल 27:48; मार्कल 15:36; योहन 19:29 ☆ 23:43

23:43 2 कुरिततोर 12:4; तोहचीतव पोल्लोड 2:7 § 23:45 23:45 येस्सलेमता मंदिरतगा पवित्र गूडि, ओसो सबेट्क पवित्र गूडि इव रेंडिना नडुमि अगदगा गेंदे अडह कीस मता; अदिनेनाहकु लोकर देवुळतुन गट्टने कलिय पगवोर आंदुर. ☆ 23:46 23:46 देवुळताड पाटाड 31:5 ☆ 23:46 23:46 योहन 19:30; इब्रितोर 5:7

49 मति येसुन पुतोरे, ओसो ओना संगे गालिलि पट्टाह वातव आस्कु जेक निचि, अगा बह आंदु, अदिन सबे ऊळसोर मतोर. ✨

येसुन गुमयातगा तासिहतोर

(मत्याल 27:57-61; मार्कल 15:42-47; योहन 19:38-42)

50-51 पया अगा यहूदा पट्टा अरिमतेया नाटेनोग, योसेप इनवाल ओर्वोग मन्कल मतोग; ओगु यहूदिराड तग्वाड केवालोरगडाह ओर्वोग मतोग. ओसो तग्वाड केवालोर येसुना नेयम कीतस्के, अगा तोळ आयोग. बह इतेके ओग बेसतोग सेतेम मन्कल मतोग. देवुळि बेस्के मावा इस्रयेल देसेमते तना राजेम निल्लिह कीयगा इनजोर केपिदोग.

52 ओगे योसेप पिलातिनगा अन्जि, येसुना सेन्तातुन गति कीयहनन इनजोर ताल्हकतोग.

53 ताल्हकिस सेन्तातुन हक्कनागुटातगडाह रेहतोर. पया वेल्ला दाराता हामुर-गेंदेते सेन्तातुन ऊर्हतोर. अह कीसि बेरा आद बंडातगा तर्विस मतदु, मुने बोने पोहवद पूना गुमयातगा, येसुना सेन्तातुन तासतोर. ✨

54 अद दिया वारमता पोल्वादियातेनाहक(इतेके सनारमतेनाहक) तयर आयनद दिया मता. ओसो गयक इतेके पोळद अनजोर, पोल्वादिया सुरु आयना मता. *

55 पया गालिलि पट्टाहि येसुना संगे वातव आस्कु, योसेप सेन्तातुन ओयहपा, गुमयातुन ऊळलाह अताड. ओसो सेन्तातुन बेद्रम तासतोर, अदिन वने ऊळताड.

56 पया अव आस्कु अगडाह मल्स अन्जि, बेस गब एस्कनव मराना पिंडि ओसो अतर्नेय सेन्तातगा वाटलाह, पर्हकिस तयर कीताड.

पया पोळद अताहक, वारमता पोल्वादिया इनजोर, मोसानाड अडोड वेहतपु, लोने रोमताड. †

24

येसु हामुरताह तेगिहतोग

(मत्याल 28:1-8; मार्कल 16:1-8; योहन 20:1-8)

✨ 23:49 23:49 योहन 19:25 ✨ 23:53 23:53 बळयिर 13:29 * 23:54 23:54 पोळद अनेकेने यहूदिरा दिया सुरु आस्ता. † 23:56 23:56 वारमता पोल्वादियाते कबळ कीयलाह पोलो आंदु, (पेसमुळि 20:10).

1 पया वारमता मुनेता दिया (इतेके ऐतारम दियाते), ✨ सकर पिडपड आयहपा, येसुन गति कीयहपा अन्ज मतव आस्कु, तमाय पर्हकिस तयर कीस मतद अतर्नेय पोसि, येसुन तासतद गुमयातगा अताड.

2 अगा एवतस्के, गुमयाता अगदगा तिळ्हप कीस मतद बंडा, अबर गूळिस मतदिन ऊळताड.

3 पया अव आस्कु लोप्पा ओळियिस ऊळताड, अस्के अविस्किहक अगा येसुसामिना सेता दिसो.

4 दिसवाहकुकु अव आस्कु एक्बेक आताड. अस्के दोम्हक्नेन तिर्मिळ्स्कनाड जगाड केगतोर इर्वुर मन्कलोर, अविस्कनगा वास नितोर. ✨

5 अस्के अव आस्कु पका रेयिसि, ओरा मुनेह तला वऱ्हताड. पया ओरु, “जीवात मनवाल मन्कन, डोलतोरगा मीट बाराहक पर्हकलाह आतिर? ✨

6-7 ओग इगा इलेग, ओग जीवा अरतोग! मीवा संगे गालिल पटटगा मतस्के, ‘माने-मन्कना नडुम पुटोनन नाकु, पापि मन्कलोरा कयदे पोस इयनुर. ✨ पया ओर नाकु हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्कनुर, मति नना मूड दियाने जीवा अरयकन, ✨ इव सबे करल आयनुडे,’ इनजोर मीक वेहच मतोग, सीता मन्हताया?” इतोर. ✨

8 अस्के अव आस्किहकुकु, येसु मुने वेहतव पोल्लोड सीता वाताड.

9 पया अव आस्कु गुमयातगडाह मल्स अन्जि, अक्रा बळयिरिन ओसो दुसोर कगयवालोरिन इव पूरा पोल्लोन वेहताड.

10 वेहतनव आस्क बेव इतेके, मगडला नाटेना मरियाल, योहना, याकुबना तलोग मरियाल, ओसो उचुक दुस्राड आस्क मताड. इवे बळयिरिन इव पोल्लोड वेहताड. ✨

11 मति अविस्कना पोल्लोटुन, बळयिरि विस्वस केवोर. “इव आस्क उगसे वेहतहताड रा!” इतोर. ✨

✨ 24:1 24:1 बळयिरि 20:7; 1 कुरिततोर 16:2; तोहचीतव पोल्लोड 1:10 ✨ 24:4 24:4 1 तिमोति 3:16 ✨ 24:5 24:5 तोहचीतव पोल्लोड 1:18 ✨ 24:6-7 24:6-7 ग्लातितोर 2:15 ✨ 24:6-7 24:5-7 मत्याल 28:5-6; मार्कल 16:6; योहन 21:14; बळयिरि 2:32; 3:15,26; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30,33-34,37; 17:31; रोम सहरतोर 4:24; 6:4; 8:11; 10:9; 1 कुरिततोर 6:14; 15:4,20; 2 कुरिततोर 4:14; ग्लातितोर 1:1; इपिसुसतोर 1:20; कुलुसितोर 2:12; 1 तिसलुनितोर 1:10; इब्रितोर 13:20 ✨ 24:6-7 24:6-7 24:26,44,46 ✨ 24:10 24:10 मार्कल 16:10; लूकाल 24:23; योहन 20:18 ✨ 24:11 24:11 मार्कल 16:11; योहन 20:25

12 मति पत्रु अगडाह तेदिस, गुमयातगा एवनाह वित वातोग. पया लोप्पा ओल्लिस ऊळनेके, अगा सिरप (येसुना सेतातुन ऊर्हच मतव) गेंदेड बहता अहे मताड. अदिन ऊळिस इगा बह आता इनजोर एक्बेक आसि, ओगा लोन मल्स अतोग.

इमावुस नाटे दायनद अगदे येसु दिसिहतोग
(मार्कल 16:12-13)

13 अदे दिया येसुनाड कगयवालोरगडाह इर्वुर, इमावुस इनदनद नाटे अनजोर मतोर. अद नाग येस्सलेम सहरतगडाहि जोक-जोक अक्रा किलोमिटर मता.

14 अस्के येस्सलेमतगा आतव सबे पोल्लोन ओर इर्वुर वळ्हकसोर-वळ्हकसोर अनजोर मतोर.

15 ओर इद्रम तमतमाय वळ्हकसोर दायहपा, येसु कुदि दोम्हक्नेन ओरगा वासि, ओरा संगे ताकलाह बोटटोग.

16 ताकनेके येसुन वेर पुनदना आयो इन्जि, ओर इर्वुरिन आसि मुर्तिय पुनवाह कीतद मता.✧

17 पया येसु ओरिनु, “मीट इर्विर अनजोर-अनजोर बेद पोल्लोतुन वळ्हकलाह आतिर रा?” इनजोर ताल्हकतोग. अस्के ओर दुकमते निदिस अगान नितोर.

18 निचि “निने, अने येस्सलेमतगा आतव पोल्लोन पंडुमतुहक वातोरु सबेटोर पुतोर इतेके, निमा वगोनिने बह पुनविन रा?” इनजोर ओर इर्वुरगडाह किलियुपा इनवाल इतोग.

19 अस्के येसु “बेव पोल्लोड रा?” इनजोर ताल्हकतोग. ताल्हकतस्के ओर इद्रम वेहता बोटटोर, “नासरेत नाटेनोग येसुना पोल्लो आंदु रा! ओग बाताल कीदोग, बाताल वेहन्दोग, अव पूरा देवुळता लावताड मताड. ओग देवुळता कबुरतोग मतोग. लोकर वने ओन बेसतोग इनजोर इंदुर.

20 मति मावाड पेर्मालो, ओन्क हामुरता सिक्सा ईयेग इनजोर, पिलाति गुमसिना कयदे पोस ईतोर. इद्रम कीस लोकर ओन हक्कनागुटातगा मोल्लाड कोटिस हक्कतोर.✧

21 मति ओगे मावा इस्सयेल जाततोरिन कोंटेतोरा कयदाहि विळिसह कीयनोग इनजोर, माट आसा कीस मतोम.

“इजेके इव सबे पोल्लोड अनेटस्केन आताड.

✧ 24:16 24:16 योहन 20:14; 21:4 ✧ 24:20 24:20 बळयिर 2:23; 3:15; 1 तिसलुनितोर 2:15

22 ओसो नेंडु मयगडाड उचुक आस्क वने, माक बामनाह कीताड. अव नेंड सकरिय सेता तासतद गुमयातगा अन्ज मताड.

23 मति अगा येसुना सेता अविस्किहक दोर्को. दोर्कवाहक अव मल्स वासि, 'माट देवतुल्किन ऊळतोम. येसु जीवा अरतोग इनजोर, अव माक वेहताड,' इनजोर मयगडाड आस्क माक वेहताड.✧

24 अविस्कना पोल्लो केंजिसि, मावा तोळतोर उय्तुर गुमयातगा अन्ज ऊळतोर. अस्के अव आस्क बेद्रम वेहच मताड, अद्रमे मता, येसु इतेक ओरिहक दिसोग!" इनजोर वेहतोर.

25 पया येसु इतोग, "मीट मुर्तिय बुदलेवोरिर आंदिर! देवुळता कबुरतोर वेल्लाय मुने वेहतव पोल्लोन विस्वस कीयलाह, बह विचर केविर?"

26 देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तुहकु पका तिपल आसि पया, बेरा डीसाते देवुळतगा दाया पोयोया?" इनजोर इतोग.✧

27 इद्रमलेहका मोसानाड अडोनगा, देवुळता कबुरतोराड पुस्तकिनगा, अहे पूरा देवुळता सांभ्रमते बेगा बेगा तना लोप्पा रासतव पोल्लोड मताड,✧ अव सबे पोल्लोन ओरिहक तेळियिह कीस वेहतोग.✧

28 अद्रमे पया ओर तम्क दायना मतद नाटेनगा एवतोर. अस्के येसु अद नाटे रोमवप लेहका ओरिहक दलगता.

29 अदिनेनाहक ओर, "इंजेके पोळद अता, नेटुहक मयगान रोमा दादा" इनजोर, ओन गोंडगोंड आतोर. अस्के येसु ओरगान रोमतोग.

30 पया ओग ओरा संगे जावा उनडलाह उदतोग. अस्के ओग आरतुन तेहचि, देवुळतुन जोहर कीतोग. कीसि तान किळहच ओरिहक ईयलाह आतोग.

31 ईनेकेन ओर इर्वुराड कोंडाड पड्ने आतप लेहका आताड, अस्के वेग येसु आंदोग इनजोर पुतोर. मति येसु ओरिहक दिसवाह, चट्ने मायतोग.

32 पया ओर तमतमाय, "ओग मावा संगे वासोर अगदे गोटिड कीतोग, ओसो देवुळता सांभ्रमताड पोल्लोन तेळियिह कीतोग. अस्के ओना पोल्लो मावा जीवातुहक बेचोन मिटस दलगता, आयोया?" इनजोर ओर्विहक-ओर्वीग इतोर.

33-34 पया ओर अगडाह पोर्क तेदिस, ओसोवने येस्सलेमते मल्स अतोर. अतस्के अगा अक्रा बळयिर ओसो कगयवालोर जमा आसि, "निटमे रा! येसुसामि

✧ 24:23 24:23 24:10 ✧ 24:26 24:26 24:6-7,44,46; 1 पत्र 1:11

✧ 24:27 24:27 24:44-46; योहन 5:39; 12:41; बळयिर 2:23; 3:18,24; 13:27; 17:2-3; 26:22-23 ✧ 24:27 24:26-27 1 कुरिततोर 15:3

जीवा अरतोग. ओग सिमोन पत्रुहक दिसतोग!"* इनजोर वळ्हकनेकेन, ओर इर्वुर अगा एवतोर.

35 अस्के ओर इर्वुर वने अगदे अनेके बह आता, ओसो येसु आरतुन किळ्हचि ओरिहक ईयहपा, ओन बह पुतोर, अदिन ओर सबेटोरिहक वेहतोर.

येसु तनाड कगयवालोरिहक दिसिहतोग

36 ओर इर्वुर इव पोल्लोड सबेटोरिन वेहनेकेन, येसु कुदि ओरा नडुम वास नितोग.* निचि "मीक सुकम दोर्कि, रेयमाटु!" इनजोर इतोग.

37 अस्के ओर दिर मिळ्हकिसि, माट येसुना मिळ्सुमतुन ऊळिहनला बह, इनजोर बामिस रेयतोर.

38 अस्के येसु ओरिन इतोग, "मीट इचोन बाराहक रेयतिर? नावा लोप्पा बाराहक उन्क-मन्क आयहनिर?

39 नावाड कय्किन-काल्किन ऊळाट! नाक बोयाटु! इद ऊळाटु नना येसुनने, मिळ्सुमतुहक इद्रम अविड-बोकाड इलेड, मति नाक मन्हताड!"

40 इनजोर वेहचि येसु तनाड कय्किन-काल्किन ओरिहक तोहतोग.*

41 अस्के ओर अचोन गिर्दा आसि बामतोर इतेके,* मावा मुनेह येसुये निच मन्हतोग इन्जि, इंका सेतेम पोयोर. अद्रम आनेके येसु ओरिनु, "मियगा बातालाय तिनदलाह मन्हताया?" इनजोर ताल्हकतोग.

42 अस्के ओरु बोळसतद मीन-मुका ओन्क ईतोर.

43 ईतस्के ओर ऊळनाहे, अद मुकातुन येसु तितोग.

44 तिन्जि ओरिन इद्रम इतोग, "इव पोल्लोड बेव इतेके नाक हक्कनामुने मीवा संगे मतन, अस्के मीक वेहतव आंदुड. मोसानाड अडोना सास्त्रमतगा, देवुळता कबुरतोरारड पुस्तकिनगा, ओसो देवुळताड पाटानगा, नावा लोप्पा रासतव सबे पोल्लोड करल आयनद मता. अदिनेनाहक इद्रम आता," इनजोर वेहतोग.*

45 पया देवुळता पवित्र सास्त्रमताड पोल्लोन पुनदलाह, येसु ओरिहक बुद ईतोग.*

* 24:33-34 24:33-34 1 कुरिततोर 15:5 * 24:36 24:36 1 कुरिततोर 15:5,7

* 24:40 24:40 योहन 20:20,27 * 24:41 24:41 24:52; योहन 16:20; 20:20

* 24:44 24:44 24:6-7,26,46; 1 पत्रु 1:11 * 24:45 24:45 बळयिर 16:14; 1 योहन 5:20

46 ओसो इद्रम इतोग, “साङ्गमतगा इद्रम रासतद मन्हता इतेके: देवुळ लोहवाल पिसिह केवाल किर्स्तु, तिपल आस डोलनोग. ओसो मूंड दियाने ओसोवन जीवा अरयनोग. ✧

47 अदिनेनाहक पापमता मापि दोर्कना इतेके, पापमता अगदाहि मलयना. ✧ इद कबुरतुन किर्स्तुना अदिकरते येस्सलेमतगडाह सुरु कीसि, पूरा बूममेंड पोक्कुर केमुळ आयगा. ✧

48 इव सबे पोल्लोना मीट साक्सितोरिर महनिर. ✧

49 ओसो नावा देवुळबाबाल बाताल ईकन इन्जि पोल्लो विळिसस मतोग, अद पवित्र जीवातुन नना मियगा लोहतकन. ✧ बेचानाह देवुळतगडा लाव मीवा पोगोन रेगो, अचानाह मीट इदे येस्सलेम सहरतगान मन्हटु,” इनजोर वेहतोग. ✧

देवुळि येसुन देवुळदीपतगा ओस्ता

50 पया येसु ओरिन येस्सलेमता एरे मनदनद बेतनि नाटेनेके ओतोग. ओसि तना कय तेहचि, ✧ ओरिहक बर्कतताड पोल्लोड वेहतोग.

51 बर्कतताड पोल्लोड वेहतहपा, ओग ओरगडाहि एगतोग. पया देवुळि ओन पोगोन देवुळदीपतगा ओता. ✧

52 अस्के कगयवालोर येसुन दंडुम अर्सि, अगडाह पका गिर्दति येस्सलेम सहरते मल्स वातोर. ✧

53 पया अद्रमे वेर अमेसा मंदिरतगा अन्जि देवुळतुन जोहर कीदुर.

✧ 24:46 24:44-46 24:6-7,25-27; योहन 20:9; बळयिर 3:18; 17:3; 26:22-23; 28:23 ✧ 24:47 24:47 मार्कल 1:15; बळयिर 2:38; 3:19; 5:31; 13:38; 17:30; 20:21; 26:20 ✧ 24:47 24:47 मत्थाल 28:19-20; मार्कल 16:15; बळयिर 5:31; 10:42 ✧ 24:48 24:48 योहन 15:27; 19:35; 21:24; बळयिर 1:8; 10:39,41; 13:31; 1 पत्रु 5:1; 1 योहन 1:2; 4:14 ✧ 24:49 24:49 योहन 14:26; 15:26; 16:7; बळयिर 2:33; इपिसुसतोर 1:13 ✧ 24:49 24:49 बळयिर 1:4-5 ✧ 24:50 24:50 1 तिमोति 2:8 ✧ 24:51 24:51 मार्कल 16:19; बळयिर 1:9 ✧ 24:52 24:52 बळयिर 1:12

cxxiii

Hill Madia
Hill Madia standard translation

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Maria)

Contributor: The Seed Company

All rights reserved.

2025-05-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files
dated 15 May 2025

9f0bdb58-21f8-514e-8286-5b2942b7d458